

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Διπλωματική Εργασία

**ΜΑΘΗΤΕΙΑ – ΔΥΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΙΣ
ΕΠ.Σ. ΟΑΕΔ**

της

ΦΙΛΙΠΠΙΔΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ

Επιβλέπων Καθηγητής

Ρουσσάκης Ιωάννης

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης
στη διοίκηση & οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων

Θεσσαλονίκη, Φεβρουάριος, 2018

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία καλύπτεται στο σύνολό της νομικά από δημόσια άδεια πνευματικών δικαιωμάτων Creative Commons:

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή

Μπορείτε να:

- Μοιραστείτε: αντιγράψτε και αναδιανέμετε το παρόν υλικό με κάθε μέσο και τρόπο
- Προσαρμόστε: αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο παρόν υλικό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

- Αναφορά Δημιουργού: Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.
- Μη Εμπορική Χρήση: Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.
- Παρόμοια Διανομή: Αν αναμείξετε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο παρόν υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια Creative Commons όπως και το πρωτότυπο.

Αναλυτικές πληροφορίες νομικού κώδικα στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode>

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Αλεξάνδρειου ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αποτελεί έργο αποκλειστικά δικής μου δημιουργίας, έρευνας, μελέτης και συγγραφής.
- Για τη συγγραφή της Διπλωματικής μου Εργασίας δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή προέλευσης(βιβλίο, άρθρο από επιστημονικό περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Θεσσαλονίκη, 25 Φεβρουαρίου, 2018

Η Δηλούσα: Αγγελική Φιλιππίδου

Περίληψη

Η εργασία αυτή πραγματοποιείται στο πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας του μεταπτυχιακού προγράμματος του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης στη «Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων». Ο σκοπός αυτής της εργασίας είναι να μελετήσει το Δυϊκό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης – Μαθητεία, που εφαρμόζεται στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ). Η μελέτη θα βασιστεί σε πρωτογενή και δευτερογενή έρευνα και θα προσπαθήσει να ερευνήσει καταρχήν την ιστορική εξέλιξη, αλλά και την υπάρχουσα κατάσταση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στη χώρα μας. Το σύνολο της εργασίας υλοποιείται και παρουσιάζεται σε δύο μέρη:

Το Α΄ μέρος αποτελεί το θεωρητικό πλαίσιο και υλοποιείται σε τέσσερα στάδια:

Στο πρώτο στάδιο παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο της έννοιας της μαθητείας και του δυϊκού συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στη συνέχεια γίνεται μια σύντομη περιγραφή της ιστορικής εξέλιξης της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στη χώρα μας, αλλά και της ιστορικής εξέλιξης του θεσμού της Μαθητείας στις Επαγγελματικές Σχολές του ΟΑΕΔ.

Στο δεύτερο στάδιο γίνεται προσπάθεια διερεύνησης και παρουσίασης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και της Μαθητείας στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Στο τρίτο στάδιο παρουσιάζεται ο τρόπος λειτουργίας και εφαρμογής της Μαθητείας στις ΕΠΑ.Σ. του ΟΑΕΔ.

Το τέταρτο στάδιο εστιάζει στις αιτίες που καθιστούν βιώσιμο, επιτυχημένο και αποδεκτό από την κοινωνία και τους μαθητές/τριες το εκπαιδευτικό σύστημα Μαθητείας που εφαρμόζεται στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ.

Το Β΄ μέρος αποτελεί το ερευνητικό πλαίσιο και υλοποιείται με τη συμμετοχή των «πρωταγωνιστών» της επαγγελματικής εκπαίδευσης που είναι οι μαθήτριες και οι μαθητές των Επαγγελματικών Σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ. Συλλέγονται και αναλύονται 538 ερωτηματολόγια από μαθητές/τριες διαφόρων τεχνικών και επαγγελματικών ειδικοτήτων των Επαγγελματικών Σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ στο Ν. Θεσσαλονίκης. Η συλλογή δεδομένων υποβάλλεται σε ποιοτική στατιστική ανάλυση με τη βοήθεια του λογισμικού

στατιστικού προγράμματος SPSS Statistics. Επίσης γίνονται συσχετίσεις μεταξύ των μεταβλητών του δείγματος και απαντώνται τα ερωτήματα που θέτει η έρευνα, τα οποία αφορούν:

- I. Τους λόγους για τους οποίους οι απόφοιτοι ΕΠΑ.Λ. ή ΓΕ.Λ. ή άλλων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων επιστρέφουν στις ΕΠΑ.Σ. Ο.Α.Ε.Δ. αντί να οδηγούνται στην αγορά εργασίας.
- II. Τους λόγους για τους οποίους οι μαθητές/τριες δεν επιλέγουν τις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ μετά την Α' Λυκείου του ΓΕ.Λ. ή του ΕΠΑ.Λ.
- III. Και τέλος γίνεται προσπάθεια να ανιχνευθεί αν οι μαθητές/τριες δικαιώνονται από την επιλογή της επιστροφής τους στην επαγγελματική εκπαίδευση των Σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ.

Μερικά βασικά συμπεράσματα της έρευνας είναι τα εξής:

Το δείγμα στην πλειοψηφία απάντησε ότι το σύστημα της μαθητείας είναι χρήσιμο και ότι θα πρέπει να εφαρμόζεται στην επαγγελματική εκπαίδευση. Η επαγγελματική εξειδίκευση και η απόκτηση γνώσεων αποτελεί τον κυριότερο λόγο για την επιλογή των ΕΠΑ.Σ. μαθητείας του ΟΑΕΔ. Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος πιστεύει ότι ο συνδυασμός θεωρητικής και πρακτικής άσκησης βοηθά στην αποτελεσματικότερη απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων. Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (περίπου 90%) έχει πτυχίο Γενικού Λυκείου ή Επαγγελματικού Λυκείου. Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (περίπου 90%) εργάζεται στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης, είτε στο δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα. Από το σύνολο του δείγματος 1 στους 2 ερωτηθέντες θα επέλεγε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας – ΟΑΕΔ μετά την Α' Λυκείου, ακόμη και εάν τις γνώριζε.

Η εργασία τελειώνει με την εξαγωγή συμπερασμάτων και παρουσίαση προτάσεων για μελλοντική χρήση. Γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστεί και να προταθεί η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση - Μαθητεία ως μία από τις βασικές και αποτελεσματικές λύσεις για την αντιμετώπιση της νεανικής ανεργίας που απασχολεί ιδιαίτερα τη χώρα μας και έχει οδηγήσει χιλιάδες νέους στη μετανάστευση προς αναζήτηση εργασίας.

ABSTRACT

This study has been conducted within the framework of the postgraduate programme of the Alexander Technological Educational Institute of Thessaloniki, Master of Management and Organization of Educational Units. The aim of the study is to examine the Dual System of Vocational Education and Training at the Apprenticeship Vocational Education Schools (EPAS), implemented by the Greek Manpower Employment Organization (OAED). The study is based on primary and secondary research and attempts to investigate both the historical developments and the existing situation of Vocational Education and Training (VET) in Greece.

The study has been conducted in two parts.

The first part comprises of the theoretical framework and is presented in four stages. The first stage examines the theoretical concept of apprenticeship, as well as the approach of the dual system of vocational education and training, followed by a concise description of the historical developments of VET in Greece, and the institution of Apprenticeship in the EPAS of OAED. The second stage, explores VET in the other European countries. The third stage deals with the operation and implementation of Apprenticeship at the EPAS of OAED, while the fourth stage focuses on the reasons that make the apprenticeship education system implemented in the EPAS of OAED sustainable, successful and accepted by both students and the society.

The second part of the work consists of the research study. Five hundred and thirty-eight (538) questionnaires were collected and analyzed from students of the Vocational School of Apprenticeship of OAED from different technical and professional/vocational disciplines in the Thessaloniki Prefecture. The data collection underwent qualitative statistical analysis with SPSS Statistics software. Whereas, correlations were made between the study variables and the following research questions:

- I. The reasons that graduates from the Vocational Lyceum (EPAL), General Lyceum (GEL), and other educational institutions apply to EPAS. OAED instead of being engaged in the labor market.
- II. The reasons that students do not choose to go to EPAS OAED after the first year of Lyceum at EPAL or GEL.
- III. An attempt is made to establish whether students are justified in their choosing vocational training at the Apprenticeship Schools (EPAS) of OAED.

The study results are presented, the key findings of which are the following. The main reasons why students choose to study at EPAS of OAED are the high standard of professional qualifications and knowledge and skills acquisition. A significantly high percentage of students regard that the combination of theoretical and practical training in the EPAS of OAED helps them to gain better knowledge and more skills. Finally, the majority of students believe that the apprenticeship system is useful and effective, and should be implemented in vocational education and training.

Finally, conclusions and suggestions for future use are presented. It is proposed that Vocational Education and Training - Apprenticeship play a pivotal role as an effective solution to tackling youth unemployment, which is of major concern in Greece and has led thousands of young people to emigrate from their homeland in order to seek work.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη	5
ABSTRACT	7
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	9
ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ	11
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.....	14
1.1. Εισαγωγή.....	14
1.2. Σκοπός της έρευνας	15
1.3. Ερευνητικά ερωτήματα	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.....	19
2.1. Σύντομη περιγραφή της ιστορικής εξέλιξης της ΤΕΕ στην Ελλάδα	19
2.2. Ορισμός της Μαθητείας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση	21
2.3. Ιστορική εξέλιξη του θεσμού της Μαθητείας στον ΟΑΕΔ	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	27
3.1. Επαγγελματική Εκπαίδευση – Δύϊκό Σύστημα στη Γερμανία	27
3.2. Επαγγελματική Εκπαίδευση – Δύϊκό Σύστημα σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες	28
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	31
4.1. Επαγγελματική Εκπαίδευση και κατάρτιση του ΟΑΕΔ.....	31
4.2. Μαθητεία στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.....	37
5.1. Διερεύνηση αιτιών επιβίωσης και κοινωνικής αποδοχής της Μαθητείας ΟΑΕΔ	37
5.2. Παρουσίαση ερευνών για τη Μαθητεία του ΟΑΕΔ	38
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	42
7. ΜΑΘΗΤΕΙΑ – ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	43
8. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ	46
8.1. Περιγραφή δεδομένων-μεταβλητών δείγματος	46
8.2. Μέθοδοι.....	47
8.2.1. Έλεγχος σημαντικότητας παραγόντων.....	48
8.2.2. Συσχετίσεις.....	49
8.3. Έλεγχος αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου.....	49
8.4. Περιγραφή δείγματος.....	51

8.5. Αποτελέσματα	57
8.5.1. Περιγραφή απαντήσεων ερευνητικού ερωτήματος	57
8.5.2 Επαγωγική Στατιστική	77
8.5.2.1. Εξέταση Δημογραφικών παραγόντων	77
8.5.2.2. Εξέταση των σχέσεων μεταξύ των μεταβλητών	83
9. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΑΝΟΙΧΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ	84
10. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	113
10.1. Συζήτηση	113
10.2. Συμπεράσματα	116
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	124
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι	127
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ	131

ΠΙΝΑΚΕΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1. Κυκλικό διάγραμμα των κατηγοριών της μεταβλητής Φύλο.	51
Γράφημα 2. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων των ηλικιακών κατηγοριών του δείγματος.	52
Γράφημα 3. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων των κατηγοριών των επαγγελματικών ειδικοτήτων του δείγματος.	53
Γράφημα 4. Κυκλικό διάγραμμα των κατηγοριών της τάξης συμμετοχής του δείγματος.	54
Γράφημα 5. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων των κατηγοριών των τίτλων σπουδών του δείγματος.	55
Γράφημα 6. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 1 (φθίνουσα σειρά απαντήσεων).	59
Γράφημα 7. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 2 (φθίνουσα σειρά απαντήσεων).	60
Γράφημα 8. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 3 (φθίνουσα σειρά απαντήσεων).	62
Γράφημα 9. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 4.	63
Γράφημα 10. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 5.	64
Γράφημα 11. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 6.	65
Γράφημα 12. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 7.	66
Γράφημα 13. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 8.	67
Γράφημα 14. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 9.	68
Γράφημα 15. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 10.1 (φθίνουσα σειρά απαντήσεων).	70
Γράφημα 16. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 10.2 (φθίνουσα σειρά απαντήσεων).	72
Γράφημα 17. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 11.	73
Γράφημα 18. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 12.	74
Γράφημα 19. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 13.	75
Γράφημα 20. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 14.	76

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Κωδικοποίηση μεταβλητών	47
Πίνακας 2. Πίνακας συχνότητων του φύλλου του δείγματος,	51
Πίνακας 3. Πίνακας συχνότητων των ηλικιακών ομάδων του δείγματος,	52
Πίνακας 4. Πίνακας συχνότητων της επιλεγόμενης ειδικότητας του δείγματος,	53
Πίνακας 5. Πίνακας συχνότητων της εκπαιδευτικής βαθμίδας της τάξης (Α' & Β') παρακολούθησης του δείγματος,.....	54
Πίνακας 6. Πίνακας συχνότητων του εκπαιδευτικού επιπέδου του δείγματος,.....	55
Πίνακας 7. Πίνακας συνάφειας μεταξύ της ειδικότητας και των μεταβλητών του φύλλου και της ηλικιακής κατηγορίας του δείγματος,	56
Πίνακας 8. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 1.....	58
Πίνακας 9. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 2.....	60
Πίνακας 10. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 3.....	61
Πίνακας 11. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 4.....	63
Πίνακας 12. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 5.....	64
Πίνακας 13. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 6.....	65
Πίνακας 14. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 7.....	66
Πίνακας 15. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 8.....	67
Πίνακας 16. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 9.....	68
Πίνακας 17. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 10.1.....	69
Πίνακας 18. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 10.2.....	71
Πίνακας 19. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 11.....	73
Πίνακας 20. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 12.....	74
Πίνακας 21. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 13.....	75
Πίνακας 22. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 14.....	76
Πίνακας 23. Εξέταση της σημαντικότητας του παράγοντα Φύλο.	77
Πίνακας 24. Πίνακας συνάφειας της ερώτησης 14 σε σχέση με το φύλο.....	78
Πίνακας 25. Εξέταση της σημαντικότητας του παράγοντα Ηλικία.....	78
Πίνακας 26. Εξέταση της σημαντικότητας του παράγοντα Τάξη.	79
Πίνακας 27. Εξέταση της σημαντικότητας του παράγοντα Ειδικότητα.....	80
Πίνακας 28. Πίνακας συνάφειας της ερώτησης 3 σε σχέση με την ειδικότητα.	81
Πίνακας 29. Πίνακας συνάφειας της ερώτησης 14 σε σχέση με την ειδικότητα.	82
Πίνακας 30. Εξέταση της σημαντικότητας του παράγοντα Προηγούμενοι τίτλοι σπουδών.	83

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία αποτελεί τη διπλωματική εργασία μου στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης στη «Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων». Αν και πέρασαν πολλά χρόνια από την απόκτηση του βασικού μου πτυχίου, μόλις ξεκίνησα το μεταπτυχιακό αισθάνθηκα σαν να μην πέρασε ούτε μια μέρα. Το συγκεκριμένο μεταπτυχιακό μου έδωσε την ευκαιρία να καλύψω θεωρητικά και ερευνητικά την πολύχρονη επαγγελματική μου εμπειρία στην επαγγελματική εκπαίδευση των Σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς, όλες τις καθηγήτριες και καθηγητές του μεταπτυχιακού, με πρώτο από όλους τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής μου εργασίας κο Ιωάννη Ρουσάκη, για την πολύτιμη καθοδήγηση και εμπιστοσύνη που μου έδειξε. Χωρίς την ενθάρρυνση και την υποστήριξή του στην υλοποίηση κυρίως της έρευνας δεν θα τολμούσα να ασχοληθώ με τόσο μεγάλο πλήθος ερωτηματολογίων.

Επίσης θερμές ευχαριστίες θα ήθελα να δώσω σε όλες τις συναδέλφισσες και συναδέλφους μου στο σχολείο που με βοήθησαν στη συλλογή των ερωτηματολογίων. Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω την καλή και άξια συναδέλφισσα της πληροφορικής, κα Άννα-Ελένη Καλλιδοπούλου, για την ουσιαστική βοήθεια και την τεχνική υποστήριξη που μου προσέφερε.

Βέβαια δεν θα μπορούσα να παραβλέψω το γεγονός ότι όλη αυτή η εμπειρία που απέκτησα τόσα χρόνια υπηρετώντας τη Μαθητεία του ΟΑΕΔ οφείλεται στους καταπληκτικούς μαθητές και μαθήτριες μου. Αυτά τα υπέροχα νέα παιδιά που αγωνίζονται καθημερινά μεταξύ σχολείου και εργασίας για να αποκτήσουν τις απαραίτητες επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες. Αυτούς τους μικρούς ήρωες θέλω να ευχαριστήσω μέσα από την καρδιά μου, να τους αφιερώσω αυτήν την διπλωματική εργασία και να τους διαβεβαιώσω ότι θα είμαι πάντα δίπλα τους.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου, το σύζυγό μου Γιάννη και τα παιδιά μου Απόστολο και Κασσιανή, που με αγάπη, υπομονή και ηθική συμπαράσταση στάθηκαν δίπλα μου από την πρώτη στιγμή που αποφάσισα να γυρίσω εκεί που πάντα επιθυμούσα, στα θρανία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1. Εισαγωγή

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στη χώρα μας αποτελεί ένα σοβαρό θέμα και ταυτόχρονα πρόβλημα, το οποίο ποτέ δεν αντιμετωπίστηκε με την πρέπουσα σημασία και σοβαρότητα. Όσες προσπάθειες κι αν έχουν γίνει στο παρελθόν αντιμετώπιζαν προβλήματα στην υλοποίησή τους. Η χαμηλή κοινωνική αποδοχή της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης από τις οικογένειες, τα μειωμένα ποσοστά εγγραφών των μαθητών/τριών σε σχέση με τα ποσοστά εγγραφών στο Γενικό Λύκειο, οι χαμηλές επιδόσεις των σπουδαστών, η σχολική διαρροή, η αδυναμία εισόδου των αποφοίτων της ΤΕΕ (Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση) στην αγορά εργασίας, οι συνεχείς αλλαγές των εκπαιδευτικών επαγγελματικών συστημάτων και προγραμμάτων, η αδυναμία έγκαιρης ανανέωσης και βελτίωσης των σχολικών εγχειριδίων αποτελούν μερικά από τα στοιχεία που καθιστούσαν και καθιστούν μέχρι και τις μέρες μας την ΤΕΕ ως μη ελκυστική στην ελληνική κοινωνία.

Το μόνο εκπαιδευτικό σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα που άντεξε και συνεχίζει να είναι βιώσιμο και ελκυστικό από το 1952 μέχρι και σήμερα είναι οι Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ. Οι ΕΠΑ.Σ. - ΟΑΕΔ έχουν καταφέρει να προσφέρουν ένα ελκυστικό και εναλλακτικό πρόγραμμα σπουδών διότι εφαρμόζουν το δυϊκό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης, το οποίο συνδυάζει τη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευση στο σχολείο παράλληλα με την πρακτική άσκηση που πραγματοποιείται σε πραγματικό χώρο εργασίας, ανάλογα με την επαγγελματική ειδικότητα του κάθε μαθητή/τριας.

Η παρούσα έρευνα θα προσπαθήσει να ανιχνεύσει και να παρουσιάσει το δυϊκό σύστημα (dual system) - Μαθητεία - που εφαρμόζεται στις Επαγγελματικές Σχολές του ΟΑΕΔ (ΕΠΑ.Σ Μαθητείας ΟΑΕΔ, 2016). Από το 1828 που ιδρύθηκε για πρώτη φορά στην Αίγινα το Πρώτο Τεχνικό Σχολείο (Πανόπουλος, 2010), έως και σήμερα, η Επαγγελματική εκπαίδευση δεν κατάφερε στη χώρα μας να εδραιωθεί και να είναι ισότιμη με τη Γενική εκπαίδευση. «Ψυχοπαίδι» του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος χαρακτηρίζει την ΤΕΕ η Δρ. Αλεξάνδρα Ιωαννίδου (Ιωαννίδου, Αλεξάνδρα Δρ., 2013). Η εκπαιδευτική πολιτική, η οργάνωση, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση της ΤΕΕ απέτυχαν να προσφέρουν ένα αξιόπιστο εκπαιδευτικό μοντέλο που θα εξυπηρετεί τους μαθητές/τριες, τους γονείς τους, την αγορά εργασίας και την παραγωγική διάρθρωση της χώρας. Η ολοένα αυξανόμενη ζήτηση για

κλασική/γενική παιδεία δημιούργησε τον αποκλειστικό μονόδρομο από το Γυμνάσιο στο Λύκειο, με κατάληξη τα ΑΕΙ/ΤΕΙ με κάθε κόστος (Ιωαννίδου, Αλεξάνδρα Δρ., 2013). Από τη μεταπολίτευση και μετά το όνειρο της μέσης ελληνικής οικογένειας είναι να προετοιμάζει τα παιδιά της με κάθε κόστος και αιμορραγώντας οικονομικά, για τις πανελλαδικές εξετάσεις. Το αποτέλεσμα ήταν να ιδρυθούν σ' όλες τις περιφέρειες της χώρας, χωρίς να υπάρχει πάντα πραγματική ανάγκη, ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα που παράγουν πτυχιούχους και στη συνέχεια ανέργους ή μετανάστες. Σ' αυτό το τοπίο η ΤΕΕ παρέμενε μη ελκυστική, με χαμηλό ποσοστό ζήτησης τόσο από τους ίδιους τους μαθητές/τριες, όσο και από τις οικογένειές τους. «Μόλις ένας στους τέσσερις αποφοίτους Γυμνασίου επιλέγει να συνεχίσει στην τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση. Έτσι, το 2009-2010 μόλις το 23,6% των 16χρονων μαθητών επέλεξε να φοιτήσει στην Α' Τάξη Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑΛ), ενώ το 76,4% κατευθύνθηκε σε Γενικό Λύκειο» (Λακασάς, 2012). «Στην Ελλάδα η ελκυστικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι ιδιαίτερα προβληματική, αφού καταγράφονται από τα χαμηλότερα ποσοστά νέων σε αυτή μεταξύ των χωρών μελών της Ε.Ε.-28» (Παϊδούση, Χρύσα Δρ., 2016). Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) αναφέρει χαρακτηριστικά ότι «οι έρευνες και η ανάλυση πολιτικών του, δείχνουν ότι το γόητρο της ΕΕΚ δεν είναι αντίστοιχο με αυτό της γενικής εκπαίδευσης» (Παϊδούση, Χρύσα Δρ., 2016). Στην Ελλάδα, ύστερα από συνεχόμενες αλλαγές και μεταρρυθμίσεις φτάσαμε στο σημείο να σχεδιάζονται αλλαγές όχι μόνο από κυβέρνηση σε κυβέρνηση, αλλά και από υπουργό σε υπουργό. Γνωρίζω ότι η συμβολή μου στο χώρο της πολύπαθης επαγγελματικής εκπαίδευσης, μέσα από τη δυνατότητα που μου προσφέρει η συγκεκριμένη μελέτη θα είναι ελάχιστη. Παρόλο αυτά θα προσπαθήσω να συμβάλλω προσθέτοντας την πολύχρονη εμπειρία που έχω αποκτήσει ως εκπαιδευτικός των Σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ και ως Υπεύθυνη του Γραφείου Διασύνδεσης του Σχολείου μου. Σε μια εποχή όπου το φάντασμα της ανεργίας επιτίθεται και κοντεύει να καταπιεί τη νεολαία μας, καθίσταται ολοένα και πιο επιτακτική η ανάγκη του σχεδιασμού και της υλοποίησης ενός αξιόπιστου συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης που θα βοηθήσει τους νέους μας να εισέλθουν στην πραγματική οικονομία διεκδικώντας μια αξιοπρεπή θέση απασχόλησης στη χώρα τους.

1.2. Σκοπός της έρευνας

Οι ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας ΟΑΕΔ απευθύνονται σε μαθητές-τριες που έχουν τελειώσει την Α' Λυκείου και είναι ηλικίας 16 έως 23 ετών. Όμως τα τελευταία χρόνια οι μαθητές/τριες

που επιλέγουν τις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ κατά συντριπτική πλειοψηφία είναι απόφοιτοι Γενικού ή Επαγγελματικού Λυκείου. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις μαθητών/τριών που είναι απόφοιτοι ΙΕΚ ή πτυχιούχοι ΑΕΙ-ΤΕΙ. Αυτή η διαπίστωση αποδεικνύει την αποτυχία της επαγγελματικής εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας, καθώς δεν οδηγεί τους αποφοίτους στην αγορά εργασίας, αλλά τους καθιστά άνεργους ή τους ανακυκλώνει σ' άλλες εκπαιδευτικές μονάδες. Τι είναι λοιπόν αυτό που επιζητούν οι ενδιαφερόμενοι σπουδαστές και τους κάνει να επιλέγουν τις Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ; Ποια είναι τα ποσοστά εισόδου στην αγορά εργασίας των αποφοίτων των Σχολών ΟΑΕΔ; Μέσα από την έρευνα απορροφητικότητας των αποφοίτων ΟΑΕΔ, που διεξήχθη στις ΕΠΑ.Σ. Μοσχάτου, Αργολίδας και Ωραιοκάστρου, 2012-2013, θα προσπαθήσουμε να δώσουμε κάποιες απαντήσεις, αναδεικνύοντας τις διαφορές των αποφοίτων των ΕΠΑΛ και των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ, (ΠΟΥΛΑΚΟΣ & ΚΟΛΟΡΙΖΑ, 2013). Οι μαθητές/τριες έρχονται στον ΟΑΕΔ γιατί θέλουν να ασκηθούν πρακτικά σε πραγματικό επαγγελματικό περιβάλλον παράλληλα με τη φοίτησή τους στο σχολείο (Τριανταφυλλίδου & Μαυρομάτη, 2016). Το πρόγραμμα Μαθητείας λειτουργεί ως ανάχωμα στην ανεργία και εξοπλίζει τους νέους με πραγματικές ικανότητες/δεξιότητες, απαραίτητα εφόδια για την είσοδό τους στην αγορά εργασίας μετά την αποφοίτησή τους (ΕΕΟ GROUP - 2015. Η μαθητεία του Ο.Α.Ε.Δ.: τάσεις, 2015). Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, μόλις τον Απρίλιο του 2016 και σύμφωνα με το «Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας, επιχειρεί την αναβάθμιση της ΕΕΚ λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη του τη Μαθητεία (ΥΠ.Π.Ε.Θ., 2016).

Στην Ελλάδα η επαγγελματική εκπαίδευση δεν αποτελούσε ελκυστικό θέμα για έρευνες, μελέτες, σχεδιασμό κ.λπ. . Τα τελευταία χρόνια έγιναν κάποιες προσπάθειες από το ΙΝΕ της ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ της ΓΣΕΒΕΕ, τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π., τη ΣΕΛΕΤΕ, το ΕΙΕΑΔ του Υπουργείου Εργασίας, το Cedefop, και τον ΟΑΕΔ. Όλοι αυτοί οι φορείς είναι διαθέσιμοι πλέον και πρόθυμοι να παρέχουν στοιχεία και πληροφορίες που χρειάζεται κάποιος, αρκεί να γνωρίζει τι ακριβώς ψάχνει και τι θέλει να σχεδιάσει. Αυτή η στροφή σημειώθηκε εξαιτίας της οικονομικής κρίσης που βιώνει η χώρα μας και που είχε σαν αποτέλεσμα τη ραγδαία αύξηση της ανεργίας και ειδικά των νέων (64% ανεργία στους νέους 15-24 ετών, το Φεβρουάριο του 2013) (Ιωαννίδου, Αλεξάνδρα Δρ., 2013). Βέβαια άλλος ένας λόγος που προσέελκυσε το ενδιαφέρον για έρευνα και μελέτη της ΤΕΕ και της Μαθητείας ειδικότερα, είναι τα κονδύλια που έχει αποφασιστεί να διαθέσει η ευρωπαϊκή ένωση (ΟΑΕΔ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ_1, 2014). Στην Ευρώπη δεν νοείται να σχεδιάζεται εκπαιδευτική πολιτική στην

επαγγελματική εκπαίδευση χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η εφαρμογή του προγράμματος της Μαθητείας, ύστερα και από την υπογραφή του Μνημονίου Συνεργασίας για την επαγγελματική εκπαίδευση που υπέγραψε και η χώρα μας το Δεκέμβριο του 2012 στη Γερμανία. (Παϊδούση, Χρύσα Δρ., 2014). Τα προγράμματα σπουδών έχουν προχωρήσει σε κάποιες χώρες τόσο πολύ, κυρίως στις βόρειες, ώστε η Μαθητεία να γενικεύεται και να κυριαρχεί, όπως στη Γερμανία που εφαρμόζεται δικό σύστημα εκπαίδευσης ακόμη και στην Ανώτατη Εκπαίδευση (BMBF- Bundesministerium für Bildung und Forschung, 2014). Στις βόρειες ευρωπαϊκές χώρες υπάρχει πολύ πλούσια βιβλιογραφία που περιλαμβάνει βιβλία, έρευνες, μελέτες, άρθρα, με συνεχή ανανέωση και ανατροφοδότηση. Η Δρ. Παϊδούση ερευνώντας τις αιτίες που καθιστούν την Επαγγελματική Εκπαίδευση στη χώρα μας μη ελκυστική, αναφέρει: «Αν και τα τελευταία χρόνια έχει δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη χώρα μας για την ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και «μαθητείας», κυρίως για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων, η πρόοδος που έχει σημειωθεί είναι μικρή (Παϊδούση, Χρύσα Δρ., 2016).

1.3. Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα που θα απασχολήσουν τη συγκεκριμένη έρευνα στο θεωρητικό της μέρος είναι τα εξής:

- Τι είναι Μαθητεία; Θεωρητικό πλαίσιο της έννοιας της «Μαθητείας – Δυϊκό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης» και ιστορική εξέλιξη της ΤΕΕ στην Ελλάδα και του θεσμού της Μαθητείας στον ΟΑΕΔ.
- Τι ισχύει στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες αναφορικά με την ΤΕΕ και το Δυϊκό Σύστημα – Μαθητεία;
- Πώς λειτουργεί και εφαρμόζεται η Μαθητεία; Περιγραφή / εστίαση στον τρόπο και στη μέθοδο λειτουργίας και εφαρμογής του συστήματος Μαθητείας στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ.
- Πώς καταφέρνει και επιβιώνει το σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ έως σήμερα; Ανάδειξη και διερεύνηση των αιτιών που καθιστούν βιώσιμο, επιτυχημένο και αποδεκτό από την κοινωνία, το εναλλακτικό εκπαιδευτικό σύστημα της Μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ.

Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί για τη διερεύνηση του θέματος είναι η δευτερογενής έρευνα που θα περιλαμβάνει τη βιβλιογραφική επισκόπηση, τις παρατηρήσεις, τα αποτελέσματα και συμπεράσματα άλλων ερευνών και μελετών που έχουν διεξαχθεί. Η αναζήτηση της σχετικής βιβλιογραφίας και αρθρογραφίας θα γίνει κυρίως από το διαδίκτυο, από τον διαδικτυακό τόπο του ΟΑΕΔ και του cedefop (Cedefop, 2014), από το Γραφείο Διασύνδεσης της 2^{ης} ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας Θεσσαλονίκης – ΟΑΕΔ, από τα προγράμματα ERASMUS+ για την επαγγελματική εκπαίδευση στα οποία συμμετέχουν οι ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ, από τον Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π και από δημοσιεύσεις και άρθρα στον ηλεκτρονικό τύπο.

Για τη βιβλιογραφική επισκόπηση της διεθνούς και ελληνικής βιβλιογραφίας αξιοποιήθηκαν οι δυνατότητες δανεισμού πρωτογενούς υλικού από τη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, από διαδικτυακές τοποθεσίες που προσφέρουν πρωτογενές και δευτερογενές υλικό, από το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης και από τη σχολική βιβλιοθήκη των ΕΠΑ.Σ ΟΑΕΔ, 2^{ης} Θεσσαλονίκης, Ωραιοκάστρου και Αργολίδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1. Σύντομη περιγραφή της ιστορικής εξέλιξης της ΤΕΕ στην Ελλάδα

Η δευτεροβάθμια τυπική επαγγελματική εκπαίδευση στη χώρα μας παρέχεται σήμερα από τα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) και τις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.), που θεσμοθετήθηκαν με τον νόμο 3475/2006. Στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής αναδεικνύουν τη σοβαρή μείωση του σχολικού πληθυσμού στη δευτεροβάθμια τεχνική – επαγγελματική εκπαίδευση. Σε γενικές γραμμές, σύμφωνα με πρόσφατη (2011) μελέτη του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» (ITYE) με τίτλο «Αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης στα ΕΠΑ.Λ. – ΕΠΑ.Σ.», οι μαθητές απόφοιτοι γυμνασίου σε ποσοστό 75% περίπου επιλέγουν το γενικό λύκειο και σε ποσοστό 25% περίπου επιλέγουν τις δομές της επαγγελματικής εκπαίδευσης, ενώ από όσους μαθητές επιλέγουν τις σχολικές μονάδες της δευτεροβάθμιας τεχνικής – επαγγελματικής εκπαίδευσης του Υπ.Π.ΔΒΜ.Θ. περίπου το 17% προτιμά τις ΕΠΑ.Σ. (Καρατζογιάννης & Πανταζή, 2014).

Από το 1828 όπου ιδρύεται το πρώτο τεχνικό σχολείο στην Αίγινα, επί εποχής Καποδίστρια, μέχρι και το 1951 όπου έχουμε την ίδρυση των Δημοσίων Σχολών Εμπορικού Ναυτικού, έγιναν διάφορες προσπάθειες για να βρει η χώρα ένα σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Διάφοροι τύποι επαγγελματικών σχολών ιδρύθηκαν, όπως το 1836 που δημιουργήθηκε η Μηχανοθήκη του Τσέντνερ και μετετράπηκε τον ίδιο χρόνο σε Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο.

Σταδιακά δημιουργήθηκαν οι Ναυτικές Σχολές, η Γεωργική Σχολή Λάρισας και Θεσσαλονίκης, το Διδασκαλείο Τεχνικής Εκπαίδευσης, οι Κατώτερες και Μέσες Γεωργικές Σχολές, η Δημόσια Ναυτική Σχολή Πειραιώς, η Συβιτανίδειος Σχολή Τεχνών και Επαγγελμάτων, τα Μέσης εκπαίδευσης βιοτεχνικά, εμπορικά, Γεωργικά και Οικοκυρικά Σχολεία, όπως η Χαροκόπειος Σχολή και οι Ανώτερες και κατώτερες Σχολές Νοσοκόμων.

Οι Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ ιδρύθηκαν το 1952 με το 3/6-6-1952 (ΦΕΚ 157/Α΄) Β.Δ. «Περί εκπαίδευσης μαθητών – τεχνιτών» και εντάχθηκαν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με το Ν. 1566/1985 (ΦΕΚ Α΄ 167).

Στην Ελλάδα η πρώτη σοβαρή προσπάθεια ανάπτυξης της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΤΕΕ) έγινε με το Ν.Δ. 3971/1959. Με το Ν.Δ. 3973/1959,

υπάγονται στο ΥΠΕΠΘ όλες οι τεχνικές σχολές υπουργείων εκτός από τις σχολές μαθητείας του ΟΑΕΔ, τις σχολές νοσηλευτικού προσωπικού του Υπ. Υγείας και οι σχολές γεωργικής εκπαίδευσης του Υπ. Γεωργίας. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1959 αποτελεί ίσως το πρώτο σημαντικό βήμα για την ανάπτυξη και εδραίωση της τεχνικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα, ανοίγοντας το δρόμο για περαιτέρω αξιόλογες μεταρρυθμίσεις. Την εν λόγω χρονική περίοδο η χώρα βρίσκεται σε αναπτυξιακή τροχιά και η ανάγκη για εξειδικευμένο τεχνικό προσωπικό όλων των ειδικοτήτων παρουσιάζεται επιτακτική (Μπογδάνου, 2014).

Παράλληλα με το Υπουργείο Παιδείας και Εργασίας κι άλλοι Οργανισμοί και φορείς ιδρύουν και λειτουργούν Κατώτερες, Μέσες και Ανώτερες Τεχνικές Σχολές για να καλύψουν κυρίως δικές τους ανάγκες, όπως ΔΕΗ, ΟΣΕ, ΟΤΕ, Υπουργείο Υγείας, Τουρισμού και Γεωργίας, κ.λπ. .

Το 1970 ιδρύονται τα Κέντρα Ανώτερης Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΚΑΤΕΕ) τα οποία θα εξελιχθούν αργότερα στα σημερινά ΑΤΕΙ.

Το 1977, μετά τη Μεταπολίτευση, γίνεται μια σοβαρή προσπάθεια για την αναδιάρθρωση της ΤΕΕ και την ισοτιμία της με το Λύκειο. Καταργείται η Κατώτερη Τεχνική Σχολή, διατηρείται η Μέση και παράλληλα ιδρύονται τα Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια (ΤΕΛ) που δίνουν δυνατότητα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Το 1985 ιδρύονται τα ενιαία πολυκλαδικά Λύκεια (ΕΠΛ), τα οποία παρόλο που ξεκίνησαν με υψηλές προοπτικές, δεν κατάφεραν να επιβιώσουν λόγω της συνθετότητας τους και του υψηλού κόστους λειτουργίας τους, με αποτέλεσμα να καταργηθούν το 1997.

Το 1998 καταργούνται οι ΤΕΣ και τα ΤΕΛ και ιδρύονται τα Τεχνολογικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ), Α΄ & Β΄ Κύκλου. Οι απόφοιτοι του Β΄ Κύκλου είχαν τη δυνατότητα εισαγωγής στα ΤΕΙ μέσω των πανελληνίων εξετάσεων.

Το 2006 καταργούνται τα ΤΕΕ και ιδρύονται οι Επαγγελματικές σχολές (ΕΠΑ.Σ.), χωρίς δυνατότητα συνέχισης των σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και τα ΕΠΑ.Λ. με δυνατότητα εισαγωγής των αποφοίτων σε ΑΕΙ – ΑΤΕΙ (Πανόπουλος, 2010).

Με το Ν.4186/2013 καταργούνται οι ΕΠΑ.Σ. του Υπουργείου Παιδείας και ιδρύονται οι Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ), οι οποίες ανήκουν στην άτυπη εκπαίδευση (κατάρτιση) και όχι στην τυπική επαγγελματική εκπαίδευση. Η φοίτηση στις ΣΕΚ είναι

τρίχρονη, όπου τα δύο πρώτα χρόνια ο μαθητής αποκτά βεβαίωση σπουδών της ειδικότητας που παρακολούθησε και ένα χρόνο παρακολουθεί την τάξη Μαθητείας με τον ίδιο κανονισμό που ισχύει στην πρακτική άσκηση των ΙΕΚ. Με την ολοκλήρωση φοίτησης της τάξης Μαθητείας οι απόφοιτοι λαμβάνουν βεβαίωση που τους δίνει το δικαίωμα συμμετοχής σε εξετάσεις του ΕΟΠΠΕΠ για την απόκτηση επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Οι ΣΕΚ, αφού απέτυχαν να προσελκύσουν τους μαθητές/τριες, καταργήθηκαν το 2016, ενώ ελάχιστα τμήματα λειτούργησαν τόσο στο Υπ. Παιδείας, όσο και στον ΟΑΕΔ.

Οι ΕΠΑ.Σ. του ΟΑΕΔ συνεχίζουν τη λειτουργία τους με παράταση που ισχύει μέχρι και το σχολικό έτος 2020-2021, όπου προβλέπεται να γίνει η αξιολόγηση όλης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης που παρέχεται στη χώρα.

2.2. Ορισμός της Μαθητείας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση

Όπως αναφέρει ο Πανόπουλος, «από τη λίθινη εποχή η πρωτόγονη μαθητεία ήταν ο μόνος τρόπος μετάδοσης γνώσεων και επαγγελματικών δεξιοτήτων από γονείς στα παιδιά, συνεχίστηκε στην Αρχαία Ελλάδα στις βάρβαρες τέχνες, όπως τις θεωρούσαν, ενώ αργότερα από βιοτέχνες σε μαθητευόμενους στην Βιοτεχνική και Συντεχνιακή μαθητεία. (Πανόπουλος, 2010).

Μαθητεία ονομάζομαι το δυϊκό/διττό σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης που εφαρμόζει εκπαίδευση θεωρητική και εργαστηριακή στο σχολείο και πρακτική άσκηση σε πραγματικό χώρο εργασίας (Dual Vocational Education and Training System ή Work Based Learning).

Το Συμβούλιο Συμβουλευτικής του Ουισκόνσιν (Wisconsin Apprenticeship Advisory Council) αναφέρει σε άρθρο του ότι η Μαθητεία είναι το σύστημα εκπαίδευσης, όπου ένας εξειδικευμένος εργαζόμενος μεταφέρει την τεχνογνωσία του σε άλλους εργαζόμενους, είναι μια μέθοδος που ιστορικά έρχεται από πολύ παλιά. Ήδη από τα χρόνια του Μεσαίωνα ο μαθητευόμενος μάθαινε την τέχνη δίπλα στο «μάστορα», λαμβάνοντας τροφή, στέγη και ένδυση και σε αντάλλαγμα έδινε την εργασία του (Wisconsin Apprenticeship Advisory Council, 2006).

Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει ο ΟΑΕΔ «Μαθητεία είναι το εκπαιδευτικό σύστημα που συνδυάζει τη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευση στην τάξη με την πρακτική

άσκηση σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Η φοίτηση στις ΕΠΑΣ διαρκεί δύο έτη» (ΕΠΑ.Σ Μαθητείας ΟΑΕΔ, 2016).

Η Δρ. Παϊδούση Χρύσα στη μελέτη της για το Δυϊκό σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, αναφέρει σχετικά με τον ορισμό για τη Μαθητεία: «Τι όμως είναι το “δυϊκό σύστημα”; Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει η UNEVOC, UN, «πρόκειται για την εκπαίδευση που συνδυάζει μαθητεία σε μια εταιρεία και επαγγελματική εκπαίδευση σε επαγγελματικό σχολείο. Στην εταιρεία, ο μαθητευόμενος λαμβάνει πρακτική εκπαίδευση που συμπληρώνεται από θεωρητική διδασκαλία στο επαγγελματικό σχολείο. Επίσης, σύμφωνα με το CEDEFOP, η «δυϊκή εκπαίδευση, κατάρτιση» αποκαλείται και «εναλλασσόμενη εκπαίδευση, κατάρτιση», γιατί εναλλάσσεται από το σχολείο στον χώρο εργασίας. Στον ορισμό που δίνεται από το CEDEFOP, διευκρινίζεται ότι ανάλογα με τη χώρα και το θεσμικό πλαίσιο, ο μαθητευόμενος μπορεί να λαμβάνει και αμοιβή για την εργασία του στην επιχείρηση» (Παϊδούση, Χρύσα Δρ., 2014).

Το 2008 το cedefop έδωσε τον επίσημο ορισμό της Μαθητείας που είναι, «Συστηματικές, μεγάλης διάρκειας εναλλασσόμενες περίοδοι στο χώρο εργασίας και σε ένα Εκπαιδευτικό Ίδρυμα ή Εκπαιδευτικό Κέντρο. Ο μαθητευόμενος συνδέεται με τον εργοδότη μέσω συμβολαίου και λαμβάνει αμοιβή (μισθό ή επίδομα). Ο Εργοδότης αναλαμβάνει την υποχρέωση να παρέχει στον εκπαιδευόμενο ποιοτική κατάρτιση, που οδηγεί σε ένα συγκεκριμένο επάγγελμα».

«Σύμφωνα με τις διεθνώς παραδεκτές αντιλήψεις, η μαθητεία αποτελεί ένα πρόγραμμα κατάρτισης , το οποίο συνδυάζει επαγγελματική εκπαίδευση με μάθηση σε χώρους δουλειάς για μεσαίες επαγγελματικές δεξιότητες και το οποίο διέπεται από εξωγενείς επιβαλλόμενα πρότυπα κατάρτισης. Η μάθηση συντελείται σε χώρους δουλειάς και σε αίθουσες διδασκαλίας, η κατάρτιση είναι συστηματική (δηλαδή ακολουθεί ένα προκαθορισμένο σχέδιο) και μακρόχρονη ενώ διέπεται και από ένα συμβόλαιο ανάμεσα στον εργοδότη και το μαθητευόμενο» (EEO GROUP - 2015. Η μαθητεία του Ο.Α.Ε.Δ.: τάσεις, 2015).

Στην προσπάθεια να αναλύσουμε τον ορισμό της Μαθητείας και να τον απενοχοποιήσουμε από την άποψη ότι πρόκειται για «τζάμπα εργασία» (Αδριανουπολίτης, 2016), θα λέγαμε ότι η Μαθητεία είναι ένα εκπαιδευτικό, εναλλακτικό μοντέλο απόκτησης επαγγελματικών δεξιοτήτων. Το πρόγραμμα της Μαθητείας έχει ως κύριο στόχο να εκπαιδεύει και να προετοιμάζει τον μελλοντικό επαγγελματία, οδηγώντας τον με επιτυχία στη

αγορά εργασίας. Το κύριο χαρακτηριστικό του προγράμματος και συγχρόνως το διαφορετικό σημείο με τα άλλα επαγγελματικά εκπαιδευτικά προγράμματα είναι ότι η διασύνδεση του μαθητευόμενου με την εργασία πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια της φοίτησης και όχι μετά την αποφοίτηση του από το σχολείο.

2.3. Ιστορική εξέλιξη του θεσμού της Μαθητείας στον ΟΑΕΔ

Οι Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ από την ίδρυσή τους έως και σήμερα ήρθαν για να καλύψουν το κενό που αφήνει η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ΕΕΚ) του Υπουργείου Παιδείας. Κενό που δημιουργείται εξαιτίας του μικρού αριθμού μαθητών/τριών που φοιτούν στα επαγγελματικά σχολεία του Υπουργείου Παιδείας, αλλά και εξαιτίας της χαμηλής απορροφητικότητας στην αγορά εργασίας που παρουσιάζουν αυτοί οι μαθητές/τριες μετά την αποφοίτησή τους. Ο ΟΑΕΔ ως Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού ανήκει στο Υπουργείο Εργασίας και εποπτεύει τη λειτουργία των 51 Σχολών Μαθητείας. Κύριος στόχος αυτού του συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι η παράλληλη εκπαίδευση των μαθητών/τριών στο σχολείο και στην εργασία, ώστε μετά την αποφοίτησή τους οι μαθητές/τριες να έχουν τη δυνατότητα να εισέλθουν στην πραγματική αγορά εργασίας, ασκώντας την ειδικότητά τους.

Όπως επισημαίνει ο Σταμούλος Κώστας σε άρθρο του, «Η μαθητεία στον ΟΑΕΔ αρχικά λειτούργησε ως κατάρτιση. Στη συνέχεια εντάχθηκε ως εναλλακτικό εκπαιδευτικό σύστημα στη Β/θμια Εκπαίδευση, ακολουθώντας την πολιτικοοικονομική και τεχνολογική εξέλιξη της χώρας και κάτω από τη διαρκή πίεση της κοινωνίας, των νέων και των οικογενειών, αποτέλεσε τον πιο σταθερό πυλώνα στην παροχή άριστης Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης» (Σταμούλος Κώστας, 2017).

Οι σχολές μαθητείας ιδρύθηκαν το 1952 με το 3/6-6-1952 (ΦΕΚ 157/Α΄) Β.δ. «Περί εκπαιδύσεως μαθητών – τεχνιτών» οι οποίες υπάγονταν στα Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας (μετέπειτα ΟΑΕΔ) του Υπουργείου Εργασίας.

Με το Ν.4504/1966 τα πτυχία των σχολών αναγνωρίζονται και δίδεται η δυνατότητα ανέγερσης κτιρίων για τη στέγαση των Σχολών Μαθητείας.

Με το Ν.1346/1983) ιδρύθηκαν 38 εκπαιδευτικές μονάδες (Σχολές ή Κέντρα) Μαθητείας του ΟΑΕΔ και παράλληλα ορίζεται η δυνατότητα να επιχορηγεί ο ΟΑΕΔ εργοδότες που απασχολούν μαθητές.

Με το Ν. 1566/1985 (ΦΕΚ Α΄ 167) οι Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ εντάχθηκαν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και τα πτυχία που χορηγούσαν ήταν ισότιμα με τα πτυχία των Τεχνικών Επαγγελματικών Σχολών (ΕΕΟ GROUP - 2015. Η μαθητεία του Ο.Α.Ε.Δ.: τάσεις, 2015).

Με το Ν. 2640/1998 «Δευτεροβάθμια Τεχνική – Επαγγελματική και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 206) εντάχθηκαν πλήρως στο θεσμικό πλαίσιο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΤΕΕ Α' και Β' Κύκλου).

Σήμερα λειτουργούν ως Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) βάσει του Ν. 3475/2006 «Οργάνωση και Λειτουργία της Δευτεροβάθμιας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 146).

Με τον Ν.4186/2013 «Αναδιάρθρωση της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» (ΦΕΚ 193/2013 Α') τη 15η Σεπτεμβρίου 2014 οι ΕΠΑ.Σ. του Υπουργείου Παιδείας καταργήθηκαν και ακολούθησαν τη 15η Σεπτεμβρίου 2015 οι ΕΠΑ.Σ. των υπόλοιπων υπουργείων (συμπεριλαμβανομένων και των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ). Σύμφωνα με τον ίδιο νόμο όπου λειτουργούσαν ΕΠΑ.Σ. μαθητείας ΟΑΕΔ, ιδρύθηκαν ισάριθμες Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ).

Οι ΕΠΑ.Σ. τελικά δεν καταργήθηκαν αλλά μετά από ετήσιες παρατάσεις λειτουργίας και κατάργησης (ή μερικής λειτουργίας) των ΣΕΚ, το 2016 ψηφίστηκε η παράταση λειτουργίας των ΕΠΑ.Σ. του ΟΑΕΔ μέχρι το σχολικό έτος 2020 - 2021 (ν. 4386/2016 Άρθρο 66 παρ. 17 «Ρυθμίσεις για τα ζητήματα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης» (el.wikipedia.org, 2017).

Με το Ν. 1566/1985 (ΦΕΚ Α΄ 167) οι σχολές του ΟΑΕΔ εντάσσονται στην τυπική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και οι απόφοιτοί τους αποκτούν πτυχίο ισότιμο με το πτυχίο που παρέχουν τα επαγγελματικά σχολεία του Υπουργείου Παιδείας. Παρόλη την ισοτιμία ο ΟΑΕΔ διατηρεί ως κεντρικό άξονα επαγγελματικής εκπαίδευσης το δυϊκό σύστημα, προσαρμόζοντας και συνδυάζοντας τα προγράμματα σπουδών στο σύστημα πρακτικής

άσκησης–μαθητεία, τόσο στο σχολείο όσο και στον πραγματικό χώρο απασχόλησης. Ο αριθμός των μαθητών/τριών που θα φοιτήσουν στις σχολές του ΟΑΕΔ, αλλά και οι ειδικότητες που θα λειτουργήσουν καθορίζονται κάθε χρόνο από την προκήρυξη της Διοίκησης του ΟΑΕΔ.

Η μεγάλη τομή για την επαγγελματική εκπαίδευση του ΟΑΕΔ ήρθε με τη δημιουργία των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (ΤΕΕ Α΄ και Β΄ Κύκλου) με το νόμο Ν. 2640/1998. Ήταν η πρώτη φορά που οι μαθητές/τριες των ΤΕΕ Β΄ Κύκλου ΟΑΕΔ μπορούσαν να πάρουν μέρος στις εισαγωγικές εξετάσεις για την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η ίδρυση των ΤΕΕ Α΄ και Β΄ Κύκλου στον ΟΑΕΔ δημιούργησε για πρώτη φορά την ανάγκη για νέες ειδικότητες πέρα από τις παραδοσιακές, όπως στον τομέα Υγείας και Πρόνοιας, στον Τομέα Οικονομίας και Διοίκησης, στον τομέα Καλλιτεχνικών Εφαρμογών, κ.λπ. Η λειτουργία των ΤΕΕ στον ΟΑΕΔ δε σταμάτησε την εφαρμογή του δυϊκού συστήματος που συνέχισε κανονικά στα ΤΕΕ Α΄ Κύκλου, με μόνη εξαίρεση στο Β΄ Κύκλο όπου δεν μπορούσε να εφαρμοστεί λόγω αυξημένων αναγκών του προγράμματος σπουδών. Οι μαθητές/τριες του ΟΑΕΔ που συνέχιζαν τις σπουδές τους στο Β΄ Κύκλο μπορούσαν μαζί με το πτυχίο της ειδικότητας να πάρουν μέρος στις εισαγωγικές εξετάσεις για τα ΤΕΙ. Το ποσοστό των μαθητών/τριών που έπαιρναν μέρος στις εξετάσεις ήταν πολύ μικρό. Οι περισσότεροι απόφοιτοι επέλεξαν να διεκδικήσουν μια θέση απασχόλησης.

Η κατάργηση των ΤΕΕ και η ίδρυση των ΕΠΑ.Σ. με το Ν. 3475/2006 έφερε κλυδωνισμούς και εμπόδια σχετικά με τη συνέχιση λειτουργίας κάποιων ειδικοτήτων, όπως νοσηλευτικής, που είχαν ενταχθεί στα ΕΠΑΛ του Υπουργείου Παιδείας. Με πολλές προσπάθειες και επιμονή και κυρίως με τη μεγάλη ζήτηση που έχει η επαγγελματική εκπαίδευση του ΟΑΕΔ διαχρονικά από πλευράς μαθητών/τριών, επιτεύχθηκε η συνέχιση λειτουργίας όλων των ειδικοτήτων που υπήρχαν στα ΤΕΕ και στις ΕΠΑ.Σ, κατοχυρώνοντας τα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχίων των αποφοίτων (επιπέδου 4).

Με το Ν.4186/2013, παράλληλα με τις ΕΠΑ.Σ. που συνέχισαν να λειτουργούν στον ΟΑΕΔ με παράταση, ιδρύθηκαν οι Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ), οι οποίες δεν είχαν καμία τύχη. Ο μικρός αριθμός προσφερόμενων ειδικοτήτων, η ασάφεια στα επαγγελματικά δικαιώματα των πτυχίων ΣΕΚ και η απουσία της πρακτικής άσκησης στα πρώτα δύο έτη της φοίτησης (τάξη Μαθητείας/Πρακτικής Άσκησης στο τρίτο έτος), οδήγησαν τις ΣΕΚ σε πλήρη αποτυχία. Ο εξαιρετικά μικρός αριθμός μαθητών/τριών στην Α΄ Τάξη ΣΕΚ για το σχολικό έτος 2014-2015 συρρικνώθηκε δραματικά στη Β΄ Τάξη ΣΕΚ, με

αποτέλεσμα στη Γ΄ Τάξη Μαθητείας ΣΕΚ να έχουν μείνει ελάχιστοι φοιτώντες μαθητές/τριες, οι οποίοι πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση σε πραγματικό χώρο απασχόλησης, στο ίδιο πλαίσιο πρακτικής άσκησης που ισχύει στα Ι.Ε.Κ (Ινστιτούτα Επαγγελματικής κατάρτισης).

Με την υπ' αριθμ. 1320/Δ5.1/2014 κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 134/Β'/2014) «Ίδρυση και Λειτουργία Πειραματικών Σχολών Κατάρτισης», ιδρύονται στον ΟΑΕΔ δύο Πειραματικές ΣΕΚ, μία στο Καλαμάκι στην Αθήνα και μία στο Ηράκλειο στην Κρήτη, οι οποίες προσφέρουν πρόγραμμα εκπαίδευσης στο σχολείο και στην εργασία - Μαθητεία. Τα συμφωνητικά Μαθητείας υπογράφονται από την ΠΣΕΚ, τον εργοδότη, τον μαθητή/τρια και το Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό επιμελητήριο.

Με το Ν. 4386/2016 Άρθρο 66 παρ. 17, δόθηκε παράταση λειτουργίας των ΕΠΑ.Σ. του ΟΑΕΔ μέχρι και το σχολικό έτος 2020-2021, όπου προβλέπεται να γίνει αξιολόγηση για όλη την ΕΕΚ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1. Επαγγελματική Εκπαίδευση – Δϋϊκό Σύστημα στη Γερμανία

Η διάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος στη Γερμανία μοιράζεται μεταξύ της κρατικής εκπαιδευτικής πολιτικής και των 16 ομοσπονδιακών κρατιδίων. Κάθε κρατίδιο διοικεί τόσο τα γενικά δημόσια σχολεία όσο και τα επαγγελματικά σχολεία (Berufsschulen).

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση στη Γερμανία έχει μακρά ιστορία και βασίζεται στη Μαθητεία. Συγκεκριμένα «από το 1950 το σύστημα αυτό αποτελεί κεντρικό άξονα του παραγωγικού και κοινωνικού μοντέλου στη Γερμανία. Ιστορικά έχει τις ρίζες του στον μεσαίωνα, όταν οι νέοι εκπαιδούνταν στα εμπορικά και τεχνικά επαγγέλματα και στην τέχνη. Η εδραίωση του δϋϊκού συστήματος έγινε το 1969, με την «Πράξη για την Επαγγελματική Κατάρτιση» «Vocational Training Act of 1969» το νομοθετικό πλαίσιο, με το οποίο εισάχθηκε η υποχρέωση να παρέχεται για κάθε πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης και βασική πρακτική άσκηση η οποία οδηγεί σε σχετικά επαγγέλματα.» (Παϊδούση, Χρύσα Δρ., 2014)

«Το σύστημα της επαγγελματικής κατάρτισης (Duales Ausbildungssystem) έχει μεγάλη βαρύτητα στη Γερμανία. Η επαγγελματική κατάρτιση συμπεριλαμβάνει την εκπαίδευση σε μια επιχείρηση και την παράλληλη φοίτηση σε επαγγελματική σχολή. Στη Γερμανία υπάρχουν γύρω στα 350 αναγνωρισμένα επαγγέλματα στα οποία μπορεί κανείς να εκπαιδευθεί. Οι νέοι εκπαιδεύονται στην επιχείρηση (3-4 μέρες την εβδομάδα) και συγχρόνως φοιτούν στην επαγγελματική σχολή (1-2 μέρες την εβδομάδα). Η εκπαίδευση διαρκεί, ανάλογα με το επάγγελμα, 2 - 3,5 έτη. Οι νέοι αποκτούν κυρίως πρακτική εμπειρία εντός της επιχείρησης και την απαραίτητη θεωρητική κατάρτιση στη σχολή ειδίκευσης για κάθε επάγγελμα. Η δϋϊκή εκπαίδευση είναι ο σημαντικότερος πυλώνας της επαγγελματικής εκπαίδευσης στη Γερμανία και θεωρείται σε παγκόσμιο επίπεδο το καταλληλότερο μοντέλο για την ενσωμάτωση των νέων στην αγορά εργασίας. Για απόφοιτους Λυκείου που επιθυμούν επαγγελματική εκπαίδευση σε συνδυασμό με πανεπιστημιακές σπουδές, υπάρχουν οι δϋϊκές σπουδές. Χαρακτηριστικό των δϋϊκών σπουδών είναι ο συνδυασμός θεωρίας και πρακτικής. Πολλές επιχειρήσεις προσφέρουν αυτή τη δυνατότητα. Παράλληλα με την εκπαίδευση στην επιχείρηση οι εκπαιδευόμενοι φοιτητές σπουδάζουν σε σχολές ΑΕΙ και ΤΕΙ. Τα αρμόδια γραφεία ευρέσεως εργασίας (Agentur fur Arbeit) βοηθούν στην επιλογή και στην εύρεση επαγγελματικής εκπαίδευσης. Για νέους, οι οποίοι δεν λαμβάνουν επαγγελματική

εκπαίδευση, ισχύει η υποχρεωτική εκπαίδευση μέχρι να ολοκληρώσουν το 18ο έτος της ηλικίας τους» (alles.gr, 2017).

Το Δυϊκό σύστημα περιλαμβάνει τοποθέτηση σε θέση εργασίας και μερική θεωρητική παρακολούθηση σε επαγγελματικό σχολείο. Η εκπαίδευση σε αυτή την περίπτωση έχει διάρκεια 2-3 χρόνια και είναι αναγνωρισμένη από το κράτος, το οποίο απονέμει σχετικό πιστοποιητικό κατόπιν εξετάσεων που διεξάγονται από το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο του κρατιδίου και ρυθμίζονται από το νόμο (Vocational Training Act). Πρόσβαση, σε αυτήν την εκπαίδευση έχουν όσοι ολοκλήρωσαν την υποχρεωτική εκπαίδευση και είναι κάτω των 18 ετών. Το εβδομαδιαίο πρόγραμμα περιλαμβάνει μία με δύο μέρες θεωρητικής εκπαίδευσης στις δημόσιες επαγγελματικές σχολές, όπου διδάσκονται γενικά μαθήματα (γλώσσα, οικονομικά, μαθηματικά κ.λπ.), έτσι ώστε οι μαθητευόμενοι να αποκτούν θεωρητικό υπόβαθρο στο επάγγελμα που επέλεξαν και τρεις-τέσσερις ημέρες την εβδομάδα πρακτική στην επιχείρηση. Ωστόσο, όλο και περισσότερες επιχειρήσεις προτιμούν οι μαθητευόμενοι να περνούν ολόκληρες εβδομάδες ή μήνες στο σχολικό σύστημα και στη συνέχεια να μαθητεύουν στον χώρο εργασίας, προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι διακοπές στην παραγωγική διαδικασία (Παϊδούση, Χρύσα Δρ., 2014).

3.2. Επαγγελματική Εκπαίδευση – Δυϊκό Σύστημα σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες

Η Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στις ευρωπαϊκές χώρες παρουσιάζει υψηλά ποσοστά μαθητών/τριών που την επιλέγουν, σε αντίθεση με τη χώρα μας. « Στην Ευρώπη η επαγγελματική εκπαίδευση ανθεί. Με βάση τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, την επιλέγει το 70% των 15χρονων και το 30% στρέφεται προς τη γενική. Ταυτόχρονα, στις μεγάλες οικονομίες της Ευρώπης (π.χ. Γερμανία, Βρετανία, Γαλλία) προκρίνεται η ιδέα ενός τεχνολογικού κολεγίου, που με την αξιοποίηση των νέων εκπαιδευτικών εργαλείων θα δίνει ισχυρές επαγγελματικές γνώσεις και θα συνδέεται με την αγορά εργασίας και την παραγωγή. «Στη Βρετανία αναγνωρίζουμε ότι πρέπει να κάνουμε κάτι για την τεχνολογική εκπαίδευση», έγραψε πρόσφατα ο Guardian. Η ιδέα είναι ότι η επαγγελματική εκπαίδευση πρέπει να αναπτύσσει στενές σχέσεις με τους παραγωγικούς φορείς και την οικονομία (Λακασάς, 2012).

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (cedefop) σε ενημερωτικό του σημείωμα αναφέρει, ότι τα προγράμματα Μαθητείας δεν αξιοποιούνται επαρκώς, παρόλο που προσφέρουν πολλά πλεονεκτήματα σε ότι αφορά τη σύνδεσή τους με

την αγορά εργασίας. Τα ερωτήματα που τίθενται στις ευρωπαϊκές χώρες αφορούν τα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής των νέων σε προγράμματα μαθητείας. Από την άλλη μεριά υπάρχει μια αναντιστοιχία μεταξύ των επαγγελματικών πτυχίων και των μεταβαλλόμενων κοινωνικών και τεχνικών δεξιοτήτων που αναζητά η αγορά εργασίας. Αυτό το πρόβλημα καλείτε να λύσει η μαθητεία που με το παράλληλο πρόγραμμα εκπαίδευσης και εργασίας στελεχώνει τις επιχειρήσεις με το μελλοντικό ανθρώπινο δυναμικό. Υπάρχουν βέβαια χώρες, όπως η Γερμανία, Αυστρία και Κάτω Χώρες, που ενώ υπάρχει οικονομική ύφεση, καταφέρνουν να κρατούν σε χαμηλά ποσοστά την ανεργία των νέων, επειδή εφαρμόζουν προγράμματα μαθητείας ή δυϊκά συστήματα εκπαίδευσης που προσελκύουν το ενδιαφέρον των σπουδαστών. Το 2012 περίπου το 50% των μαθητών συμμετείχε σε προγράμματα αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, βέβαια με μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ των χωρών στο ποσοστό συμμετοχής που κυμαίνονταν από 70% στη Αυστρία έως μόλις 13% στην Κύπρο.

Προγράμματα μαθητείας συναντάμε σε πολλές χώρες στην Ευρώπη, όμως μόνο 27% των μαθητών συμμετείχαν σε μαθητεία με εκπαίδευση στο σχολείο και εργασία σε επιχείρηση. «Τα υψηλότερα ποσοστά συμμετοχής σε προγράμματα αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης στην ΕΕ το 2012 καταγράφηκαν στο Βέλγιο, στην Τσεχική Δημοκρατία και στη Σλοβακία, με συμμετοχή ποσοστού άνω του 70% των μαθητών του δεύτερου κύκλου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Άλλες χώρες, όπως η Δανία με 41,6%, η Γερμανία με 48,6% και η Γαλλία με 44,5% προσεγγίζουν τον ευρωπαϊκό μέσο όρο» (cedefop.europa.eu/files/, 2017).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η Δανία, όπου σχεδόν όλοι οι μαθητές της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης παρακολουθούν ένα είδος μαθητείας που συνδυάζει την εκπαίδευση στο σχολείο και στην επιχείρηση. Στη Γερμανία αυτό το ποσοστό αγγίζει το 88,2%, το 40% στην Αυστρία και στη Σλοβακία, το 26,9% στη Γαλλία (πολύ κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο) και μόλις το 4,3% στο Βέλγιο, παρά τα υψηλά ποσοστά σπουδαστών σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Εδώ και αρκετά χρόνια οι ευρωπαϊκές χώρες προσπαθούν να προσελκύσουν όσο γίνεται περισσότερους σπουδαστές στη μαθητεία, προσφέροντας πιο ελκυστικά προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και θεσπίζοντας εθνικά πλαίσια διασφάλισης ποιότητας. Πλέον προγράμματα μαθητείας συναντάμε στη μεταδευτεροβάθμια και στην ανώτερη εκπαίδευση. Όπως και στην Ελλάδα, έτσι και σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, οι νέοι

και οι οικογένειές τους δεν έχουν πειστεί ότι η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση με τα πρόγραμμα της μαθητείας, αποτελεί μια καλή επιλογή για σπουδές και επαγγελματική σταδιοδρομία. Για να αλλάξει αυτή η τάση θα πρέπει να αλλάξει το αρνητικό στίγμα που χαρακτηρίζει την ΤΕΕ ως εκπαίδευση μειωμένου κύρους (cedefop.europa.eu/files/, 2017).

Το 2012 η Ελλάδα μαζί με άλλες ευρωπαϊκές χώρες υπέγραψε μνημόνιο συνεργασίας για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση με την προϋπόθεση να ενταχθεί η μαθητεία στο πρόγραμμα σπουδών των επαγγελματικών σχολείων. Η βοήθεια θα δινόταν μέσω επιχειρησιακών προγραμμάτων για τη νεολαία (ευρωπαϊκή συμμαχία, εγγύηση για τη νεολαία) και αφορούσε την περίοδο 2014-2020. Αυτός είναι και ο κύριος λόγος που το Υπουργείο παιδείας με το Ν.4186/2013 θέσπισε στα ΕΠΑ.Λ. το τέταρτο έτος μαθητείας ή αλλιώς Τάξη Μαθητείας, παρόλο που μέχρι τότε αντιδρούσε σε μια τέτοια προοπτική και επιθυμούσε το οριστικό κλείσιμο των σχολών μαθητείας του ΟΑΕΔ και μεταφοράς τους στο Υπ. Παιδείας..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1. Επαγγελματική Εκπαίδευση και κατάρτιση του ΟΑΕΔ

Ο ΟΑΕΔ δραστηριοποιείται στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με τη λειτουργία:

- 51 Επαγγελματικών Σχολών (ΕΠΑ.Σ) Μαθητείας,
- 23 Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ),
- 2 Πειραματικών Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (Π.Σ.Ε.Κ)
- 29 Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ) μεταλυκειακού επιπέδου
- 6 Κέντρων Επαγγελματικής Κατάρτισης Ενηλίκων (Κ.Ε.Κ),
- 2 Σχολών ΚΕΚ - ΑΜΕΑ και
- 30 Γραφείων Διασύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Γ.Δ.Ε.Ε) με την αγορά εργασίας (oaed.gr/giati-mathiteia, 2017).

Οι πρώτες ειδικότητες που λειτούργησαν στα σχολεία του ΟΑΕΔ από το 1952 ήταν παραδοσιακές τεχνικές ειδικότητες που απευθύνονταν κυρίως στα αγόρια και μόνο οι ειδικότητες της Κομμωτικής Τέχνης και της Κοπτικής – Ραπτικής απευθύνονταν κυρίως σε κορίτσια.

Σήμερα στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ λειτουργούν πανελλαδικά 36 παραδοσιακές, αλλά και σύγχρονες ειδικότητες που απευθύνονται σε αγόρια και κορίτσια. Οι ειδικότητες αφορούν τον τεχνολογικό τομέα, αλλά και τον τομέα των Υπηρεσιών. Η επιλογή και η λειτουργία των ειδικοτήτων εξαρτάται από τα ιδιαίτερα κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της γεωγραφικής περιοχής και από τις δυνατότητες απορρόφησης της πρακτικής άσκησης από την αγορά εργασίας.

Οι προτάσεις για τη λειτουργία των ειδικοτήτων υποβάλλονται κάθε χρόνο από τις σχολικές μονάδες. Είναι μια διαδικασία αρκετά σοβαρή που επαναλαμβάνεται και επαναπροσδιορίζεται συνεχώς. Τέσσερις βασικοί παράγοντες λαμβάνονται υπόψη των σχολικών μονάδων για την υποβολή της πρότασης της λειτουργίας των ειδικοτήτων:

- Επαρκής αριθμός προσφερόμενων θέσεων για τους πρακτικά ασκούμενους μαθητές/τριες ανά ειδικότητα.

- Ποσοστά απασχόλησης των μαθητών τόσο στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα, με βαρύνουσα σημασία στον ιδιωτικό.
- Σχολική διαρροή ανά ειδικότητα και τάξη.
- Επαρκή εργαστήρια, εξοπλισμός, εποπτικά μέσα, υλικοτεχνική υποδομή.

Πέρα από τους παραπάνω παράγοντες για τις προτάσεις λειτουργίας των ειδικοτήτων που αφορούν την εσωτερική λειτουργία της κάθε εκπαιδευτικής μονάδας, διενεργούνται επιπλέον ενέργειες και δράσεις που αφορούν την εξωστρέφεια του σχολείου και συγκεκριμένα την καλλιέργεια και προώθηση των σχέσεων της μονάδας με την τοπική αυτοδιοίκηση, τους κοινωνικούς και εργοδοτικούς φορείς, τους εργοδότες τόσο του δημόσιου, όσο και του ιδιωτικού τομέα. Αυτές οι δράσεις και οι επαφές είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλιστεί η δημοσιότητα του προγράμματος της Μαθητείας για εξασφάλιση των προσφερόμενων θέσεων πρακτικής άσκησης για κάθε σχολικό έτος και για όλες τις ειδικότητες που ενδιαφέρουν το κάθε σχολείο. Βέβαια, ιδιαίτερη σημασία δίνεται στα ιδιαίτερα γεωγραφικά, κοινωνικά και πολιτιστικά της κάθε περιοχής στην οποία ανήκει η σχολική μονάδα.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου πραγματοποιούνται εκδηλώσεις δεξιοτήτων όπου αναδεικνύονται οι επαγγελματικές δεξιότητες των μαθητών/τριών και η τεχνογνωσία τους μέσα από την επίδειξη δοκιμίων, εργασιών, βίντεο, κ.λπ. Σ' αυτές τις εκδηλώσεις καλούνται να συμμετάσχουν εργοδοτικοί και κοινωνικοί φορείς, η τοπική αυτοδιοίκηση, τα επιμελητήρια, οι επαγγελματικές ενώσεις και τα σωματεία των ειδικοτήτων που λειτουργούν στην ΕΠΑ.Σ., άλλοι επίσημοι φορείς όπως το cedefop, το Ινστιτούτο Εργασίας, το ΙΜΕ της ΓΣΕΒΕΕ, εργασιακοί σύμβουλοι των ΚΠΑ2 του ΟΑΕΔ, κ.λπ. . Οι προτάσεις των εργοδοτικών και κοινωνικών φορέων λαμβάνονται σοβαρά υπόψη από την εκπαιδευτική μονάδα για τη συνέχιση ή τη διακοπή λειτουργίας μιας ειδικότητας. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι για να λειτουργεί μια ειδικότητα θα πρέπει να εξασφαλίζεται η συνεργασία των φορέων για την προσφορά θέσεων πρακτικής άσκησης στους μαθητές/τριες, αλλά και την υποστήριξή τους στους αποφοίτους.

Βασικό χαρακτηριστικό της λειτουργίας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ είναι το άνοιγμά τους στην τοπική κοινωνία και η εξωστρέφειά τους. Για παράδειγμα στα εργαστηριακά μαθήματα της Κομμωτικής Τέχνης μπορούν να προσέλθουν πολίτες για περιποίηση της κόμης τους, ή τα τρόφιμα που παρασκευάζονται στα εργαστήρια των ειδικοτήτων μαγειρικής και

αρτοποιίας – ζαχαροπλαστικής διατίθενται σε διάφορες κοινωνικές δομές που έχουν ανάγκη. Επίσης ενθαρρύνονται οι μαθητές/τριες να συμμετέχουν σε διάφορες κοινωνικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις της περιοχής τους, όπως για παράδειγμα η συμμετοχή σε μια θεατρική παράσταση της ειδικότητας Αισθητικής Τέχνης για την κάλυψη του μακιγιάζ.

Οι ειδικότητες που λειτουργούν σήμερα στις 51 ΕΠΑ.Σ. είναι (oaed.gr/eidikotetes-epas?, 2017):

- Αισθητικής Τέχνης
- Αργυροχρυσοχοΐας
- Αρτοποιίας-Ζαχαροπλαστικής
- Βοηθών Γενικής Βρεφονηπιοκομίας
- Βοηθών Γενικής Νοσηλείας
- Βοηθών Φαρμακείου
- Γραφικών Τεχνών - Ηλεκτρονικής Σχεδίασης Εντύπου
- Γραφικών Τεχνών-Εκτυπώσεων
- Εγκαταστατών Ψυκτικών και Κλιματιστικών Έργων
- Επεξεργασίας Γούνας
- Καλλιτεχνικής Επεξεργασίας Μαρμάρου
- Κεραμικής-Αγγειοπλαστικής
- Κομμωτικής Τέχνης
- Κτιριακών Έργων
- Μαγειρικής Τέχνης
- Μαρμαροτεχνίας
- Ξενοδοχειακών Επιχειρήσεων
- Ξυλουργών-Επιπλοποιών
- Συντήρησης Έργων Τέχνης–Αποκατάστασης
- Σχεδιαστών Τεχνικών Εφαρμογών με Η/Υ
- Τεχνίτες Υποστήριξης Συστημάτων Υπολογιστών
- Τεχνιτών Αερίων Καυσίμων (Φυσικού Αερίου)
- Τεχνιτών Αμαξωμάτων
- Τεχνιτών Εργαλειομηχανών
- Τεχνιτών Ηλεκτρολογικών Εργασιών

- Τεχνιτών Ηλεκτρολογικών Συστημάτων Αυτοκινήτου
- Τεχνιτών Ηλεκτρονικών Συσκευών, Εγκαταστάσεων & Υπολογιστικών Μονάδων
- Τεχνιτών Θερμικών και Υδραυλικών Εγκαταστάσεων
- Τεχνιτών Μεταλλικών Κατασκευών
- Τεχνιτών Μηχανών και Συστημάτων Αυτοκινήτου
- Τεχνιτών Ναυπηγικής Βιομηχανίας
- Υπαλλήλων Διοικητικών Καθηκόντων
- Υπαλλήλων Οικονομικών Καθηκόντων
- Υφάσματος-Ένδυσης
- Φυτοτεχνικών Επιχειρήσεων-Αρχιτεκτονικής Τοπίου
- Ωρολογοποιίας.

4.2. Μαθητεία στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ

Ο ΟΑΕΔ είναι ο δημόσιος φορέας που εφαρμόζει με επιτυχία το σύστημα της Μαθητείας στη χώρα μας από το 1952. Μαθητεία είναι το εκπαιδευτικό σύστημα που συνδυάζει τη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευση στην τάξη με την πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Η φοίτηση στις ΕΠΑΣ διαρκεί δύο έτη (τέσσερα εξάμηνα) (ΕΠΑ.Σ Μαθητείας ΟΑΕΔ, 2016).

Η φοίτηση στις ΕΠΑ.Σ. είναι διετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α' και Β' οι οποίες οργανώνονται σε τμήματα ειδικότητας. Τα προγράμματα διδασκαλίας περιλαμβάνουν μαθήματα τεχνικά-επαγγελματικά και εργαστηριακές ασκήσεις. Στην Α' τάξη των ΕΠΑ.Σ. εγγράφονται χωρίς εξετάσεις οι μαθητές που προάγονται στη Β' τάξη των Επαγγελματικών ή Γενικών Λυκείων και όσοι έχουν προαχθεί στη Β' τάξη του Α' κύκλου Τ.Ε.Ε.. Στη Β' τάξη εγγράφονται οι προαγόμενοι στη Β' τάξη των ΕΠΑ.Σ..

Οι μαθητές των σχολών μαθητείας του ΟΑΕΔ, το πρωί πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση σε επιχειρήσεις ενώ το απόγευμα παρακολουθούν θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα στις ίδιες ειδικότητες. Οι μαθητευόμενοι ασκούνται σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ελεύθερους επαγγελματίες, μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις, σε ΔΕΚΟ, Δήμους και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Κάθε χρόνο φοιτούν 9.000-10.000 μαθητές στις ΕΠΑ.Σ Μαθητείας του ΟΑΕΔ. Το δυϊκό αυτό σύστημα εξασφαλίζει στους φοιτούντες, επαγγελματική εμπειρία σε πραγματικές συνθήκες εργασία, διότι είναι

ασκούμενοι σε επιχειρήσεις όλων των κλάδων της εθνικής οικονομίας και αφορά σε πολλές τεχνικές ειδικότητες. Το σύστημα αυτό είναι γνωστό ως "on the job-training" και έχει αποδειχθεί αποτελεσματικό στην πράξη καθώς οι μαθητές σε σημαντικό ποσοστό μετά το τέλος των σπουδών τους συνεχίζουν να απασχολούνται στις θέσεις πρακτικής άσκησης.

Η επαγγελματική απασχόληση των μαθητών είναι αμειβόμενη και ανέρχεται στο 75% του κατώτατου ημερομισθίου που ορίζει η Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΕΓΣΣΕ) και για τα τέσσερα εξάμηνα πρακτικής άσκησης, που αντιστοιχεί σε 17,12 € την ημέρα. Επιπρόσθετα, η πρακτική άσκηση των μαθητών επιδοτείται με 11 € για κάθε ημέρα εργασίας και τα χρήματα καταβάλλονται είτε στον εργοδότη είτε απευθείας στους μαθητές. Από 1/4/2013 η πρακτικά ασκούμενοι μαθητές αμείβονται, σε όλα τα εξάμηνα σπουδών, με ποσοστό 75% επί του κατωτάτου ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη (22,83€), ήτοι 17,12€ ανά ημέρα πρακτικής άσκησης (ΕΠΑ.Σ Μαθητείας ΟΑΕΔ, 2016).

Οι μαθητές/τριες που φοιτούν στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ και ασκούνται στην πρακτική τους άσκηση δικαιούνται πλήρη ιατροφαρμακευτική και ασφαλιστική, συνταξιοδοτική κάλυψη. Με την έναρξη της σχολικής χρονιάς από το Α' έτος οι μαθητές/τριες τοποθετούνται σε θέσεις πρακτικής άσκησης ανάλογα με την ειδικότητά τους. Κύριος σκοπός του προγράμματος Μαθητείας του ΟΑΕΔ είναι οι θέσεις της πρακτικής άσκησης να αφορούν τον ιδιωτικό τομέα. Οι λόγοι είναι προφανείς και συνδέονται με τη δυνατότητα της συνέχισης της εργασιακής σχέσης μεταξύ του εργοδότη και του/της απόφοιτου μαθητή/τριας. Αντίθετα η πρακτική άσκηση στο δημόσιο τομέα δεν προσφέρει τη δυνατότητα να παραμείνει ο μαθητής στη θέση απασχόλησης μετά το τέλος των σπουδών. Υπάρχουν βέβαια κάποιες ειδικότητες, λίγες ευτυχώς, όπου οι μαθητές/τριες ασκούνται πρακτικά κυρίως στο δημόσιο τομέα, όπως η ειδικότητα των Βοηθών Γενικής Νοσηλείας.

Όταν τοποθετείται ο μαθητής/τρια σε θέση πρακτικής άσκησης υπογράφεται Συμφωνητικό Μαθητείας μεταξύ του εργοδότη, του μαθητή και του σχολείου. Στο συμφωνητικό αναφέρεται η έναρξη και η λήξη της πρακτικής άσκησης, η ειδικότητα του μαθητή, οι μέρες και οι ώρες εργασίας, ο υπεύθυνος εκπαιδευτής που ορίζει η επιχείρηση και οι υποχρεώσεις του προγράμματος τόσο του εργοδότη, όσο και του μαθητή. Εάν διακοπεί η πρακτική άσκηση για διάφορους λόγους, γίνεται ακύρωση του Συμφωνητικού και ο μαθητής δύναται να τοποθετηθεί σε άλλη θέση απασχόλησης. Οι πρακτικά ασκούμενοι μαθητές/τριες δικαιούνται, πέρα από την επιδότηση του ΟΑΕΔ και το μισθό του εργοδότη, κανονική άδεια,

σπουδαστική άδεια 30 ημερών, δώρων, ασθένειας και λοιπών επιδομάτων που δικαιούται και ένας κανονικά απασχολούμενος.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στις σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ καταρτίζεται έτσι ώστε να συνδυάζει τόσο την εκπαίδευση στο σχολείο όσο και την πρακτική άσκηση στον εργοδότη. Η πρακτική άσκηση των μαθητών/τριών εποπτεύεται από τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς της ειδικότητας και γίνεται στη μέρα εργοδοσίας. Η σχολική μονάδα με τα γραφεία πρακτικής άσκησης και διασύνδεσης παρακολουθεί την πρακτική άσκηση με επιτόπιους ελέγχους. Οι έλεγχοι αυτοί έχουν ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα, αφού αναπτύσσονται διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ μαθητή, εργοδότη και εκπαιδευτικού. Οι σχέσεις αυτές είναι απαραίτητες διότι συμβάλλουν στην εύρυθμη λειτουργία του προγράμματος επιλύοντας τυχόν προβλήματα που ανακύπτουν. Το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολών είναι μόνιμο προσωπικό κατά μειοψηφία και έκτακτο κατά πλειοψηφία, με ειδικότητες κυρίως τεχνολογικές και με υψηλές δεξιότητες και εμπειρία..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5.1. Διερεύνηση αιτιών επιβίωσης και κοινωνικής αποδοχής της Μαθητείας ΟΑΕΔ

Παρά τις αλληπάλληλες αλλαγές των εκπαιδευτικών συστημάτων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, οι σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ παραμένουν επίκαιρες και με μεγάλη ζήτηση από τους υποψήφιους μαθητές/τριες. Η αυξομείωση του συνολικού αριθμού φοιτώντων οφείλεται στην προκήρυξη ειδικοτήτων που καθορίζει κάθε χρόνο αυτόν τον αριθμό. Οι μαθητές/τριες εισάγονται με ένα σύστημα μοριοδότησης και δεν μπορούν να ξεπεράσουν τον προκαθορισμένο αριθμό που ορίζει ο ΟΑΕΔ για κάθε έτος. Το παράδοξο είναι ότι τα τελευταία χρόνια το μεγαλύτερο ποσοστό των φοιτούντων μαθητών/τριών του ΟΑΕΔ είναι απόφοιτοι ΓΕΛ και ΕΠΑ.Λ. Ακόμη πιο παράδοξο είναι το γεγονός ότι υπάρχει ζήτηση από μαθητές σε ειδικότητες τις οποίες έχουν ήδη αποκτήσει στα ΕΠΑ.Λ.

Ποιες είναι λοιπόν οι αιτίες που καθιστούν την επαγγελματική εκπαίδευση του ΟΑΕΔ βιώσιμη και με αμείωτη τη ζήτηση από τους υποψήφιους μαθητές;

Πώς καταφέρνει το Δυϊκό σύστημα – Μαθητεία να προσαρμόζεται σε κάθε αλλαγή της ΤΕΕ και μάλιστα να αντέχει ακόμη και τα τελευταία χρόνια της οικονομικής κρίσης που μαστιάζει τη χώρα μας και ιδιαίτερα τη νεολαία μας;

Αρκεί η εφαρμογή της πρακτικής άσκησης να οπλίσει τους μαθητές/τριες με τεχνικές και κοινωνικές δεξιότητες της ειδικότητας τους ή ο συνδυασμός σχολείου – εργασίας είναι αυτός που συνδέει τον/την απόφοιτο με την αγορά εργασίας;

Γιατί επιλέγουν κάποιοι μαθητές/τριες να επιστρέψουν στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση του ΟΑΕΔ, ενώ έχουν ήδη αποκτήσει κάποιο πτυχίο ειδικότητας στα ΕΠΑ.Λ. ή απολυτήριο Λυκείου στα ΓΕΛ;

Εύλογες ερωτήσεις για τις οποίες θα γίνει προσπάθεια να απαντηθούν μέσα από τις λιγιστές έρευνες και μελέτες που υπάρχουν για την ΤΕΕ γενικότερα.

Όπως υποστηρίζει και η Δόμνα Μπογδάνου, «το θέμα είναι πως η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση εξακολουθεί να ασθενεί μέσα σ' ένα εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο, έτσι ή αλλιώς, μακράν απέχει από το να είναι υγιές και το οποίο μεταφέρει την

παθογένειά του από αλλαγή σε αλλαγή» (Μπογδάνου, 2014). Ίσως αυτήν την παθογένεια των τελευταίων δεκαετιών, που εγκλωβίζει την ΤΕΕ στη χώρα μας και δεν την αφήνει να αναπτυχθεί, προσπαθεί να καλύψει και να δώσει διέξοδο η Μαθητεία του ΟΑΕΔ. Οι μαθητές/τριες που δε συνεχίζουν τις σπουδές τους στα ΑΕΙ – ΑΤΕΙ και που δεν καταφέρνουν να βρουν εργασία με το απολυτήριο του ΓΕΛ ή το πτυχίο του ΕΠΑ.Λ., αναζητούν ένα πραγματικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης που θα τους οδηγήσει στην αγορά εργασίας με επιτυχία.

Επί σειρά ετών ασκούνταν κριτική για το αν το σύστημα Μαθητείας του ΟΑΕΔ είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος επαγγελματικής εκπαίδευσης που δεν αντιβαίνει σε βάρος της εκπαίδευσης στο Σχολείο. Πολλοί χαρακτήριζαν τη Μαθητεία ως σύστημα εργασιακής εκμετάλλευσης των νέων και φθηνής προσφοράς εργατικών χεριών για τους εργοδότες. Στους διάφορους προβληματισμούς που υπήρχαν, η απάντηση έρχονταν από τους ίδιους τους μαθητές/τριες, που παρόλη την κριτική συνέχιζαν να επιλέγουν τις σχολές ΟΑΕΔ.

«Στον προβληματισμό αυτό απαντούν έρευνες αποτελεσματικότητας και αξιολογήσεις από τα Πανεπιστήμια Πειραιά και Μακεδονίας παλαιότερα, αλλά και αξιολογήσεις που έγιναν (μεσούσης της κρίσης) από Εκπαιδευτικές Υπηρεσίες του ΟΑΕΔ. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι εκατοντάδες χιλιάδες απόφοιτοι των Σχολών του ΟΑΕΔ τροφοδότησαν τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα με εξειδικευμένους τεχνίτες, με αυτοαπασχολούμενους και επιχειρηματίες. Πάνω από 65% συνέχισαν να δραστηριοποιούνται επαγγελματικά στις επιχειρήσεις πραγματοποίησης της μαθητείας και σήμερα που η ανεργία μαστίζει τους νέους, τα ποσοστά απασχόλησης των αποφοίτων των Σχολών Μαθητείας είναι τουλάχιστον διπλάσια των αποφοίτων των Επαγγελματικών Λυκείων. Για τον λόγο αυτό χιλιάδες νέοι προσέρχονται κάθε έτος και οι υπάρχουσες εκπαιδευτικές δομές του ΟΑΕΔ αδυνατούν να τους εξυπηρετήσουν. Οι μαθητές, πέρα από την άριστη εκπαίδευση που αποκτούν, συνειδητοποιούν ότι σπουδάζοντας εξασφαλίζουν άμεση σύνδεση με τις πραγματικές απαιτήσεις της αγοράς εργασίας. Παράλληλα, οι μαθητές με χαμηλό οικογενειακό εισόδημα λαμβάνουν επίδομα σίτισης και επίδομα στέγασης» (Σταμούλος Κώστας, 2017).

5.2. Παρουσίαση ερευνών για τη Μαθητεία του ΟΑΕΔ

Δυστυχώς μέχρι και σήμερα δεν υπάρχουν συστηματικές έρευνες σε πανελλαδικό επίπεδο για την αξιολόγηση της μαθητείας του ΟΑΕΔ, αλλά ούτε έρευνες καταγραφής και

αποτίμησης της εργασιακής κατάστασης των αποφοίτων των διαφόρων δομών επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Η παρούσα εργασία θα εστιάσει στα συνοπτικά συμπεράσματα δύο πρόσφατων ερευνών που έχει στη διάθεσή της, ώστε να μπορέσει να εξάγει αποτελέσματα και απαντήσεις στα διερευνητικά ερωτήματα του θεωρητικού μέρους.

- Έρευνα – μελέτη μικρής κλίμακας για την εργασιακή κατάσταση των αποφοίτων τριών (3) ΕΠΑ.Σ. & ΤΕΕ Μαθητείας – ΟΑΕΔ, (Μοσχάτου, Αργολίδας και Ωραιοκάστρου). Η έρευνα πραγματοποιήθηκε από το 2012 έως το 2013 και αφορούσε τους αποφοίτους των σχ. ετών από 2005 έως 2009. Το δείγμα περιλάμβανε 326 απόφοιτους επί συνόλου 1.690 (≈19%). Το θέμα της έρευνας ήταν: «Απορροφητικότητα αποφοίτων ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας στην αγορά εργασίας» (ΠΟΥΛΑΚΟΣ & ΚΟΛΟΡΙΖΑ, 2013).

Συνοπτικά τα συμπεράσματα της έρευνας ήταν τα εξής:

- Το 70% των αποφοίτων των σχολών απασχολείται (ανεξάρτητα από την ειδικότητα που απέκτησαν).
- Το 66% των εργαζόμενων αποφοίτων απασχολείται στην ειδικότητα.
- Το 99% των εργαζόμενων αποφοίτων θεωρεί ότι το Πτυχίο του ΟΑΕΔ τους βοήθησε στην εξεύρεση εργασίας.
- Το 85% των αποφοίτων (εργαζόμενοι και άνεργοι) θεωρεί ότι το πτυχίο του ΟΑΕΔ τους βοηθά στην επαγγελματική τους αποκατάσταση.
- Η αξιολόγηση των αποφοίτων για τα προγράμματα του ΟΑΕΔ ανέρχεται περίπου στο 4% (σε κλίμακα από 1-5). Η βαθμολογία αυτή χαρακτηρίζεται ως «Λίαν Καλώς» στην παραπάνω κλίμακα και καταδεικνύει την καταξίωση και τη θετική αποτίμηση της Μαθητείας του ΟΑΕΔ από τους ωφελούμενους του προγράμματος. .
- Ο χρόνος απασχόλησης των αποφοίτων κυμαίνεται από 49% έως 99% του διαθέσιμου χρόνου απασχόλησης, ανάλογα με την ειδικότητα και τις συνθήκες που επικρατούν στην αγορά εργασίας.
- Το 30% των εργαζομένων αποφοίτων είναι αυτοαπασχολούμενοι και το 70% εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας.
- Το 67% των απασχολούμενων αποφοίτων παραμένουν στον ίδιο εργοδότη ως εργαζόμενοι και μετά το πέρας της πρακτικής τους άσκησης. Ωστόσο παρουσιάζεται

απόκλιση στα ποσοστά αυτών των αποφοίτων που οφείλεται κυρίως στην κινητικότητα που παρουσιάζουν κάποιες ειδικότητες και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κάθε γεωγραφικής περιοχής.

- Το 66% των αποφοίτων τοποθετήθηκαν σε πρακτική άσκηση του ιδιωτικού τομέα. Το ποσοστό αυτό ποικίλλει και εξαρτάται από την ειδικότητα. Υπάρχουν ειδικότητες που κατεξοχήν συνεργάζονται με τον ιδιωτικό τομέα και άλλες με το δημόσιο.
 - Παρουσιάζεται αυξητική τάση της αλλαγής επαγγελματικού προσανατολισμού των αποφοίτων, που αφορά κυρίως τους άνεργους απόφοιτους, που αλλάζουν επαγγελματικό προσανατολισμό για να βρουν εργασία.
- Πανελλαδική έρευνα 700 αποφοίτων ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ (επί συνολικού πληθυσμού 13.846 αποφοίτων) των ετών 2009-2015 για όλες τις ειδικότητες, στο πλαίσιο, «Υποστήριξη Υλοποίησης Δράσεων Αναβάθμισης Μαθητείας ΟΑΕΔ». Το θέμα της έρευνας ήταν: «Η μαθητεία του ΟΑΕΔ: τάσεις, εξελίξεις, προοπτικές, η μεταρρύθμιση της μαθητείας» (ΕΕΟ GROUP - 2015. Η μαθητεία του Ο.Α.Ε.Δ.: τάσεις, 2015).

Συνοπτικά τα συμπεράσματα της έρευνας ήταν τα εξής:

- Το 68% των αποφοίτων που γράφτηκαν στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ είχαν παρακολουθήσει άλλο εκπαιδευτικό τυπικό σύστημα.
- Η πλειονότητα του δείγματος των αποφοίτων είχε ηλικία 20 ετών. Αυτό σημαίνει ότι η πλειονότητα των πρωτοετών μαθητών/τριών είναι 18 ετών και άνω.
- Το 83% των αποφοίτων τοποθετήθηκε σε θέση πρακτικής, εκ των οποίων το 53% στο δημόσιο και το 47% στον ιδιωτικό τομέα και μόνο το 17% δεν απασχολήθηκε πρακτικά. Επίσης το 88% των πρακτικά ασκούμενων απασχολήθηκε σε θέση σχετική με την ειδικότητά τους.
- Το 52% των αποφοίτων βρέθηκαν να είναι άνεργοι, το 47% απασχολούμενοι και το 1% έκανε κάτι άλλο, π.χ. σπουδές. Το 90% των απασχολούμενων δεν παρέμεινε στη θέση πρακτικής και το 50% των εργαζομένων βρήκε δουλειά μέσα σε 6 μήνες. Το 39% των εργαζομένων αποφοίτων αποδίδουν την εργασία που βρήκαν στη Μαθητεία του ΟΑΕΔ και ένα 17% των αποφοίτων δηλώνει ότι βοηθήθηκε από τη σχολή για να βρει δουλειά.
- Το 39% των εργαζόμενων αποφοίτων δουλεύουν στην ειδικότητά τους και το 70% εξ αυτών εργάζονται πάνω από ένα χρόνο. Οι απόφοιτοι που απασχολούνται, αλλά όχι

στην ειδικότητά τους, το αποδίδουν στην οικονομική κρίση, στην άδεια άσκησης επαγγέλματος, κ.λπ. . Το 16% των εργαζόμενων στην ειδικότητα είναι αυτοαπασχολούμενοι και το 845 εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας.

- Το 51% των ανέργων απόφοιτων βρίσκεται στην ανεργία πάνω από ένα χρόνο. Επίσης ένας στους δύο απόφοιτους ανέργους είχε απασχοληθεί κάποια στιγμή. Σας κύρια αίτια αναφέρουν την ανεργία και την έλλειψη κενών θέσεων στην ειδικότητά τους.
- Το 58,5% των αποφοίτων επιθυμούν αλλαγή στον επαγγελματικό τους προσανατολισμό, ενώ το 41,5% δεν επιθυμούν.
- Οι απόφοιτοι πρότειναν κάποιες προτάσεις για βελτίωση του προγράμματος Μαθητείας, όπως καλύτερη επαγγελματική κατάρτιση και εργασιακή εμπειρία, μεγαλύτερη αναγνώριση των σχολών Μαθητείας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και εκμάθηση ξένων γλωσσών.

Η έρευνα θεωρεί τα παραπάνω ευρήματα σημαντικά, δεδομένου ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρούνται πολύ υψηλά ποσοστά νεανικής ανεργίας λόγω της οικονομικής κρίσης που βιώνει η χώρα. Επίσης στην Ελλάδα παρατηρείται το γεγονός της καθυστέρησης της μετάβασης από το σχολείο στην εργασία, κάτι που συνέβαινε και πριν την οικονομική κρίση. Πολύ ενθαρρυντικό εκτιμάται το ποσοστό των απασχολούμενων αποφοίτων που ανέρχεται στο 40% περίπου. Δυστυχώς δεν μπορούν να γίνουν συγκρίσεις των ευρημάτων των αποφοίτων των ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας με τους απόφοιτους αντίστοιχων εκπαιδευτικών δομών του Υπουργείου Παιδείας, διότι δεν υπάρχουν σχετικές έρευνες (ΕΕΟ GROUP - 2015. Η μαθητεία του Ο.Α.Ε.Δ.: τάσεις, 2015).

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι προφανές ότι το μόνο σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που ανταποκρίνεται στους όρους και τις προϋποθέσεις του ορισμού της μαθητείας που αναλύθηκε παραπάνω, είναι το δυϊκό σύστημα μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ. Τα διάφορα προγράμματα που αναπτύσσονται από διάφορες εκπαιδευτικές δομές στο πλαίσιο των προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ΤΕΕ, αποτελούν περισσότερο προγράμματα απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας, παρά συστηματικής μαθητείας.

Από την παρούσα έρευνα διαπιστώνονται οι βασικές διαφορές μεταξύ του συστήματος μαθητείας του ΟΑΕΔ και των προγραμμάτων τύπου μαθητείας άλλων εκπαιδευτικών συστημάτων. Αυτές οι διαφορές που καθιστούν ασυναγώνιστο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα του ΟΑΕΔ είναι: η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση του πρακτικά ασκούμενου μαθητή/τριας, η παράλληλη εκπαίδευση στο σχολείο και στην εργασία, οι αναγνωρισμένοι τίτλοι σπουδών δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης, το καθορισμένο θεσμικό πλαίσιο που ορίζει την εκπαίδευση στο σχολείο και την πρακτική άσκηση στον εργοδότη, η αμειβόμενη πρακτική άσκηση με το 75% του ανειδίκευτου εργαζόμενου, η πλήρης ιατροφαρμακευτική και ασφαλιστική κάλυψη, τα επιδόματα σίτισης και στέγασης, ο σταθερός αριθμός εργοδοτών τόσο στο δημόσιο, όσο και στον ιδιωτικό τομέα και η δυνατότητα καθορισμού των ειδικοτήτων βάση αξιολόγησης και συνεργασίας με την τοπική αγορά εργασίας και τους κοινωνικούς φορείς.

Οι ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ συνεχίζουν τη λειτουργία τους, παρά τις αλληπάλληλες αλλαγές της ΤΕΕ διότι εφαρμόζουν το δυϊκό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης – Μαθητεία, που προσφέρει πιο ομαλή πρόσβαση των αποφοίτων στην αγορά εργασίας. Έτσι εξηγείται το μεγάλο ποσοστό των φοιτώντων που έχουν τελειώσει άλλο τύπο τυπικής εκπαίδευσης.

Υπάρχει ανάγκη αναδιαμόρφωσης της Μαθητείας που θα προσφέρει σύγχρονες ειδικότητες προσαρμοσμένες στο εργασιακό περιβάλλον. Επιπροσθέτως υπάρχει ανάγκη για αλλαγή των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, με έμφαση στην καινοτομία, στις νέες τεχνολογίες, στην ψηφιοποίηση και προσανατολισμένα στην ανάπτυξη και καλλιέργεια των κοινωνικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων των μαθητευομένων. Οι μαθητές/τριες της ΤΕΕ πρέπει να είναι και να νιώθουν ισότιμοι με τους συμμαθητές τους στο ΓΕΛ και όχι κατώτεροι.

7. ΜΑΘΗΤΕΙΑ – ΕΞΕΛΙΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η πολύπαθη Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, το αποπαίδι της εκπαιδευτικής πολιτικής στη χώρα μας, αφού πέρασε από τόσες μεταρρυθμίσεις και αλλαγές, έφτασε τώρα να φαντάζει ως το μοναδικό ανάχωμα της νεανικής ανεργίας που μαστίζει τη νεολαία μας και την κρατάει εγκλωβισμένη σ' ένα σύστημα παραγωγής πτυχίων χωρίς αντίκρισμα στην αγορά εργασίας. Ίσως να έφταιγε και το γεγονός ότι δεν ήταν έτοιμη η Ελλάδα να αλλάξει εκπαιδευτικό προσανατολισμό και να στραφεί στην ανάπτυξη μέσω της παραγωγής και όχι μόνο μέσω των υπηρεσιών και του δημοσίου που τον αντιμετώπιζε ως τον μεγάλο εργοδότη.

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση με τη βιωματική πρακτική άσκηση – Μαθητεία αποτελεί πεδίο προς διερεύνηση, όχι μόνο για ακαδημαϊκούς σκοπούς, αλλά κυρίως για πρακτικούς, αφού αποτελεί μια καλή πρακτική για να αντιμετωπιστεί η ανεργία των νέων και να σταματήσει η αιμορραγία της φυγής της νεολαίας μας στο εξωτερικό. Σε μια εποχή βαθιάς οικονομικής κρίσης που βιώνει η χώρα μας τα τελευταία οχτώ χρόνια, η ΤΕΕ οφείλει να γίνει πιο ελκυστική και ποιοτική προσφέροντας προγράμματα Μαθητείας που θα στοχεύουν σ' ένα «ανθρώπινο δυναμικό καλά εκπαιδευμένο με εξειδικευμένες γνώσεις και οριζόντιες δεξιότητες που θα μπορεί να δημιουργήσει εστίες καινοτομίας, να υποστηρίξει αναπτυξιακούς τομείς προτεραιότητας και να επιβάλει νέο επιχειρηματικό υπόδειγμα» (Ιωαννίδου, Αλεξάνδρα Δρ., 2013).

Γιατί λοιπόν χρειάζεται η Μαθητεία; Στην ευρωπαϊκή πλατφόρμα για τη Μαθητεία που είναι η « Η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τη Μαθητεία (EAFa)», διαβάζουμε τα εξής: « Η μαθητεία ως μια επιτυχημένη μορφή εκμάθησης με βάση την εργασία διευκολύνει τη μετάβαση από την εκπαίδευση και την κατάρτιση στην εργασία. Τα στοιχεία δείχνουν ότι χώρες με ισχυρό σύστημα ΕΕΚ με Μαθητεία έχουν χαμηλότερα επίπεδα ανεργίας των νέων. Οι μαθητές συνδυάζουν και εναλλάσσουν την κατάρτιση που βασίζεται στην εργασία στην επιχείρηση με τη σχολική εκπαίδευση αποκτώντας μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των σποδών τους αναγνωρισμένα επαγγελματικά προσόντα σε εθνικό επίπεδο. Υπάρχει σύμβαση εργασίας μεταξύ του εργοδότη και του μαθητευόμενου, ο οποίος πληρώνεται για το έργο του. Η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τη Μαθητεία προωθεί την απασχόληση των νέων προσφέροντας τους εγγύηση και μειώνοντας ταυτόχρονα την ανισότητα μεταξύ προσφοράς και ζήτησης δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας» (EMPLOYMENT, 2017).

Ποια όμως είναι τα οφέλη για τα εμπλεκόμενα μέρη που είναι κυρίως οι πρακτικά ασκούμενοι μαθητές/τριες και οι επιχειρήσεις; Μια σύντομη, ουσιαστική και περιεκτική απάντηση βρίσκουμε στην παραπάνω ευρωπαϊκή πλατφόρμα για τη μαθητεία: « Οι εταιρείες που παρέχουν μαθητεία είναι πιθανό να επωφεληθούν από ένα καθαρό κέρδος από την επένδυσή τους, είτε κατά τη διάρκεια της μαθητείας είτε σύντομα μετά από την πρόσληψη ενός πλήρως εκπαιδευμένου εργαζόμενου. Ταυτόχρονα, οι σπουδαστές και οι μαθητευόμενοι της ΕΕΚ μαθαίνουν πολύτιμες δεξιότητες στο χώρο εργασίας σε ένα επαγγελματικό περιβάλλον, εξασφαλίζοντας μεγαλύτερο βαθμό μελλοντικής απασχολησιμότητας. Είναι ένα πρόγραμμα win-win για όλους: την εταιρεία, τον εκπαιδευόμενο και την κοινωνία στο σύνολό της» (EMPLOYMENT, 2017).

Στη 2^η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Επαγγελματικών Δεξιοτήτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που διεξήχθη στις Βρυξέλλες από 20 – 24 Νοεμβρίου 2017 από την Ευρωπαϊκή Συμμαχία για την Μαθητεία, η Ευρωπαϊκή Επίτροπος Απασχόλησης, κα Marianne Thyssen, τόνισε μεταξύ άλλων: «η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της Μαθητείας, αποτελεί πρώτη επιλογή για τους νέους. Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση μπορεί να οδηγεί σε ελκυστικές και πολλά υποσχόμενες σταδιοδρομίες» (EUROPEAN VOCATIONAL SKILLS WEEK 2017, 2017).

Ενώ στη χώρα μας μόλις τα τελευταία δύο χρόνια γίνεται προσπάθεια να εφαρμοστεί η Μαθητεία, εκτός των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ, στο μεταλλυκειακό έτος των Επαγγελματικών Λυκείων του Υπουργείου Παιδείας, σε πολλές ευρωπαϊκές και άλλες χώρες έχει ήδη ξεκινήσει η προσφορά προγραμμάτων ενδοεπιχειρησιακής Μαθητείας από μεγάλες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ένα παράδειγμα αποτελεί η “Academy Volkswagen” που έγινε δεκτή ως επίσημο μέλος της Ευρωπαϊκής Συμμαχίας για τη Μαθητεία το 2017 και προσφέρει εκπαιδευτικό πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης βασισμένο στην ενδοεπιχειρησιακή Μαθητεία πιστοποιώντας τις επαγγελματικές δεξιότητες που θα αποκτηθούν.

Στην «Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2017 – Ελλάδα», ένα από τα βασικά σημεία που τίθενται είναι ότι μπορεί η μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης να σημειώνει πρόοδο, εντούτοις υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω αύξηση της ελκυστικότητας της και για ενίσχυση της συμμετοχής. Στην έκθεση αναφέρεται ότι το ποσοστό σπουδαστών ανώτερης εκπαίδευσης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕΚ είναι σταθερό και κυμαίνεται γύρω στο 30%, πολύ κάτω από τον μέσο όρο της

Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι 47,3%. Το 2016 η ανεργία των νέων ηλικίας -24 ετών παραμένει πολύ υψηλό στην Ελλάδα και ανέρχεται στο 47,3%, ενώ το ποσοστό των νέων ηλικίας 15-29 ετών που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (NEETs) ανήλθε στο 22,2%, που ήταν το δεύτερο υψηλότερο μετά τη Βουλγαρία (Επιτροπή, Ευρωπαϊκή, 2017).

Η συγκεκριμένη μελέτη βασίστηκε αρχικά σε δευτερογενή έρευνα που ξεκίνησε με την αναζήτηση της σχετικής βιβλιογραφίας και συνεχίστηκε με τη συγγραφή, ανάλυση, σύνθεση, αξιολόγηση και εξαγωγή συμπερασμάτων. Κρίθηκε σκόπιμο για να ολοκληρωθεί η συγκεκριμένη εργασία, να διεξαχθεί πρωτογενής έρευνα με τουλάχιστον 500 ερωτηματολόγια που θα απαντηθούν από μαθητές/τριες διαφόρων ειδικοτήτων των ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ. Η πρωτογενής έρευνα θα βοηθήσει και θα καλύψει εν μέρει την έλλειψη επαρκούς βιβλιογραφίας στη χώρα μας που αφορά το σύστημα Μαθητείας ως βασικό συστατικό της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Τα αποτελέσματα της πρότυπης εμπειρικής μελέτης θα συνυπολογισθούν και θα βοηθήσουν στη σύνθεση και σύνδεση με τη βιβλιογραφική μελέτη, ώστε να εξαχθούν πιο ολοκληρωμένα και εμπειριστατωμένα συμπεράσματα. Το ερωτηματολόγιο (υπόδειγμα) της έρευνας συμπεριλαμβάνεται στο τέλος της διπλωματικής εργασίας, στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.

8. ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

8.1. Περιγραφή δεδομένων-μεταβλητών δείγματος

Για την πραγματοποίηση της έρευνας συμπληρώθηκαν 538 ερωτηματολόγια από 24/05/2017 έως και 02/06/2017 στις Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας ΟΑΕΔ του Ν. Θεσσαλονίκης και συγκεκριμένα στην 1^η & 2^η ΕΠΑ.Σ. Θεσσαλονίκης και στην ΕΠΑ.Σ. Ωραιοκάστρου. Τα 538 ερωτηματολόγια απάντησαν οι μαθητές και οι μαθήτριες της Α΄ και Β΄ Τάξης, σχολικού έτους 2016-2017, των παραπάνω τριών Επαγγελματικών Σχολών ΟΑΕΔ και αφορούν 15 επαγγελματικές ειδικότητες: 1. Αισθητικής Τέχνης (ΣΘ), 2. Βοηθών Γενικής Βρεφονηπιοκομίας (ΒΠ), 3. Βοηθών Γενικής Νοσηλείας (ΝΣ), 4. Γραφικών Τεχνών - Ηλεκτρονικής Σχεδίασης Εντύπου (ΓΤ-ΗΣ), 5. Γραφικών Τεχνών - Εκτυπώσεων (ΓΤ-Ε), 6. Κομμωτικής Τέχνης (Κ), 7. Υπαλλήλων Διοικητικών Καθηκόντων (ΔΚ), 8. Υπαλλήλων Οικονομικών Καθηκόντων (ΟΚ), 9. Τεχνιτών Υποστήριξης Συστημάτων Υπολογιστών (Η/Υ), 10. Υφάσματος – Ένδυσης (Ε), 11. Βοηθών Φαρμακείου (ΒΦ), 12. Εγκαταστατών Ψυκτικών και Κλιματιστικών Έργων (Ψ), 13. Τεχνιτών Ηλεκτρολογικών Εργασιών (ΗΕ), 14. Τεχνιτών Ηλεκτρολογικών Συστημάτων Αυτοκινήτου (ΗΑ), 15. Τεχνιτών Θερμικών και Υδραυλικών Εγκαταστάσεων (ΘΥ). Το ερωτηματολόγιο της έρευνας περιείχει στην αρχή 5 περιγραφικές ερωτήσεις (δημογραφικές μεταβλητές). Οι επόμενες 14 ερωτήσεις (μεταβλητές) προς επεξεργασία αναφέρονται στα ερευνητικά μας ερωτήματα, ενώ η ερώτηση 10 διασπάστηκε σε δύο νέες μεταβλητές για την καλύτερη απόδοση ης πληροφορίας που περιέχει, ανεβάζοντας τον συνολικό αριθμό μεταβλητών υπό ανάλυση σε 15.

Η κωδικοποίηση των μεταβλητών έγινε στο SPSS, σύμφωνα με την περιγραφή του πίνακα 1. Από τον πίνακα 1 παρατηρούμε ότι όλες οι μεταβλητές του ερωτηματολογίου είναι ποιοτικές. Οι ερωτήσεις ερευνητικού ενδιαφέροντος (q6-q14) είναι σχεδιασμένες κατά την κλίμακα Likert κλειστού τύπου στις 12 από τις 14 μεταβλητές σε διάφορες διαβαθμίσεις, με επικρατέστερη την τετραβάθμια κλίμακα (Οπωσδήποτε – Ναι - Ίσως – Όχι).

Οι υπόλοιπες κλίμακες περιέχουν 5 πιθανές απαντήσεις (4 μεταβλητές) ή δύο πιθανές απαντήσεις (2 μεταβλητές) ενώ η ερώτηση 10 περιέχει συνδυασμό απαντήσεων. Τέλος οι ερωτήσεις 12 και 13 είναι ανοικτού τύπου οι οποίες κατηγοριοποιήθηκαν κατάλληλα με βάση τις απαντήσεις για περαιτέρω ανάλυση. Για την εξαγωγή αποτελεσμάτων χρησιμοποιήσαμε ποιοτικές μεθόδους ανάλυσης, ανάλογα με την εξεταζόμενη μεταβλητή, όπως παρουσιάζουμε στο παρακάτω μέρος της μεθοδολογίας της εργασίας.

Μια ιδιαιτερότητα των ερωτήσεων είναι ότι στις περισσότερες από αυτές επιτρέπονται περισσότερες από μια απαντήσεις. Το γεγονός αυτό αν και μπορεί να αποδίδει μεγαλύτερη πληροφορία δημιουργεί χαμηλές τιμές στην αξιοπιστία του ερωτηματολογίου όπως και στην εξέταση των κατηγοριών π.χ. ως προς τις μέσες τιμές τους (Βλέπε και παράγραφο 10.1).

Πίνακας 1. Κωδικοποίηση μεταβλητών

Ονομασία στο SPSS	Περιγραφή	Κατηγορία
gender	Φύλο	Ποιοτική – Ονομαστική
Age	Ηλικιακή κατηγορία	Ποιοτική – Ονομαστική
specialty	Ειδικότητα	Ποιοτική – Ονομαστική
Class	Τάξη	Ποιοτική – Ονομαστική
Titles	Προηγούμενοι τίτλοι σπουδών	Ποιοτική – Ονομαστική
q6-q14	Ερωτήσεις ερευνητικού ερωτήματος	Ποιοτική – Ονομαστική

8.2. Μέθοδοι

Σκοπός ή κύρια ερευνητικά ερωτήματα της εργασίας είναι:

- Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους οι απόφοιτοι ΕΠΑ.Λ. ή ΓΕ.Λ. ή άλλων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων επιστρέφουν στις ΕΠΑ.Σ. Ο.Α.Ε.Δ. αντί να οδηγούνται στην αγορά εργασίας;
- Γιατί δεν επιλέγουν τις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ μετά την Α' Λυκείου;
- Δικαιώνονται οι μαθητές/τριες από την επιλογή της επιστροφής τους στην δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση των Σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ";

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την απάντηση των παραπάνω ερευνητικών ερωτημάτων αλλά και για την πλήρη περιγραφή του δείγματος αφορά μεθόδους περιγραφικής στατιστικής για την αριθμητική περιγραφή του δείγματος και επαγωγικής στατιστικής για την εκτέλεση των κατάλληλων συγκρίσεων. Οι μέθοδοι αυτοί αφορούν την δημιουργία πινάκων συνάφειας, την εξέταση συσχετίσεων με την βοήθεια του συντελεστή συσχέτισης του Spearman και την σύγκριση μέσων με την βοήθεια της ανάλυσης της διασποράς (ANOVA).

Οι διαδικασίες ανάλυσης εκτελέστηκαν με την βοήθεια του στατιστικού πακέτου SPSS V23 σύμφωνα με τις υποδείξεις των Κουνιά, Κολυβά – Μαχαίρα, Μπαγιάτη, & Μπόρα – Σέντα, (Κουνιάς, Κολυβά – Μαχαίρα, Μπαγιάτης, & Μπόρα – Σέντα, 1985), Φαρμάκη (Φαρμάκης, 2001), για την θεωρία της πραγματοποίησης τους, και των Field και Landau & Everitt (Field, 2013 και Landau & Everitt, 2004) για την εκτέλεση των διαδικασιών αυτών στο SPSS. Επίσης χρησιμοποιήθηκε και το Excel 2016 για την δημιουργία γραφημάτων καλύτερης ποιότητας όπου αυτό κρίθηκε απαραίτητο.

Η συνοπτική περιγραφή των μεθόδων που χρησιμοποιήσαμε για την εξέταση των ερευνητικών ερωτημάτων περιγράφονται παρακάτω.

8.2.1. Έλεγχος σημαντικότητας παραγόντων

Σε αυτό το μέρος της ανάλυσης εξετάστηκε η στατιστική σημαντικότητα των δημογραφικών παραγόντων σε σχέση με τις βαθμολογίες των κύριων ερωτημάτων του ερωτηματολογίου. Για την εξέταση των παραγόντων αυτών πρώτα ελέγχθηκε εάν η υπό εξέταση μεταβλητές ακολουθούν την κανονική κατανομή για την επιλογή των κατάλληλων διαδικασιών· παραμετρικές διαδικασίες (t-Test, ANOVA) ενώ στην αντίθετη περίπτωση μη παραμετρικές διαδικασίες (U Test, K-W test).

Η εξέταση της κανονικότητας (Βλέπε και παράγραφο 10.1) έγινε με την βοήθεια των τεστ των Kolmogorov – Smirnov και των Shapiro – Wilk, τεστ τα οποία εξετάζουν τον έλεγχο των υποθέσεων

H_0 : Μεταβλητή ακολουθεί την κανονική κατανομή και

H_1 : Μεταβλητή δεν ακολουθεί την κανονική κατανομή

σε στάθμη σημαντικότητας 0,05.

Για την εξέταση των μέσων τιμών μεταξύ των κατηγοριών των ποιοτικών μεταβλητών και εάν με μ_i συμβολίζουμε την μέση τιμή του εξεταζόμενου παράγοντα στην κατηγορία i , τότε ζητάμε να εξετάσουμε τις υποθέσεις:

H_0 : $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_i$ όπου $i=2,3,\dots$ και

H_1 : Μία από τις μέσες τιμές είναι διαφορετικές.

Όταν οι εξεταζόμενες κατηγορίες είναι δύο τότε χρησιμοποιούμε το Mann – Whitney U test (ή t-Test), ενώ για παραπάνω από δύο κατηγορίες το τεστ των Kruskal Wallis (ή ANOVA) σε στάθμη σημαντικότητας 0,05.

Τα αποτελέσματα του πίνακα του T-Test περιέχουν και τον έλεγχο του Levene της ισότητας των διασπορών του δείγματος που εκφράζεται από τις υποθέσεις

$$H_0 : \sigma_1^2 = \sigma_2^2$$

$$H_1 : \sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$$

8.2.2. Συσχετίσεις

Η εξέταση της συσχέτισης των ποιοτικών μεταβλητών του δείγματος έγινε με τη βοήθεια του συντελεστή του Spearman. Ο συντελεστής αυτός μετρά τον βαθμό της γραμμικής σχέσης δύο μεταβλητών στην μορφή $y=rx$ όπου y,x οι εξεταζόμενες μεταβλητές, και ρ ο συντελεστής ο οποίος κυμαίνεται ανάμεσα στο ± 1 με τις τιμές 1 και -1 να δηλώνουν την απόλυτη (θετική ή αρνητική) γραμμική σχέση των δύο μεταβλητών. Για τις ενδιάμεσες τιμές οι σχέσεις χαρακτηρίζονται ανάλογα με την παρακάτω κλίμακα:

Χαρακτηρισμός	Πολύ αδύναμος	Αδύναμος	Μέτριος	Δυνατός	Πολύ δυνατός
Τιμές:	0,00 έως 0,19	0,20 έως 0,39	0,40 έως 0,59	0,60 έως 0,79	0,80 έως 0,99

Για την στατιστική σημαντικότητα του συντελεστή οι υποθέσεις που εξετάζονται είναι οι

H_0 : $\rho=0$ ή δεν υπάρχει γραμμική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

H_1 : $\rho \neq 0$ ή υπάρχει γραμμική συσχέτιση μεταξύ των μεταβλητών

Η εξέταση των παραπάνω υποθέσεων έγινε σε στάθμη σημαντικότητας 0,05.

8.3. Έλεγχος αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου

Η αξιοπιστία είναι το βασικό χαρακτηριστικό της ποιότητας που θα πρέπει να διαθέτει ένα εργαλείο μέτρησης και κατ' επέκταση της ίδιας της έρευνας και αναφέρεται στην

σταθερότητα που εμφανίζει σε διαδοχικές μετρήσεις (Polit & Hungler, 1999, Σαχίνη-Καρδάση, 1997 και Gilbert, 1993). Ο Nunnally (Nunnally, 1970) αναφέρει ότι «Η έλλειψη αξιοπιστίας συνεπάγεται ένα τεστ αντιεπιστημονικό και επομένως χαμηλής λειτουργικότητας» επισημαίνοντας ότι με την εκτέλεση του ελέγχου αυτού, εξασφαλίζεται τόσο η αξιοπιστία των δεδομένων, όσο και η αξιοπιστία των μετρήσεων.

Πρακτικά, ένα εργαλείο μέτρησης θεωρείται αξιόπιστο όταν σε επαναλαμβανόμενες μετρήσεις σε ίδιο δείγμα και σε διαφορετικές χρονικές στιγμές, αλλά με τις ίδιες προϋποθέσεις εκτέλεσης της διαδικασίας, αναμένεται ότι θα εμφανίζει σταθερά την ίδια συμπεριφορά από πλευράς απαντήσεων και κατά επέκταση των αποτελεσμάτων. Η αξιοπιστία ή «σταθερότητα» ή «εσωτερική συνοχή» εξαρτάται άμεσα από την διακύμανση και την διασπορά μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών, των αριθμό των μεταβλητών αυτών αλλά και τον αριθμό των κατηγοριών των εξεταζόμενων ποιοτικών μεταβλητών (Field, 2013).

Η μέτρηση της αξιοπιστίας πραγματοποιείται με την βοήθεια του συντελεστή α του Cronbach, ο οποίος αναμένεται να αποδώσει τιμές ανάμεσα στο 0 και στο 1 και εκφράζεται σε ποσοστιαία κλίμακα. Αρνητικές τιμές του α σημαίνει αρνητική συνδιακύμανση μεταξύ των εξεταζόμενων μεταβλητών και κατά επέκταση επανεξέταση των κλιμάκων μέτρησης των ποιοτικών μεταβλητών.

Ένα ερωτηματολόγιο θεωρείται αξιόπιστο όταν ο συντελεστής α είναι μεγαλύτερος του 0,7 ($\alpha > 0.7$). Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που η αξιοπιστία μπορεί να θεωρείται ικανοποιητική στην περίπτωση που το α είναι μεγαλύτερο του 0,5 (Field, 2013).

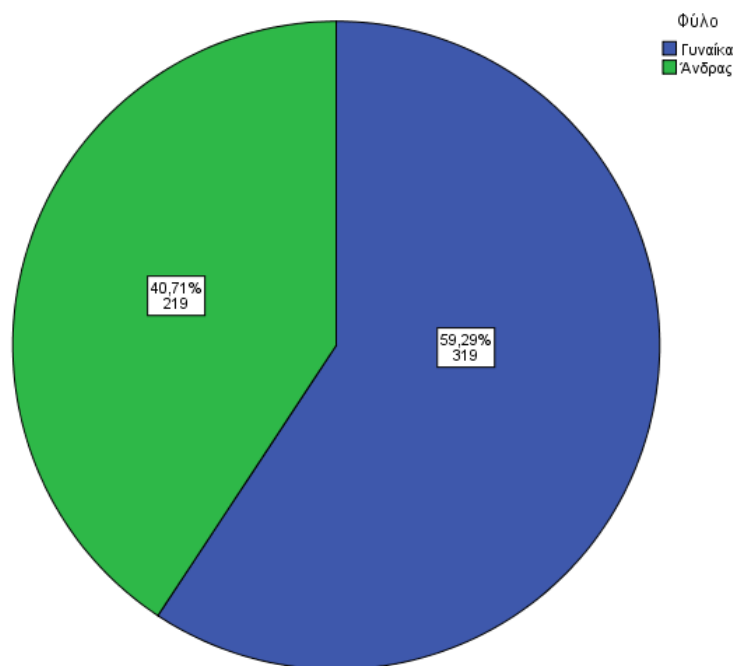
Η εξέταση της αξιοπιστίας στο συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο απέδωσε χαμηλό δείκτη αξιοπιστίας ($\alpha = 0,329$) με μέγιστη τιμή $\alpha = 0,378$. Το γεγονός αυτό αν και προδιαθέτει αρνητικά οφείλεται κυρίως στο μεγάλο αριθμό κατηγοριών που γεννά ο συνδυασμός των απαντήσεων αφού επιτρέπονται παραπάνω από μια απαντήσεις στις περισσότερες ερωτήσεις (Βλέπε και παράγραφο 10.1).

8.4. Περιγραφή δείγματος

Το δείγμα αποτελείται από 538 παρατηρήσεις με μηδενικές απουσίες τιμές (missing values). Ξεκινώντας την περιγραφή του δείγματος παρατηρούμε ότι αποτελείται από 219 (M%=40,7%) άντρες και 319 (N%=59,3%) Γυναίκες (πίνακας 2 και γράφημα 1). Παρατηρούμε δηλαδή ένα δείγμα στο οποίο οι απαντήσεις δεν είναι μοιρασμένες σε σχέση με το φύλλο και το οποίο θα εξεταστεί στο παρακάτω μέρος της εργασίας για το εάν η διαφορά αυτή επηρεάζει τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου.

Πίνακας 2. Πίνακας συχνοτήτων του φύλλου του δείγματος.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Γυναίκα	319	59,3
Άνδρας	219	40,7
Σύνολο	538	100,0

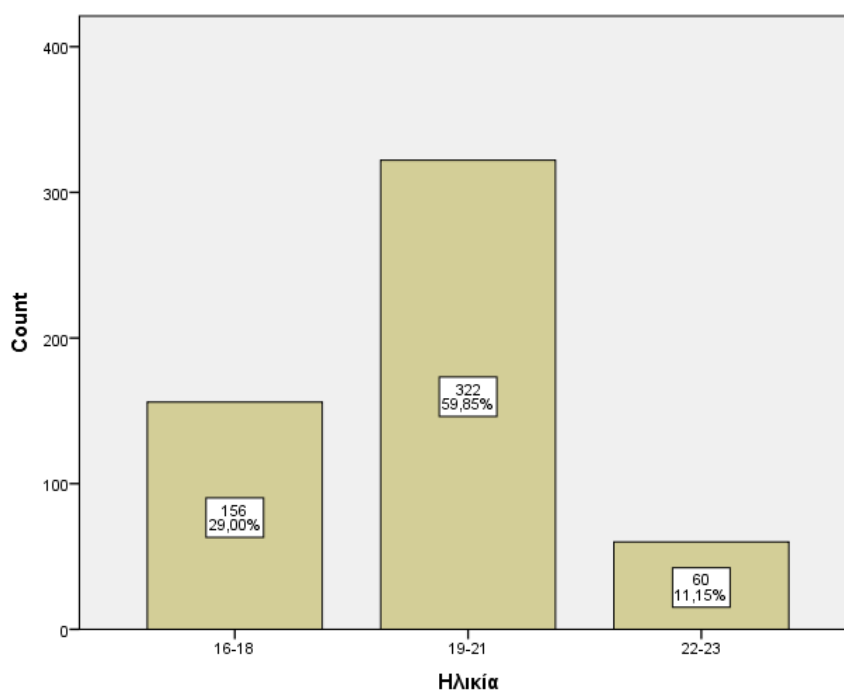

Γράφημα 1. Κυκλικό διάγραμμα των κατηγοριών της μεταβλητής Φύλο.

Η επικρατούσα ηλικιακή ομάδα είναι τα 19-21 έτη (N=322, N%=59,9%) ενώ η αμέσως επόμενη τα 16-18 έτη (N=156, N%=29%) όπως μπορούμε να δούμε και στον πίνακα 3 και στο γράφημα 2. Αθροιστικά βλέπουμε ότι οι ηλικίες 16 με 21 αποτελούν το 88,9% του συνολικού δείγματος.

Πίνακας 3. Πίνακας συχνοτήτων των ηλικιακών ομάδων του δείγματος.

	Συχνότητα	Ποσοστό
16-18	156	29,0
19-21	322	59,9
22-23	60	11,2
Σύνολο	538	100,0

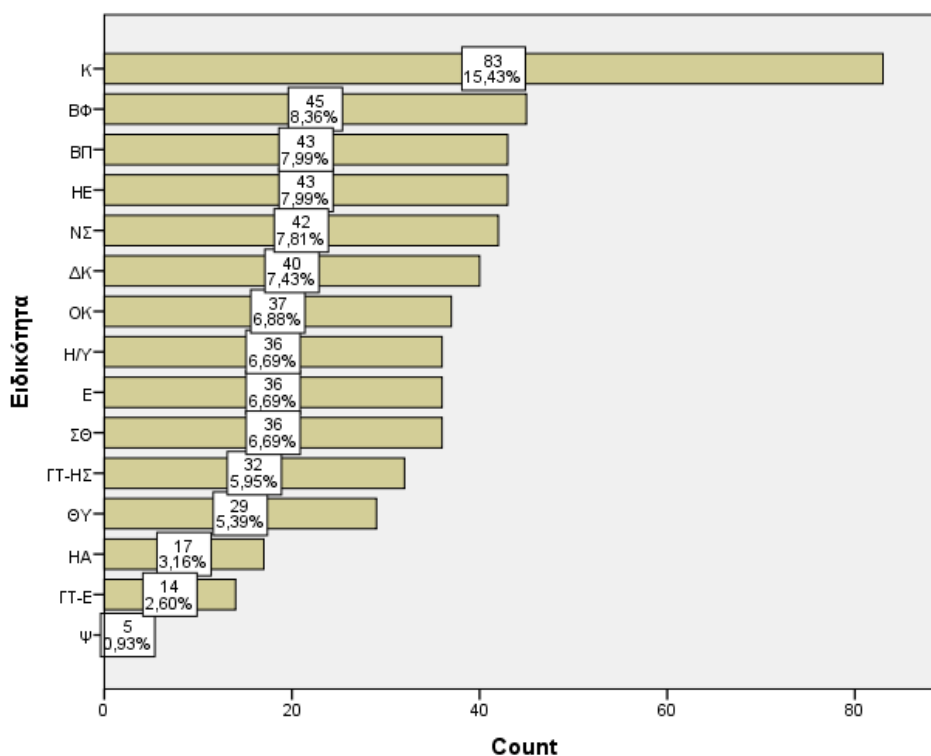

Γράφημα 2. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων των ηλικιακών κατηγοριών του δείγματος.

Από τον πίνακα 4 μπορούμε να δούμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (N=83, N%=15,4%) ακολουθεί την ειδικότητα της κομμωτικής τέχνης για το έτος 2016-2017, ενώ είναι και η μόνη ειδικότητα που έχει ποσοστό επί του δείγματος μεγαλύτερη του 10%. Οι υπόλοιπες ειδικότητες κυμαίνονται γύρω στο 5-7% του δείγματος ενώ η ειδικότητα με τις λιγότερες απαντήσεις ήταν του ψυκτικού (N=5, N%=0,9%) όπως μπορούμε να δούμε και στο γράφημα 3.

Πίνακας 4. Πίνακας συχνοτήτων της επιλεγόμενης ειδικότητας του δείγματος.

	Συχνότητα	Ποσοστό
ΣΘ	36	6,7
ΒΠ	43	8,0
ΝΣ	42	7,8
ΓΤ-ΗΣ	32	5,9
ΓΤ-Ε	14	2,6
Κ	83	15,4
ΔΚ	40	7,4
ΟΚ	37	6,9
Η/Υ	36	6,7
Ε	36	6,7
ΒΦ	45	8,4
ΗΑ	17	3,2
ΗΕ	43	8,0
ΘΥ	29	5,4
Ψ	5	,9
Σύνολο	538	100,0

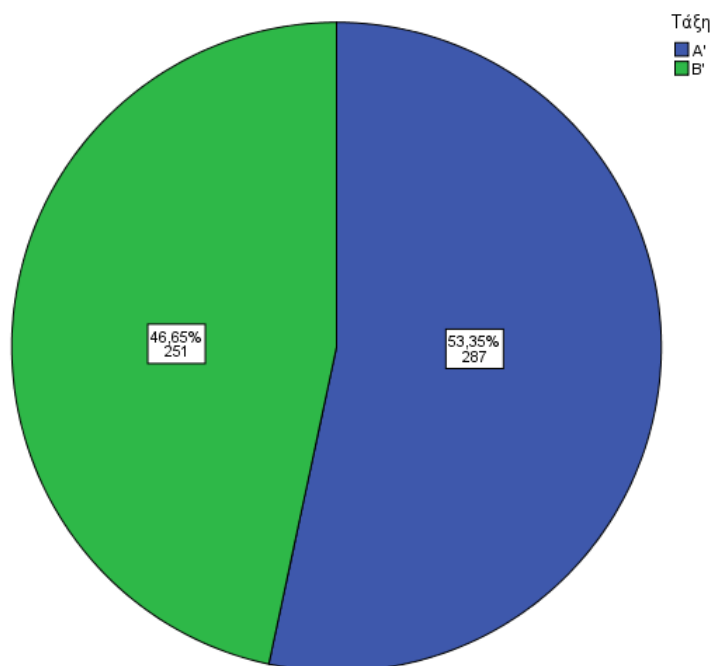

Γράφημα 3. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων των κατηγοριών των επαγγελματικών ειδικοτήτων του δείγματος.

Από τον πίνακα 5 παρατηρούμε ότι το δείγμα είναι περίπου μοιρασμένο σε σχέση με την βαθμίδα της τάξης που παρακολουθεί, με την Α΄ Τάξη να έχει μεγαλύτερο ποσοστό, διαφέροντας από την Β΄ Τάξη κατά περίπου 6,6% ή 36 άτομα (βλ. και γράφημα 4). Η διαφορά αυτή κρίνεται μικρή και αναμενόμενη. Επίσης αποτελεί θετικό σημάδι για την αξιολόγηση της μαθητείας διότι δείχνει ότι δεν παρατηρείται μεγάλη σχολική διαρροή.

Πίνακας 5. Πίνακας συχνότητων της εκπαιδευτικής βαθμίδας της τάξης (Α΄ & Β΄) παρακολούθησης του δείγματος.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Α΄	287	53,3
Β΄	251	46,7
Σύνολο	538	100,0

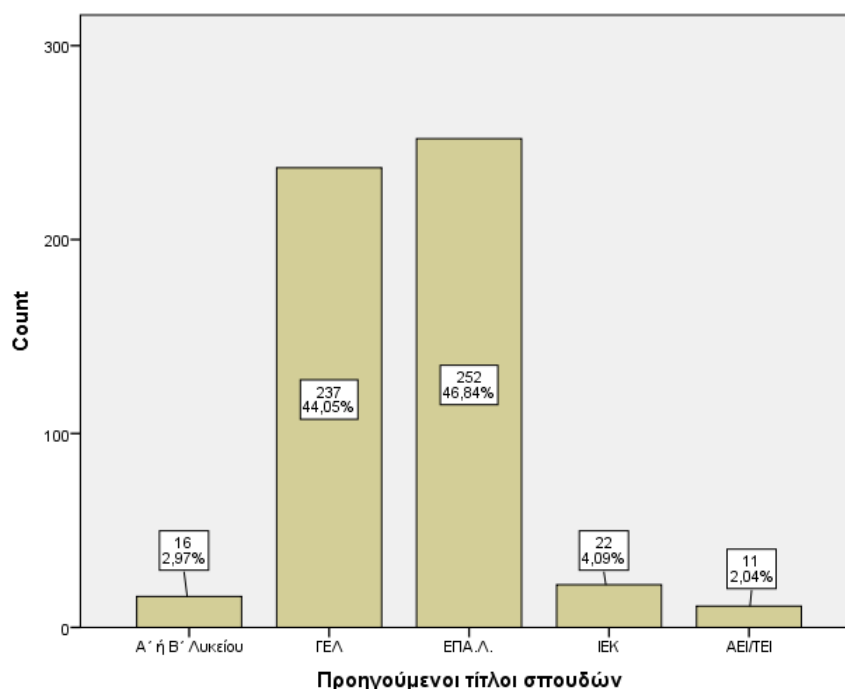

Γράφημα 4. Κυκλικό διάγραμμα των κατηγοριών της τάξης συμμετοχής του δείγματος.

Στην τελευταία ερώτηση των δημογραφικών στοιχείων του δείγματος παρατηρούμε ότι (πίνακας 6) το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος έχει πτυχίο Γενικού Λυκείου (N%=44,10%) ή Επαγγελματικού Λυκείου (N%=46,80%) ενώ συναντήσαμε και περιπτώσεις που είχαν πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Βλέπε και γράφημα 5).

Πίνακας 6. Πίνακας συχνοτήτων του εκπαιδευτικού επιπέδου του δείγματος.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Α΄ ή Β΄ Λυκείου	16	3,0
ΓΕΛ	237	44,1
ΕΠΑ.Λ.	252	46,8
ΙΕΚ	22	4,1
ΑΕΙ/ΤΕΙ	11	2,0
Σύνολο	538	100,0

Γράφημα 5. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων των κατηγοριών των τίτλων σπουδών του δείγματος.

Οι μέχρι τώρα απαντήσεις του δείγματος περιγράφουν ένα δείγμα το οποίο αποτελείται περισσότερο από γυναίκες ηλικίας 19-21 ετών που εκπαιδεύονται στην τέχνη της κομμωτικής Α΄ ή Β΄ τάξης με προηγούμενο τίτλο σπουδών ΓΕ.Λ ή ΕΠΑ.Λ. Η περαιτέρω ανάλυση του δείγματος με την βοήθεια του πίνακα συσχετίσεων του Spearman έδειξε ότι μια μέτρια θετική και στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ του φύλλου και της ειδικότητας ($r_{ho} = 0.462$, Sig. < 0.001) όπως και μεταξύ της ηλικίας και της ειδικότητας ($r_{ho} = 0.476$, Sig. < 0.001) ενώ από τον πίνακα συνάφειας 6 μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι:

- Οι γυναίκες προτιμούν περισσότερο τις ειδικότητες κομμωτικής τέχνης, βοηθών γενικής βρεφονηπιοκομίας, αισθητικής τέχνης και βοηθών

φαρμακείου, ενώ οι άντρες προτιμούν τις παραδοσιακά τεχνικές ειδικότητες, όπως τεχνιτών θερμικών και υδραυλικών εγκαταστάσεων, τεχνιτών υποστήριξης Η/Υ και τεχνιτών ηλεκτρολογικών εργασιών.

- Οι μικρότερες ηλικίες (16-18) προτιμούν τις ειδικότητες της αισθητικής τέχνης, βοηθών γενικής βρεφονηπιοκομίας και βοηθών νοσηλείας. Οι ηλικίες 19-21 προτιμούν τις ειδικότητες της κομμωτικής τέχνης, βοηθών φαρμακείου και τεχνιτών ηλεκτρολογικών εργασιών και οι μεγαλύτερες ηλικίες (22-23) τις ειδικότητες υπαλλήλων διοικητικών καθηκόντων, υφάσματος-ένδυσης και κομμωτικής τέχνης.
- Η κατηγορία των ψυκτικών και κλιματιστικών έργων παρατηρήθηκε μόνο στην κατηγορία αντρών ηλικίας 19-21.

Πίνακας 7. Πίνακας συνάφειας μεταξύ της ειδικότητα και των μεταβλητών του φύλου και της ηλικιακής κατηγορίας του δείγματος.

		Φύλο				
		Γυναίκα	Ανδρας	16-18	19-21	22-23
Ειδικότητα	ΣΘ	11,3%		22,4%		1,7%
	ΒΠ	13,5%		27,6%		
	ΝΣ	10,7%	3,7%	21,8%	2,5%	
	ΓΤ-ΗΣ	2,2%	11,4%	4,5%	7,8%	
	ΓΤ-Ε	2,8%	2,3%		3,1%	6,7%
	Κ	19,7%	9,1%	6,4%	19,9%	15,0%
	ΔΚ	9,4%	4,6%		8,1%	23,3%
	ΟΚ	7,8%	5,5%	0,6%	8,7%	13,3%
	Η/Υ	0,6%	15,5%	4,5%	7,1%	10,0%
	Ε	9,7%	2,3%	1,9%	6,8%	18,3%
	ΒΦ	11,6%	3,7%	1,3%	11,2%	11,7%
	ΗΑ		7,8%	2,6%	4,0%	
	ΗΕ	0,6%	18,7%	4,5%	11,2%	
	ΘΥ		13,2%	1,9%	8,1%	
	Ψ		2,3%		1,6%	

Από τα προηγούμενα αποτελέσματα μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι η επιλογή ειδικότητας επηρεάζεται άμεσα από την ηλικία και το φύλο του ατόμου ενώ τα αποτελέσματα αυτά θα συζητηθούν και στη συνέχεια της εργασίας.

8.5. Αποτελέσματα

Σε αυτή την παράγραφο εξετάζουμε τις απαντήσεις του κύριου ερευνητικού ενδιαφέροντος με σκοπό την αριθμητική και οπτική περιγραφή τους αλλά και την εξέταση της συμπεριφοράς τους μέσω των κατάλληλων τεστ επαγωγικής στατιστικής.

8.5.1. Περιγραφή απαντήσεων ερευνητικού ερωτήματος

Σε κάθε μια από τις επόμενες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου θα περιγράψουμε, το σύνολο των απαντήσεων με την βοήθεια του πίνακα συχνοτήτων και του αντίστοιχου γραφήματος για την κάθε μία, μαζί με γενικά σχόλια.

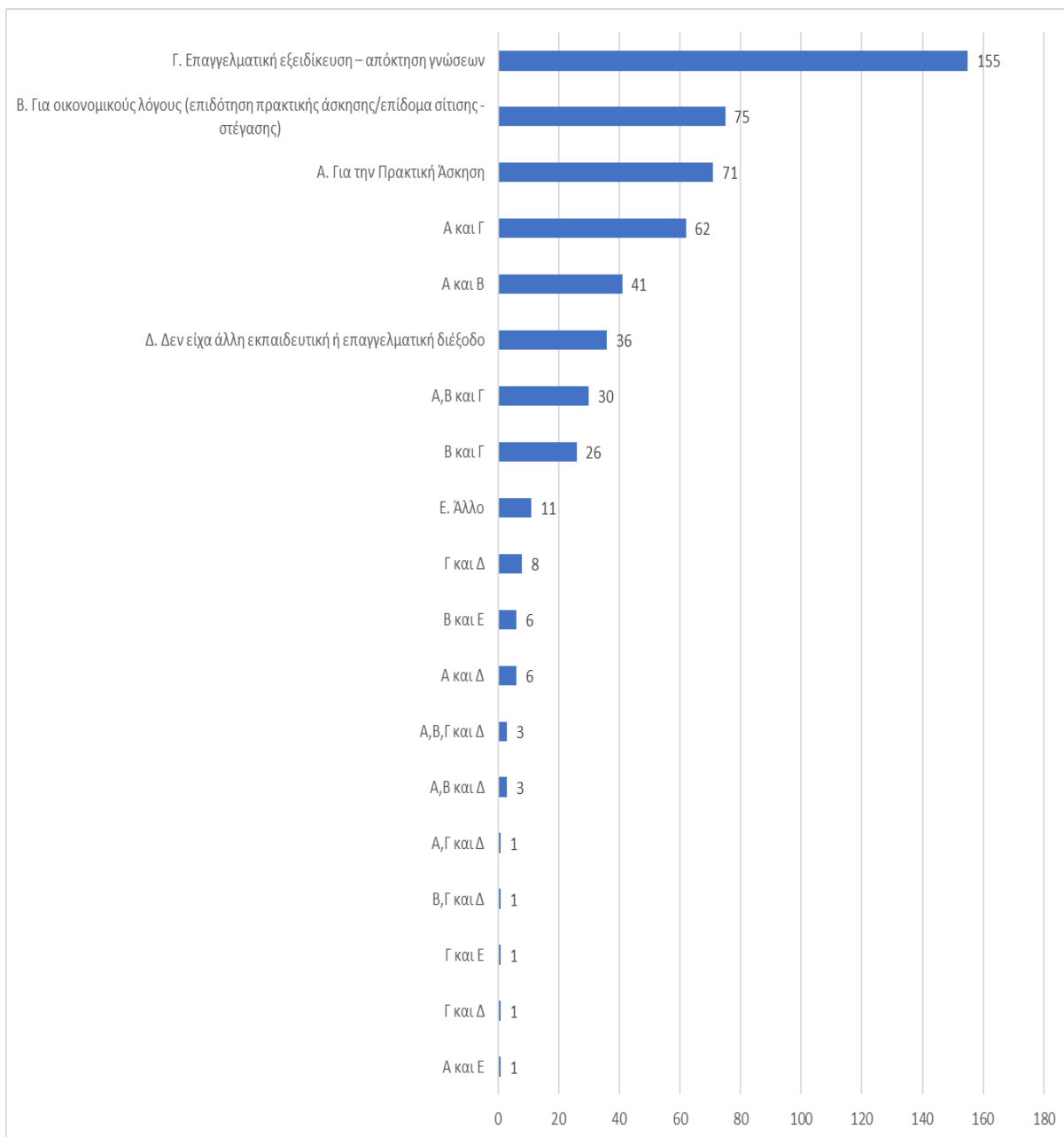
➤ Ερώτηση 1. Για ποιο λόγο επιλέξατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ;

Στην πρώτη ερώτηση του δεύτερου μέρους παρατηρούμε ότι (πίνακας 8) το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (N=155, N%=28,8%) απάντησε ότι επέλεξε τις ΕΠΑ.Σ. μαθητείας του ΟΑΕΔ για επαγγελματική εξειδίκευση και απόκτηση γνώσεων ενώ οι αμέσως επόμενοι λόγοι ήταν οι οικονομικοί (N=75, N%=13,9%) και η πρακτική άσκηση (N=71, N%13,2%).

Πίνακας 8. Πίνακας συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης 1.

	Συχνότητα	Ποσοστό
A. Για την Πρακτική Άσκηση	71	13,2
B. Για οικονομικούς λόγους (επιδότηση πρακτικής άσκησης/επίδομα σίτισης - στέγασης)	75	13,9
Γ. Επαγγελματική εξειδίκευση – απόκτηση γνώσεων	155	28,8
Δ. Δεν είχα άλλη εκπαιδευτική ή επαγγελματική διεξοδό	36	6,7
E. Άλλο	11	2,0
A και B	41	7,6
A και Γ	62	11,5
A και Δ	6	1,1
A και E	1	,2
B και Γ	26	4,8
B και E	6	1,1
Γ και Δ	1	,2
Γ και E	8	1,5
Δ και E	1	,2
A,B και Δ	3	,6
B,Γ και Δ	1	,2
A,B και Γ	30	5,6
A,B,Γ και Δ	3	,6
A,Γ και Δ	1	,2
Σύνολο	538	100,0

Από τις συνδυαστικές απαντήσεις, η επαγγελματική εκπαίδευση και η πρακτική άσκηση είχαν το μεγαλύτερο ποσοστό (N=62, N%=11,5%) ενώ το αμέσως μεγαλύτερο το είχε ο συνδυασμός των απαντήσεων για πρακτική άσκηση και για οικονομικού λόγους (N=41, N%=7,6%). Εκτός από τον πίνακα 8, το γράφημα 6 παρουσιάζει την οπτική περιγραφή των απαντήσεων διατεταγμένος σε φθίνουσα διάταξη.

Γράφημα 6. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 1 (φθίνουσα σειρά απαντήσεων).

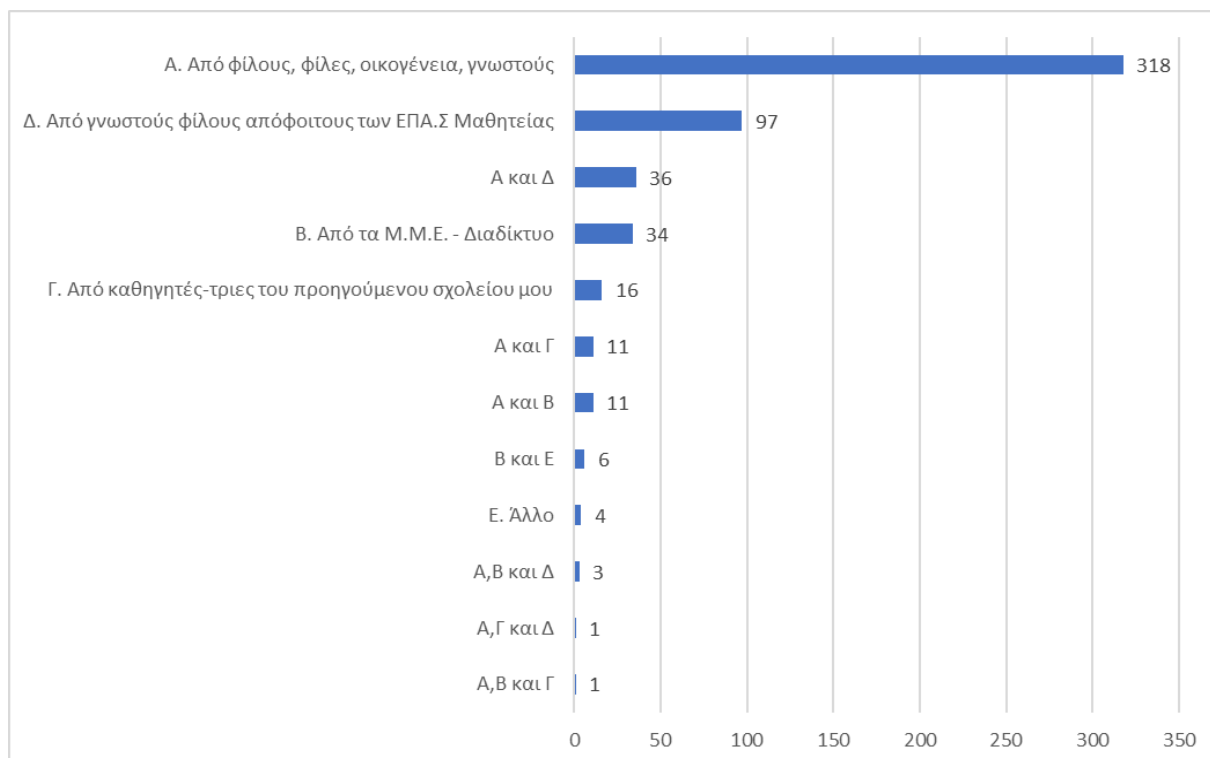
➤ **Ερώτηση 2. Από πού ενημερωθήκατε για τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ;**

Ο πίνακας 9 και το γράφημα 7 μας πληροφορούν ότι το 59,1% των ερωτηθέντων ενημερώθηκε για τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ από τον οικογενειακό και φιλικό κύκλο γνωριμιών ή από γνωστούς και φίλους απόφοιτων των ΕΠΑ.Σ (Ν%=18%) ή από συνδυασμό αυτών των περιπτώσεων (Ν%=6,7%). Στην τέταρτη θέση απαντήσεων είδαμε ότι η ενημέρωση έγινε μέσω των Μ.Μ.Ε. και του Διαδικτύου (Ν%=6,3%).

Πίνακας 9.

Πίνακας 9. Πίνακας συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης 2.

	Συχνότητα	Ποσοστό
A. Από φίλους, φίλες, οικογένεια, γνωστούς	318	59,1
B. Από τα Μ.Μ.Ε. - Διαδίκτυο	34	6,3
Γ. Από καθηγητές-τριες του προηγούμενου σχολείου μου	16	3,0
Δ. Από γνωστούς φίλους απόφοιτους των ΕΠΑ.Σ Μαθητείας	97	18,0
Ε. Άλλο	4	,7
A και B	11	2,0
A και Γ	11	2,0
A και Δ	36	6,7
B και E	6	1,1
A,B και Δ	3	,6
A,B και Γ	1	,2
A,Γ και Δ	1	,2
Σύνολο	538	100,0

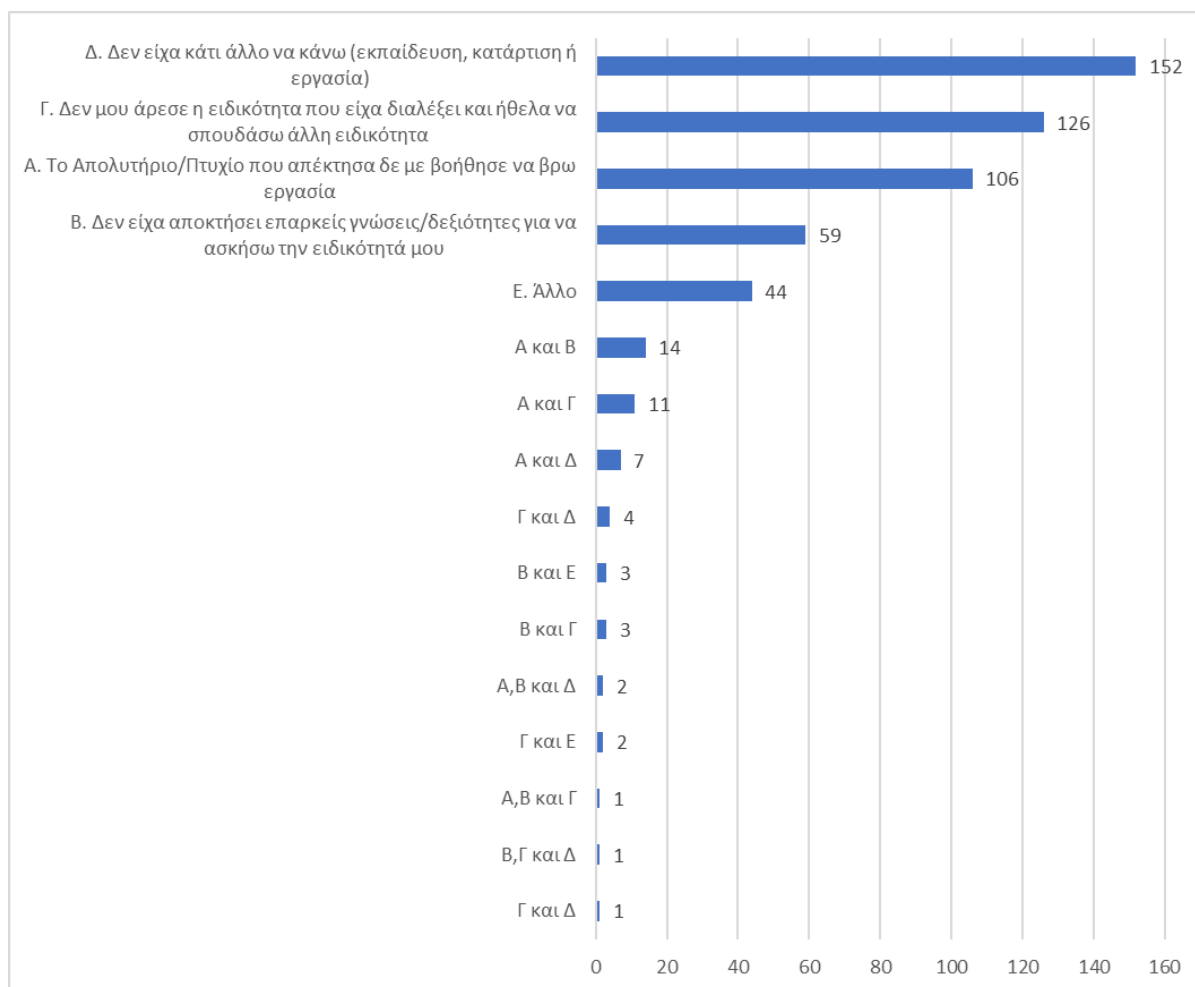
Γράφημα 7. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 2 (φθίνουσα σειρά απαντήσεων).

➤ **Ερώτηση 3. Για ποιο λόγο επιλέξατε να επιστρέψετε στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση (εκτός των μαθητών/τριών που τέλειωσαν την Α΄ ή Β΄ Λυκείου);**

Περίπου το 30% των ερωτηθέντων απάντησε ότι επέλεξε να επιστρέψει στην Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση διότι δεν είχε κάτι άλλο να κάνει (πίνακας 10) ενώ οι αμέσως επόμενες απαντήσεις ήταν ότι δεν τους άρεσε η ειδικότητα που είχαν διαλέξει (N=126, N%=23,5%), ότι το απολυτήριο Λυκείου δεν τους βοήθησε στην αγορά εργασίας (N=106, N%=19,8%) και ότι δεν είχαν αποκτήσει επαρκείς γνώσεις για την άσκηση της ειδικότητάς τους (N=59, N%=11%), ενώ τα παραπάνω αποτελέσματα παρουσιάζονται και οπτικά στο γράφημα 8.

Πίνακας 10. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 3.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο
			Ποσοστό
A. Το Απολυτήριο/Πτυχίο που απέκτησα δε με βοήθησε να βρω εργασία	106	19,7	19,8
B. Δεν είχα αποκτήσει επαρκείς γνώσεις/δεξιότητες για να ασκήσω την ειδικότητά μου	59	11,0	11,0
Γ. Δεν μου άρεσε η ειδικότητα που είχα διαλέξει και ήθελα να σπουδάσω άλλη ειδικότητα	126	23,4	23,5
Δ. Δεν είχα κάτι άλλο να κάνω (εκπαίδευση, κατάρτιση ή εργασία)	152	28,3	28,4
E. Άλλο	44	8,2	8,2
A και B	14	2,6	2,6
A και Γ	11	2,0	2,1
A και Δ	7	1,3	1,3
B και Γ	3	,6	,6
B και E	3	,6	,6
Γ και Δ	1	,2	,2
Γ και E	4	,7	,7
Δ και E	2	,4	,4
A,B και Δ	2	,4	,4
B,Γ και Δ	1	,2	,2
A,B και Γ	1	,2	,2
Σύνολο έγκυρων απαντήσεων	536	99,6	100,0
Δεν απάντησαν	2	,4	
Σύνολο	538	100,0	

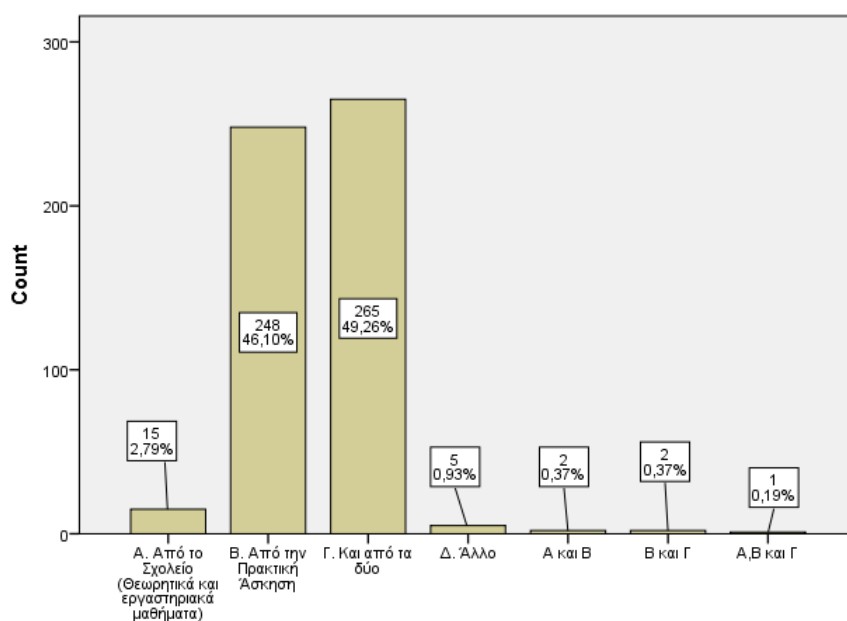
Γράφημα 8. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 3 (φθίνουσα σειρά απαντήσεων).

- **Ερώτηση 4. Από πού κατά τη γνώμη σας αποκτούνται πιο αποτελεσματικά οι γνώσεις – δεξιότητες μιας επαγγελματικής ειδικότητας;**

Παρόμοια ποσοστά απαντήσεων συναντήσαμε στην ερώτηση 4 όπου περίπου το 50% απάντησε ότι η πιο αποτελεσματική απόκτηση γνώσεων γίνεται και από την πρακτική άσκηση και από το σχολείο ενώ το 46,1% απάντησε μόνο από την πρακτική άσκηση. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το πολύ χαμηλό ποσοστό των ερωτηθέντων, δηλ. το 2,8% που απάντησαν ότι πιο αποτελεσματικά αποκτούνται οι γνώσεις – δεξιότητες στο Σχολείο με τα θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα, (πίνακας 11 και γράφημα 9).

Πίνακας 11. Πίνακας συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης 4.

	Συχνότητα	Ποσοστό
A. Από το Σχολείο (Θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα)	15	2,8
B. Από την Πρακτική Άσκηση	248	46,1
Γ. Και από τα δύο	265	49,3
Δ. Άλλο	5	,9
A και B	2	,4
B και Γ	2	,4
A,B και Γ	1	,2
Σύνολο	538	100,0

Από πού κατά τη γνώμη σας αποκτούνται πιο αποτελεσματικά οι γνώσεις – δεξιότητες μιας επαγγελματικής ειδικότητας;

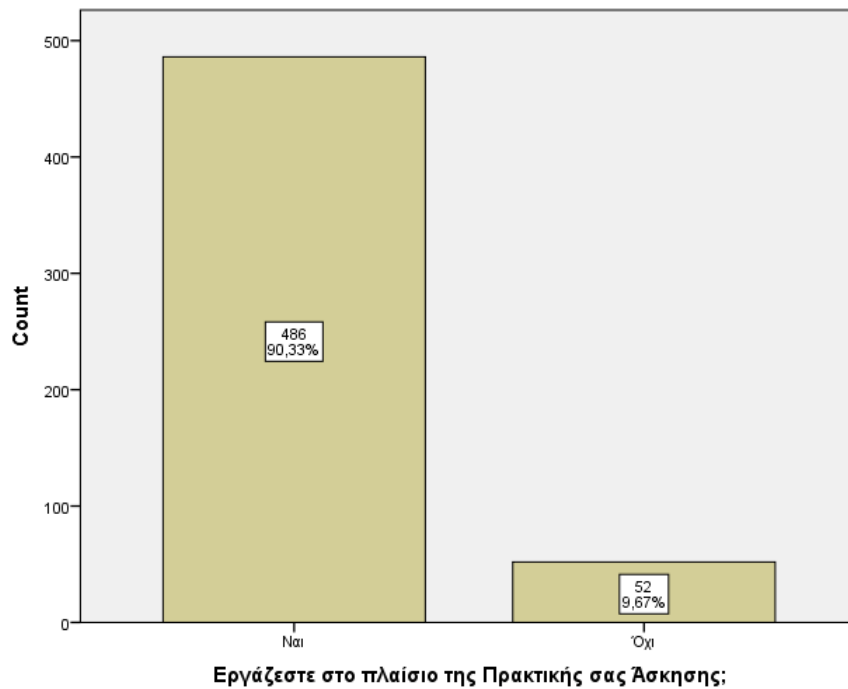
Γράφημα 9. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 4.

➤ **Ερώτηση 5. Εργάζεστε στο πλαίσιο της Πρακτικής σας Άσκησης;**

Τα αποτελέσματα των απαντήσεων στην ερώτηση 5 παρουσιάζονται στον πίνακα 12 και στο γράφημα 10 όπου βλέπουμε ότι 9 στους 10 ερωτηθέντες απάντησαν ότι εργάζονται στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης.

Πίνακας 12. Πίνακας συχνότητας των απαντήσεων της ερώτησης 5.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	486	90,3
Όχι	52	9,7
Σύνολο	538	100,0

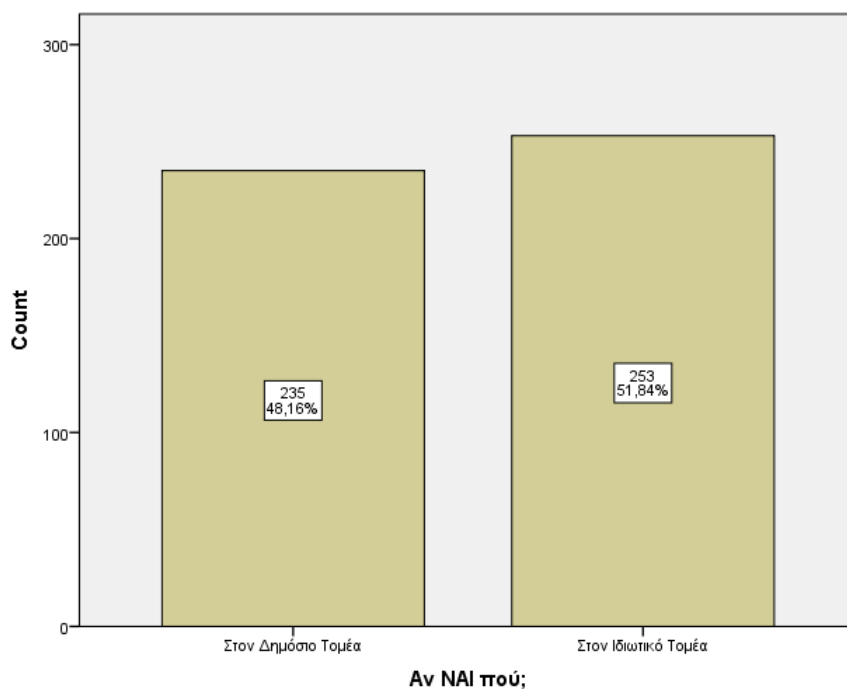
Γράφημα 10. Ραβδόγραμμα συχνότητας της ερώτησης 5.

➤ **Ερώτηση 6. Αν ΝΑΙ πού;**

Από αυτούς που απάντησαν θετικά στην ερώτηση 5 οι περισσότεροι εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα (N%=51,8%) σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα 13.

Πίνακας 13. Πίνακας συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης 6.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό
Στον Δημόσιο Τομέα	235	43,7	48,2
Στον Ιδιωτικό Τομέα	253	47,0	51,8
Σύνολο απαντήσεων	488	90,7	100,0
Δεν απάντησαν	50	9,3	
Σύνολο	538	100,0	

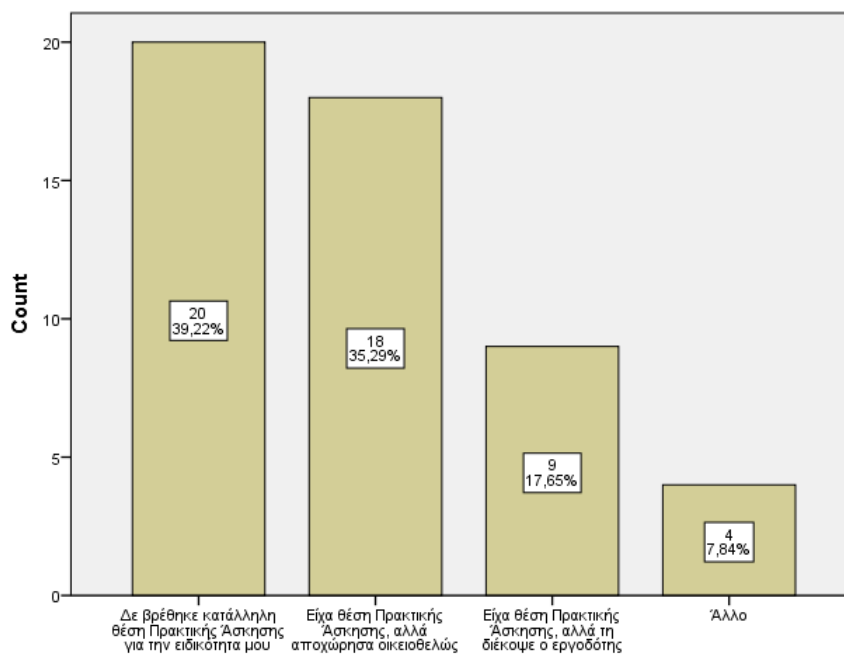
Γράφημα 11. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 6.

Ερώτηση 7. Αν ΟΧΙ ποιος ήταν ο λόγος;

Στην ερώτηση 7 παρουσιάζονται οι λόγοι για τους οποίους δεν εργάζονται οι ερωτηθέντες στα πλαίσια της πρακτικής τους άσκησης. Τα αποτελέσματα του πίνακα 14 δείχνουν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό (N%=39,2%) απάντησε ότι δεν βρήκε κατάλληλη θέση ενώ το 35,3% ότι αποχώρησε οικειοθελώς .

Πίνακας 14. Πίνακας συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης 7.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό
Δε βρέθηκε κατάλληλη θέση Πρακτικής Άσκησης για την ειδικότητα μου	20	3,7	39,2
Είχα θέση Πρακτικής Άσκησης, αλλά αποχώρησα οικειοθελώς	18	3,3	35,3
Είχα θέση Πρακτικής Άσκησης, αλλά τη διέκοψε ο εργοδότης	9	1,7	17,6
Άλλο	4	,7	7,8
Σύνολο απαντήσεων	51	9,5	100,0
Δεν απάντησαν	487	90,5	
Σύνολο	538	100,0	

Αν ΟΧΙ ποιος ήταν ο λόγος;

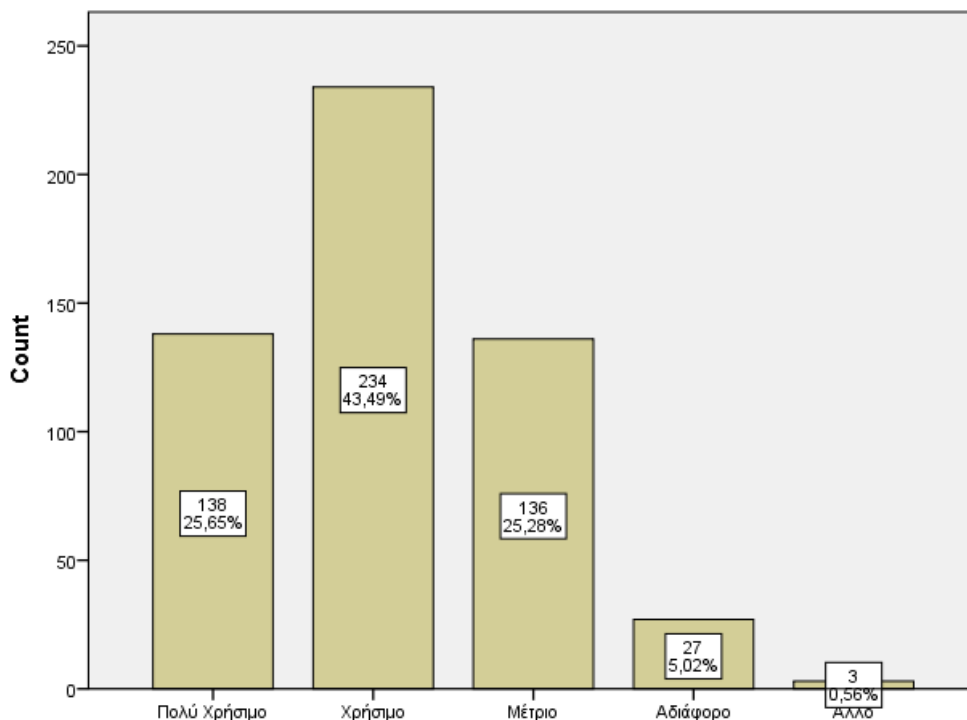
Γράφημα 12. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 7.

➤ **Ερώτηση 8. Πώς αξιολογείτε το σύστημα Μαθητείας για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων μιας επαγγελματικής ειδικότητας;**

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε ότι το σύστημα Μαθητείας για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων είναι Χρήσιμο (N=234, N%=43,5%) ενώ περίπου 7 στους 10 απάντησαν είτε Πολύ χρήσιμο είτε Χρήσιμο (πίνακας 15). Το 25,3% απάντησε μέτριο και μόνο το 5% απάντησε αδιάφορο.

Πίνακας 15. Πίνακας συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης 8.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Πολύ Χρήσιμο	138	25,7
Χρήσιμο	234	43,5
Μέτριο	136	25,3
Αδιάφορο	27	5,0
Άλλο	3	,6
Σύνολο	538	100,0

Πώς αξιολογείτε το σύστημα Μαθητείας για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων μιας επαγγελματικής ειδικότητας;

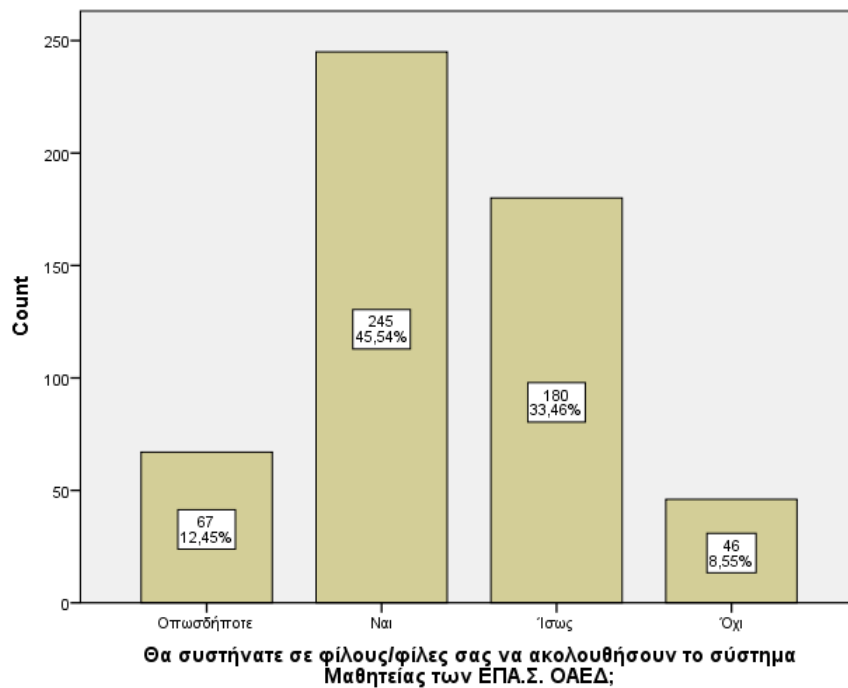
Γράφημα 13. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 8.

➤ **Ερώτηση 9. Θα συστήνατε σε φίλους/φίλες σας να ακολουθήσουν το σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ;**

Περίπου το 12,5% του δείγματος απάντησε ότι οπωσδήποτε θα σύστηνε σε φίλους τους να ακολουθήσουν το σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ, το 45,5% απάντησε Ναι, το 33,5% απάντησε Ίσως και μόνο το 8,6% απάντησε αρνητικά, Όχι (πίνακας 16).

Πίνακας 16. Πίνακας συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης 9.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Οπωσδήποτε	67	12,5
Ναι	245	45,5
Ίσως	180	33,5
Όχι	46	8,6
Σύνολο	538	100,0

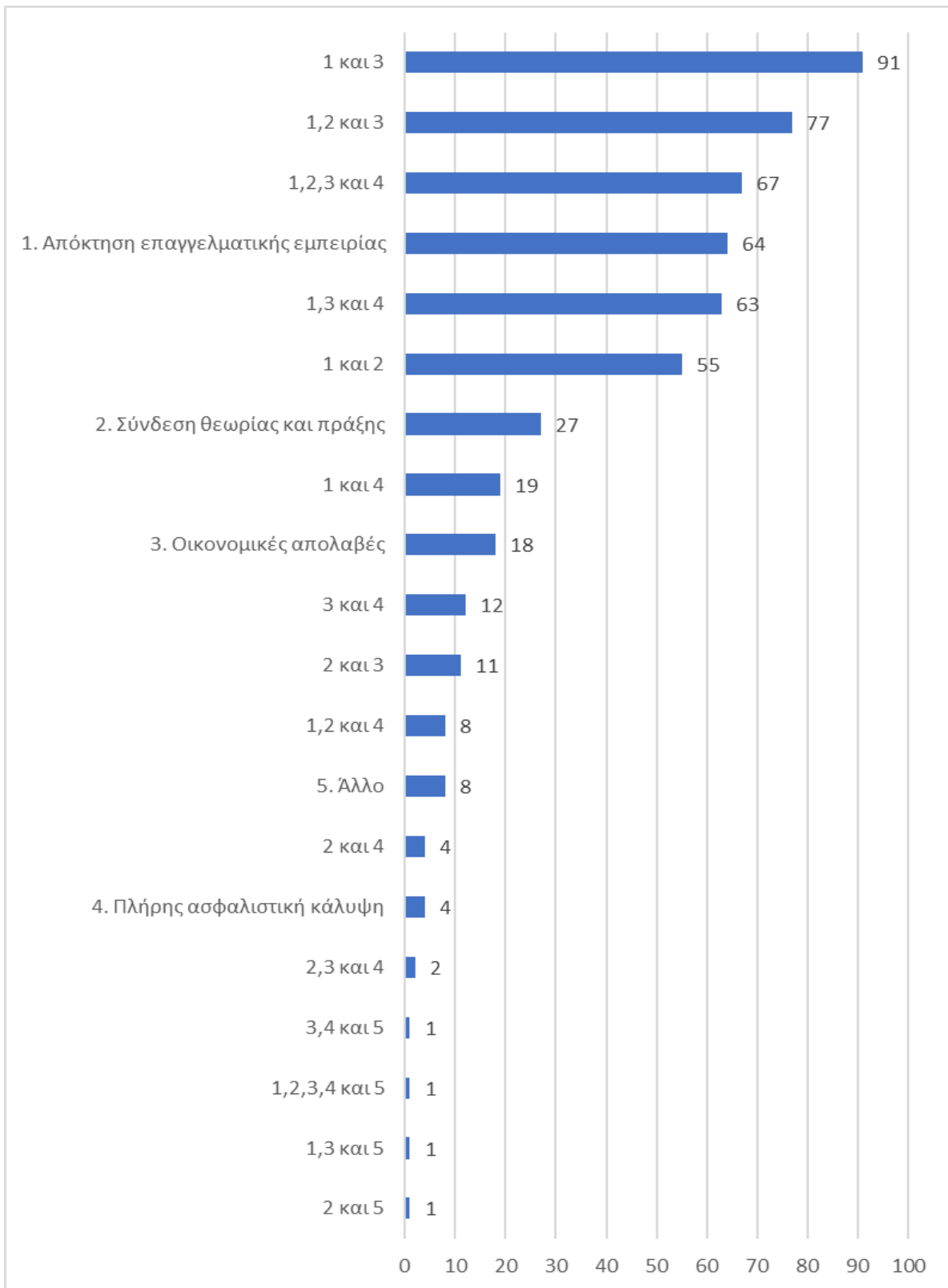
Γράφημα 14. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 9.

➤ **Ερώτηση 10.1. Επιλέξτε ποιες ωφέλειες συναντήσατε κατά τη διάρκεια της φοίτησής σας στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης.**

Στην ερώτηση σχετικά με τις ωφέλειες κατά τη διάρκεια της φοίτησής στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης (πρώτο μέρος της ερώτησης 10) το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος απάντησε το συνδυασμό των απαντήσεων της απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας και της οικονομικής εξασφάλισης (N=91, N%=17%). Ακολουθεί ο συνδυασμός των απαντήσεων επαγγελματικής εμπειρίας, σύνδεση θεωρίας και πράξης και οικονομικής εξασφάλισης (1,2 και 3, N=77, N%=14,4%) και ο συνδυασμός των απαντήσεων εμπειρίας, θεωρίας και πράξης, οικονομικής εξασφάλισης και της ασφαλιστικής κάλυψης (1,2,3 και 4 N=67, N%=12,5%) σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα 17.

Πίνακας 17. Πίνακας συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης 10.1.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό
1. Απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας	64	11,9	12,0
2. Σύνδεση θεωρίας και πράξης	27	5,0	5,1
3. Οικονομικές απολαβές	18	3,3	3,4
4. Πλήρης ασφαλιστική κάλυψη	4	,7	,7
5. Άλλο	8	1,5	1,5
1 και 2	55	10,2	10,3
1 και 3	91	16,9	17,0
1 και 4	19	3,5	3,6
2 και 3	11	2,0	2,1
2 και 4	4	,7	,7
2 και 5	1	,2	,2
3 και 4	12	2,2	2,2
1,2 και 3	77	14,3	14,4
1,2,3 και 4	67	12,5	12,5
1,3 και 4	63	11,7	11,8
1,3 και 5	1	,2	,2
2,3 και 4	2	,4	,4
1,2 και 4	8	1,5	1,5
1,2,3,4 και 5	1	,2	,2
3,4 και 5	1	,2	,2
Σύνολο απαντήσεων	534	99,3	100,0
Δεν απάντησαν	4	,7	
Σύνολο	538	100,0	

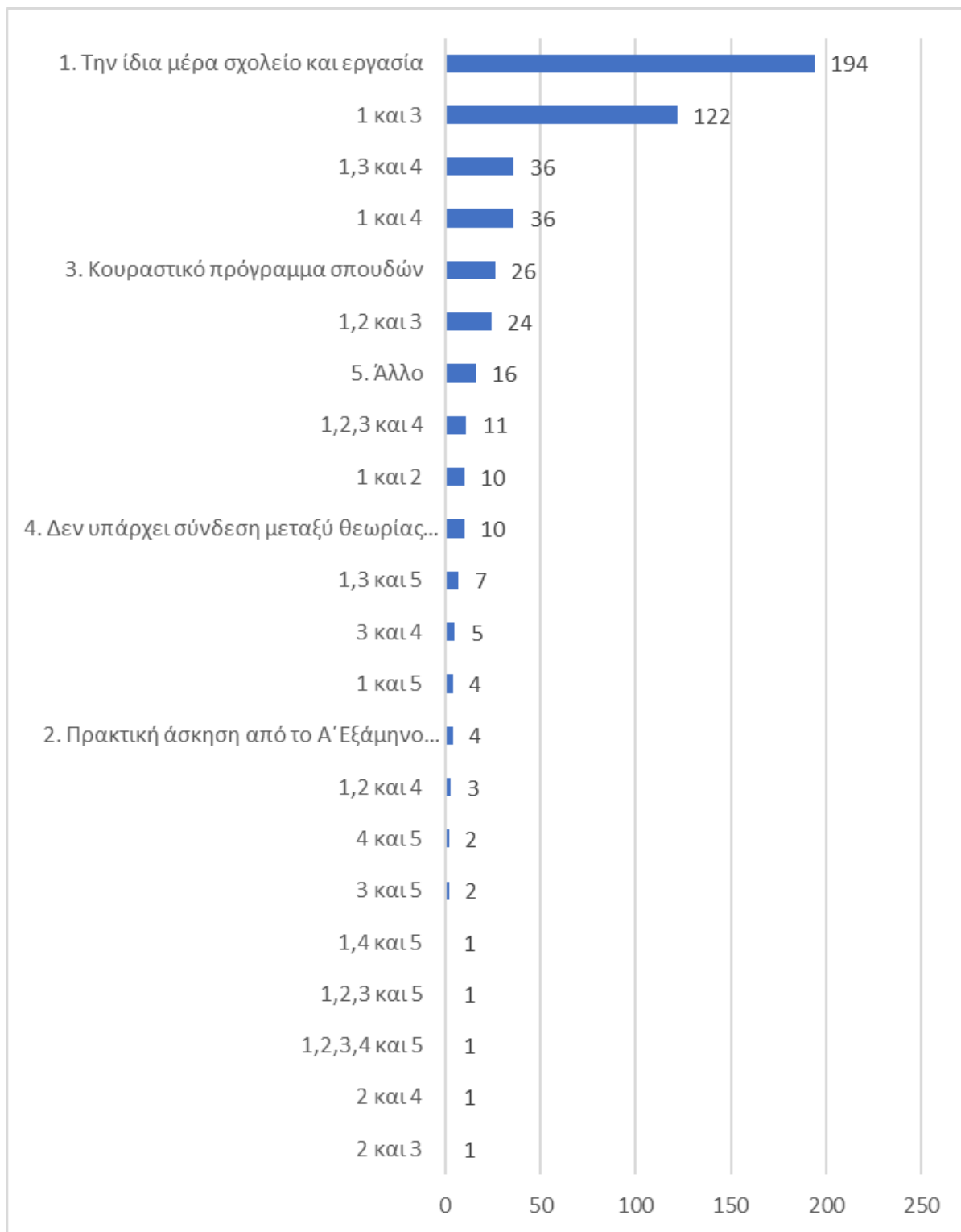
Γράφημα 15. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 10.1 (φθίνουσα σειρά απαντήσεων).

➤ **Ερώτηση 10.2. Επιλέξτε ποιες δυσκολίες συναντήσατε κατά τη διάρκεια της φοίτησής σας στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης.**

Το δεύτερο μέρος της ερώτησης 10 ασχολείται με τις δυσκολίες κατά τη διάρκεια της φοίτησης στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης. Τα αποτελέσματα του πίνακα 18 δείχνουν ότι το 37,5% απάντησε ότι η παρουσία στο σχολείο και την εργασία αποτελεί το κύριο λόγο δυσκολίας. Άλλες απαντήσεις με ψηλό ποσοστό ήταν ο συνδυασμός των απαντήσεων της παρουσίας την ίδια ημέρα στο σχολείο και στην εργασία και το κουραστικό πρόγραμμα σπουδών (N=122, N%=23,6%) και ο συνδυασμός των απαντήσεων 1,3 και 4 και 1 και 4 (N=36, N%=7%) που εκφράζουν εκτός των προηγούμενων απαντήσεων και ότι δεν υπάρχει σύνδεση μεταξύ θεωρίας και πράξης.

Πίνακας 18. Πίνακας συχνότητων των απαντήσεων της ερώτησης 10.2.

	Έγκυρο		
	Συχνότητα	Ποσοστό	Ποσοστό
1. Την ίδια μέρα σχολείο και εργασία	194	36,1	37,5
2. Πρακτική άσκηση από το Α΄ Εξάμηνο σπουδών	4	,7	,8
3. Κουραστικό πρόγραμμα σπουδών	26	4,8	5,0
4. Δεν υπάρχει σύνδεση μεταξύ θεωρίας και πράξης	10	1,9	1,9
5. Άλλο	16	3,0	3,1
1 και 2	10	1,9	1,9
1 και 3	122	22,7	23,6
1 και 4	36	6,7	7,0
1 και 5	4	,7	,8
2 και 3	1	,2	,2
2 και 4	1	,2	,2
3 και 4	5	,9	1,0
3 και 5	2	,4	,4
4 και 5	2	,4	,4
1,2 και 3	24	4,5	4,6
1,2,3 και 4	11	2,0	2,1
1,3 και 4	36	6,7	7,0
1,3 και 5	7	1,3	1,4
1,2 και 4	3	,6	,6
1,2,3,4 και 5	1	,2	,2
1,2,3 και 5	1	,2	,2
1,4 και 5	1	,2	,2
Σύνολο απαντήσεων	517	96,1	100,0
Δεν απάντησαν	21	3,9	
Σύνολο	538	100,0	

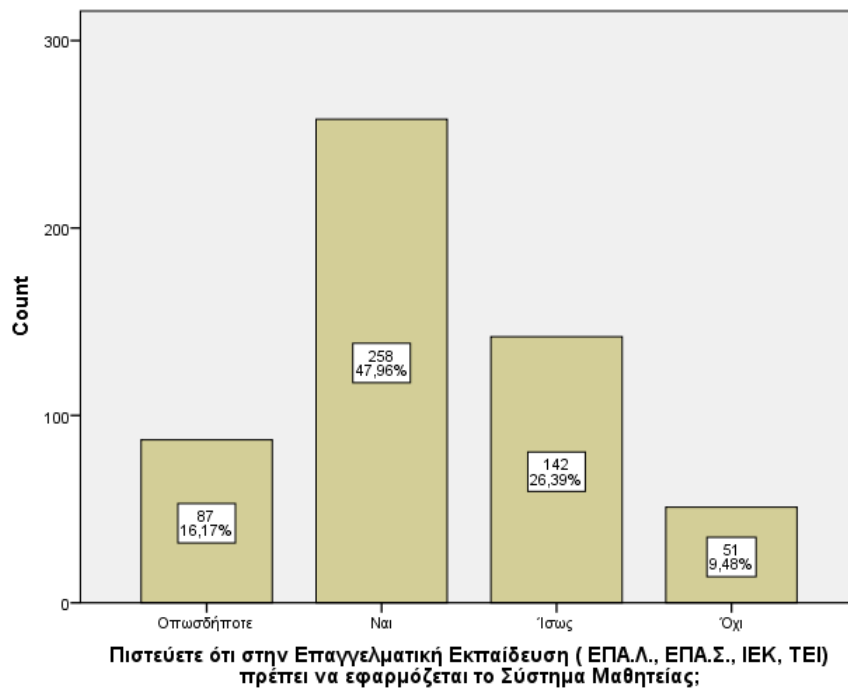
Γράφημα 16. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 10.2 (φθίνουσα σειρά απαντήσεων).

➤ **Ερώτηση 11. Πιστεύετε ότι στην Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΕΠΑ.Λ., ΕΠΑ.Σ., ΙΕΚ, ΤΕΙ) πρέπει να εφαρμόζεται το Σύστημα Μαθητείας;**

Από τον πίνακα 19 διαπιστώνουμε ότι περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες (N=345, N%=64,2%) απάντησε καταφατικά στο ότι στην Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΕΠΑ.Λ., ΕΠΑ.Σ., ΙΕΚ, ΤΕΙ) πρέπει να εφαρμόζεται το Σύστημα Μαθητείας.

Πίνακας 19. Πίνακας συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης 11.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Οπωσδήποτε	87	16,2
Ναι	258	48,0
Ίσως	142	26,4
Όχι	51	9,5
Σύνολο	538	100,0

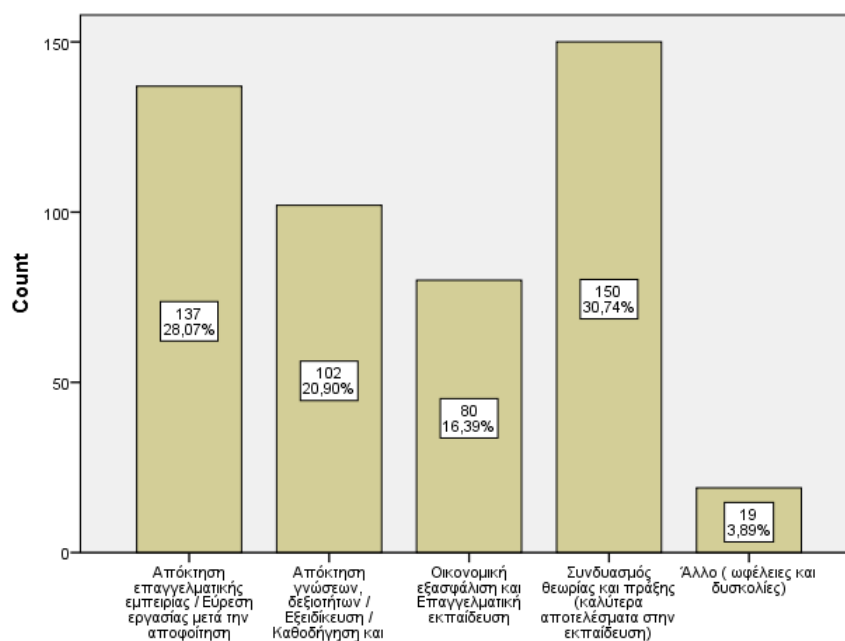
Γράφημα 17. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 11.

➤ **Ερώτηση 12. Αν Ναι μπορείτε να εξηγήσετε γιατί; (Οποσδήποτε, Ναι, Ίσως)**

Από αυτούς που απάντησαν θετικά στην ερώτηση 11 ο κυριότερος λόγος ήταν ο συνδυασμός θεωρίας και πράξης (N=150, N%=30,7%) και η απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας/εύρεση εργασίας (N=137, N%=28,1%) και ακολουθεί η απόκτηση γνώσεων/εξειδίκευση (N=102, N%=20,9%) σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα 20.

Πίνακας 20. Πίνακας συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης 12.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό
Απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας / Εύρεση εργασίας μετά την αποφοίτηση	137	25,5	28,1
Απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων / Εξειδίκευση / Καθοδήγηση και υποστήριξη	102	19,0	20,9
Οικονομική εξασφάλιση και Επαγγελματική εκπαίδευση	80	14,9	16,4
Συνδυασμός θεωρίας και πράξης (καλύτερα αποτελέσματα στην εκπαίδευση)	150	27,9	30,7
Άλλο (ωφέλειες και δυσκολίες)	19	3,5	3,9
Σύνολο απαντήσεων	488	90,7	100,0
Δεν απάντησαν	50	9,3	
Σύνολο	538	100,0	

Αν Ναι μπορείτε να εξηγήσετε γιατί; (Οποσδήποτε, Ναι, Ίσως)

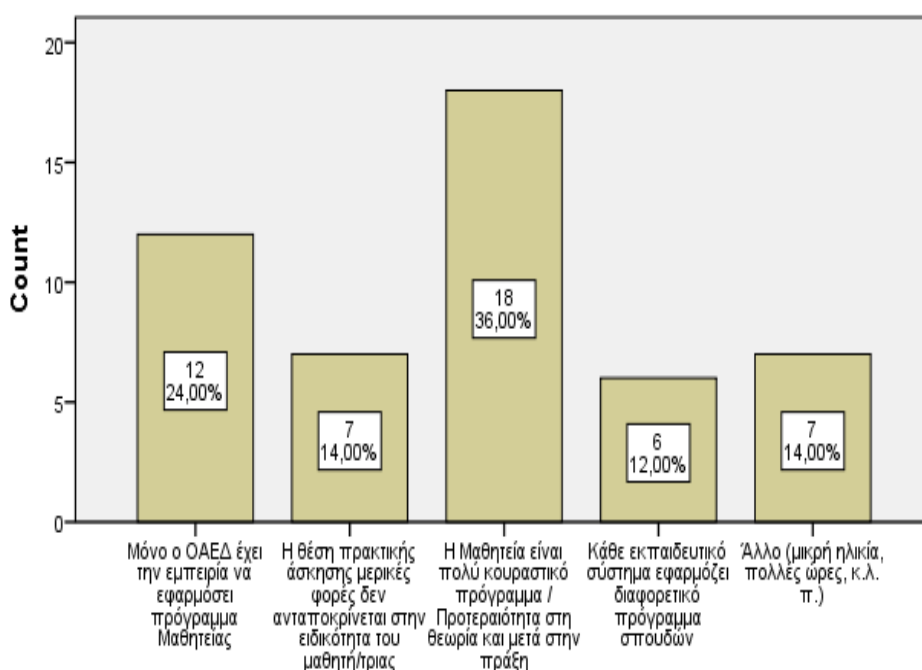
Γράφημα 18. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 12.

➤ **Ερώτηση 13. Αν Όχι μπορείτε να εξηγήσετε γιατί;**

Από αυτούς που απάντησαν αρνητικά στην ερώτηση 11 ο κυριότερος λόγος ήταν ο συνδυασμός ότι, Η Μαθητεία είναι πολύ κουραστικό πρόγραμμα - Προτεραιότητα στη θεωρία και μετά στην πράξη (N=18, N%=36%) και ότι μόνο ο ΟΑΕΔ έχει την εμπειρία να εφαρμόσει πρόγραμμα Μαθητείας (N=12, N%=24%) σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα 21.

Πίνακας 21. Πίνακας συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης 13.

	Συχνότητα	Ποσοστό	Έγκυρο Ποσοστό
Μόνο ο ΟΑΕΔ έχει την εμπειρία να εφαρμόσει πρόγραμμα Μαθητείας	12	2,2	24,0
Η θέση πρακτικής άσκησης μερικές φορές δεν ανταποκρίνεται στην ειδικότητα του μαθητή/τριας	7	1,3	14,0
Η Μαθητεία είναι πολύ κουραστικό πρόγραμμα / Προτεραιότητα στη θεωρία και μετά στην πράξη	18	3,3	36,0
Κάθε εκπαιδευτικό σύστημα εφαρμόζει διαφορετικό πρόγραμμα σπουδών	6	1,1	12,0
Άλλο (μικρή ηλικία, πολλές ώρες, κ.λπ.)	7	1,3	14,0
Σύνολο απαντήσεων	50	9,3	100,0
Δεν απάντησαν	488	90,7	
Σύνολο	538	100,0	

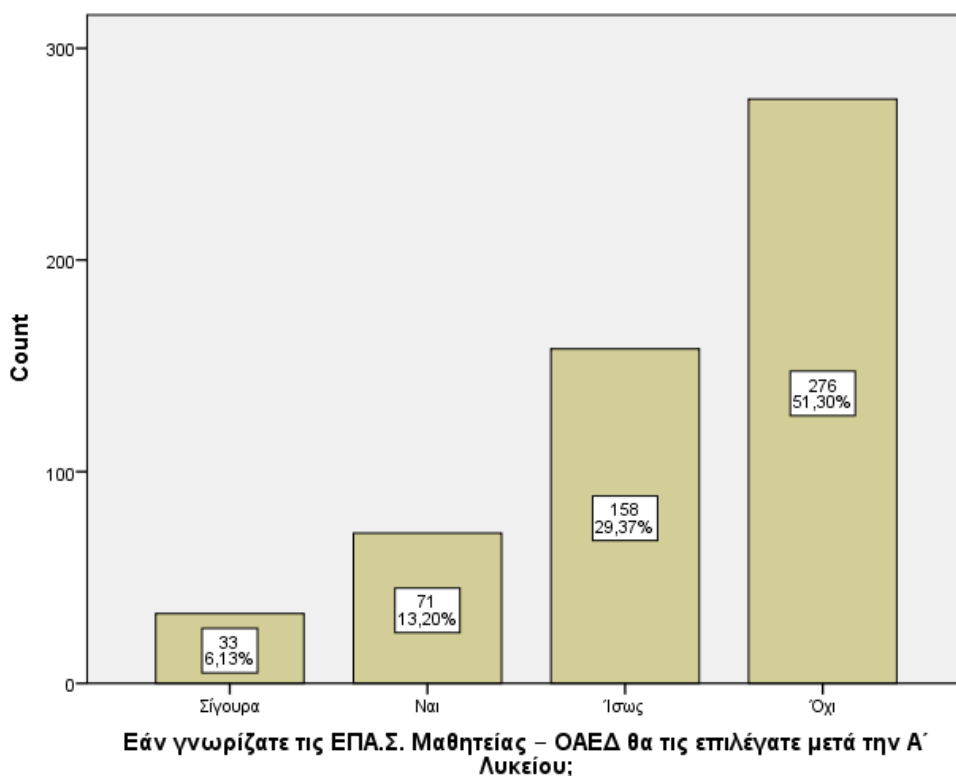
Αν Όχι μπορείτε να εξηγήσετε γιατί;
Γράφημα 19. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 13.

➤ **Ερώτηση 14. Εάν γνωρίζατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας – ΟΑΕΔ θα τις επιλέγατε μετά την Α΄ Λυκείου;**

Στην τελευταία ερώτηση του ερωτηματολογίου πληροφορούμαστε ότι 1 στους 2 ερωτηθέντες δεν θα επέλεγε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας – ΟΑΕΔ μετά την Α΄ Λυκείου, ακόμη και εάν τις γνώριζε (πίνακας 22).

Πίνακας 22. Πίνακας συχνοτήτων των απαντήσεων της ερώτησης 14.

	Συχνότητα	Ποσοστό
Σίγουρα	33	6,1
Ναι	71	13,2
Ίσως	158	29,4
Όχι	276	51,3
Σύνολο	538	100,0

Γράφημα 20. Ραβδόγραμμα συχνοτήτων της ερώτησης 14.

8.5.2 Επαγωγική Στατιστική

Για την εξέταση των ερευνητικών ερωτημάτων θα εκτελέσουμε περαιτέρω στατιστικά τεστ όπως έχουμε ήδη περιγράψει στην μεθοδολογία.

8.5.2.1. Εξέταση Δημογραφικών παραγόντων

Για την εξέταση της σημαντικότητας των δημογραφικών παραγόντων στις ερωτήσεις 3 και 14 που απαντούν απευθείας στα ερευνητικά ερωτήματα χρησιμοποιήσαμε παραμετρικές διαδικασίες ελέγχου (t-Test και ANOVA) με την παραδοχή ότι οι βαθμολογίες των απαντήσεων είναι ποσοτικές και ότι ακολουθούν την κανονική κατανομή (Βλέπε και παράγραφο 10.1).

Παράγοντας Φύλο

Τα αποτελέσματα του πίνακα 23 πληροφορούν ότι ο παράγοντας Φύλο δεν είναι στατιστικά σημαντικός στην ερώτηση 3 αλλά είναι στατιστικά σημαντικός στην ερώτηση 14 ενώ ο πίνακα συνάφειας (πίνακας 24) μας πληροφορεί επιπλέον ότι οι γυναίκες είναι περισσότερο αρνητικές από τους άντρες για την επιλογή των ΕΠΑ.Σ. μετά την Α' Λυκείου.

Πίνακας 23. Εξέταση της σημαντικότητας του παράγοντα Φύλο.

		Τεστ του Levene		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% δ.ε. των διαφορών	
									Lower	Upper
Για ποιο λόγο επιλέξατε να επιστρέψετε στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση;	Ίσες Διασπορές	1,316	,252	-,162	534	,871	-,034	,208	-,442	,374
	Όχι ίσες Διασπορές			-,158	427,276	,874	-,034	,213	-,452	,384
Εάν γνωρίζατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας – ΟΑΕΔ θα τις επιλέγατε μετά την Α' Λυκείου;	Ίσες Διασπορές	2,278	,132	3,274	536	,001	,259	,079	,103	,414
	Όχι ίσες Διασπορές			3,174	415,921	,002	,259	,081	,098	,419

Πίνακας 24. Πίνακας συνάφειας της ερώτησης 14 σε σχέση με το φύλο.

		Φύλο	
		Γυναίκα	Άνδρας
Εάν γνωρίζατε τις ΕΠΑ.Σ.	Σίγουρα	3,1%	10,5%
Μαθητείας – ΟΑΕΔ θα τις	Ναι	13,8%	12,3%
επιλέγατε μετά την Α΄	Ίσως	26,6%	33,3%
Λυκείου;	Όχι	56,4%	43,8%
Σύνολο		100,0%	100,0%

Παράγοντας Ηλικία

Ο παράγοντας ηλικία δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντικός στις εξεταζόμενες ερωτήσεις σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα 25.

Πίνακας 25. Εξέταση της σημαντικότητας του παράγοντα Ηλικία.

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Για ποιο λόγο	Between Groups	17,631	2	8,815	1,585	,206
επιλέξατε να	Within Groups	2964,278	533	5,561		
επιστρέψετε στη	Total	2981,909	535			
Δευτεροβάθμια						
Επαγγελματική						
Εκπαίδευση ;						
Εάν γνωρίζατε τις	Between Groups	1,695	2	,848	1,027	,359
ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας –	Within Groups	441,392	535	,825		
ΟΑΕΔ θα τις	Total	443,087	537			
επιλέγατε μετά την Α΄						
Λυκείου;						

Παράγοντας Τάξη

Ο παράγοντας Τάξη δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντικός στις εξεταζόμενες ερωτήσεις σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα 26.

Πίνακας 26. Εξέταση της σημαντικότητας του παράγοντα Τάξη.

		Τεστ του		t-test for Equality of Means						
		Levene								
								95% δ.ε. των		
								διαφορών		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	Lower	Upper
Για ποιο λόγο επιλέξατε να επιστρέψετε στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση ;	Ίσως Διασπορές	,710	,400	1,292	534	,197	,264	,204	-,137	,665
	Όχι ίσως Διασπορές			1,309	531,001	,191	,264	,202	-,132	,660
Εάν γνωρίζατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας – ΟΑΕΔ θα τις επιλέγατε μετά την Α΄ Λυκείου;	Ίσως Διασπορές	,105	,746	-,204	536	,838	-,016	,079	-,170	,138
	Όχι ίσως Διασπορές			-,205	528,594	,838	-,016	,078	-,170	,138

Παράγοντας Ειδικότητα

Η εξέταση του παράγοντα ειδικότητα έδειξε ότι ο παράγοντας αυτός βρέθηκε στατιστικά σημαντικός και στις δύο εξεταζόμενες ερωτήσεις (πίνακας 27). Η περαιτέρω εξέταση των κατηγοριών του παράγοντα (πίνακες 28 και 29) έδειξε ότι η απάντηση δεν είχε κάτι άλλο να κάνω είναι υψηλότερη στις περισσότερες ειδικότητες (7 από 15 ειδικότητες). Επιπλέον

- Οι ειδικότητες της αισθητικής τέχνης, της κομμωτικής τέχνης και του υφάσματος-ένδυσης είχαν υψηλότερα ποσοστά στην απάντηση ότι δεν τους άρεσε η ειδικότητα που είχαν διαλέξει.
- Οι ειδικότητες της βοηθών νοσηλείας και των ψυκτικών είχαν υψηλότερα ποσοστά στην απάντηση ότι το πτυχίο που απέκτησαν δεν τους βοήθησε να βρουν εργασία.

- Η ειδικότητα των τεχνιτών ηλεκτρολογικών συστημάτων αυτοκίνητου είχε υψηλότερα ποσοστά στην απάντηση ότι δεν είχαν αποκτήσει επαρκείς γνώσεις για την άσκηση της ειδικότητας τους.
- Τα υψηλότερα θετικά ποσοστά (απάντηση Σίγουρα) στην ερώτηση της επιλογής ΕΠΑ.Σ. μετά την Α' Λυκείου είχαν οι ειδικότητες των υπαλλήλων διοικητικών καθηκόντων, τεχνιτών υποστήριξης Η/Υ, τεχνιτών θερμοϋδραυλικών εγκαταστάσεων, τεχνιτών ηλεκτρολογικών συστημάτων αυτοκίνητου και εγκαταστάσεων ψυκτικών και κλιματιστικών έργων.
- Τα υψηλότερα αρνητικά ποσοστά (απάντηση Όχι) στην ερώτηση της επιλογής ΕΠΑ.Σ. μετά την Α' Λυκείου είχαν οι ειδικότητες της αισθητικής τέχνης, των υπαλλήλων οικονομικών καθηκόντων και της ειδικότητας γραφικών τεχνών - εκτυπώσεων.

Πίνακας 27. Εξέταση της σημαντικότητας του παράγοντα Ειδικότητα.

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Για ποιο λόγο επιλέξατε να επιστρέψετε στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση (εκτός των μαθητών/τριων που τέλειωσαν την Α' ή Β' Λυκείου);	Between Groups	195,821	14	13,987	2,616	,001
	Within Groups	2786,088	521	5,348		
	Total	2981,909	535			
Εάν γνωρίζατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας – ΟΑΕΔ θα τις επιλέγατε μετά την Α' Λυκείου;	Between Groups	21,051	14	1,504	1,863	,028
	Within Groups	422,036	523	,807		
	Total	443,087	537			

Πίνακας 28. Πίνακας συνάφειας της ερώτησης 3 σε σχέση με την ειδικότητα.

	Για ποιο λόγο επιλέξατε να επιστρέψετε στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση (εκτός των μαθητών/τριων που τέλειωσαν την Α΄ ή Β΄ Λυκείου);			
	Α. Το Απολυτήριο/Πτυχίο που απέκτησα δε με βοήθησε να βρω εργασία	Β. Δεν είχα αποκτήσει επαρκείς γνώσεις/δεξιότητες για να ασκήσω την ειδικότητά μου	Γ. Δεν μου άρεσε η ειδικότητα που είχα διαλέξει και ήθελα να σπουδάσω άλλη ειδικότητα	Δ. Δεν είχα κάτι άλλο να κάνω (εκπαίδευση, κατάρτιση ή εργασία)
ΣΘ	11,1%	16,7%	36,1%	25,0%
ΒΠ	27,9%	14,0%	30,2%	16,3%
ΝΣ	40,5%	4,8%	14,3%	31,0%
ΓΤ- ΗΣ	15,6%	6,3%	25,0%	43,8%
ΓΤ- Ε	28,6%		7,1%	57,1%
Κ	16,0%	6,2%	43,2%	13,6%
ΔΚ	12,5%	12,5%	15,0%	45,0%
ΟΚ	21,6%	8,1%	5,4%	48,6%
Η/Υ	11,1%	11,1%	13,9%	30,6%
Ε	19,4%	13,9%	30,6%	16,7%
ΒΦ	20,0%	6,7%	28,9%	35,6%
ΗΑ	17,6%	41,2%	23,5%	11,8%
ΗΕ	18,6%	9,3%	14,0%	18,6%
ΘΥ	13,8%	24,1%	6,9%	34,5%
Ψ	60,0%		20,0%	20,0%

Πίνακας 29. Πίνακας συνάφειας της ερώτησης 14 σε σχέση με την ειδικότητα.

		Εάν γνωρίζετε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας – ΟΑΕΔ θα τις επιλέγατε μετά την Α΄ Λυκείου;			
		Σίγουρα	Ναι	Ίσως	Όχι
Ειδικότητα	ΣΘ		8,3%	22,2%	69,4%
	ΒΠ	7,0%	18,6%	32,6%	41,9%
	ΝΣ		11,9%	35,7%	52,4%
	ΓΤ-ΗΣ	9,4%	9,4%	40,6%	40,6%
	ΓΤ-Ε	7,1%	14,3%	14,3%	64,3%
	Κ	3,6%	16,9%	25,3%	54,2%
	ΔΚ	10,0%	7,5%	22,5%	60,0%
	ΟΚ	2,7%	10,8%	21,6%	64,9%
	Η/Υ	16,7%	5,6%	38,9%	38,9%
	Ε	5,6%	16,7%	27,8%	50,0%
	ΒΦ	2,2%	6,7%	33,3%	57,8%
	ΗΑ	11,8%	17,6%	29,4%	41,2%
	ΗΕ	7,0%	18,6%	25,6%	48,8%
	ΘΥ	10,3%	24,1%	34,5%	31,0%
	Ψ	20,0%		60,0%	20,0%

Παράγοντας Προηγούμενοι τίτλοι σπουδών

Ο παράγοντας Προηγούμενοι τίτλοι σπουδών δεν βρέθηκε στατιστικά σημαντικός στις εξεταζόμενες ερωτήσεις σύμφωνα με τα αποτελέσματα του πίνακα 30.

Πίνακας 30. Εξέταση της σημαντικότητας του παράγοντα Προηγούμενοι τίτλοι σπουδών.

		Sum of		Mean		
		Squares	df	Square	F	Sig.
Για ποιο λόγο επιλέξατε να επιστρέψετε στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση;	Between Groups	14,442	4	3,611	,646	,630
	Within Groups	2967,466	531	5,588		
	Total	2981,909	535			
Εάν γνωρίζατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας – ΟΑΕΔ θα τις επιλέγατε μετά την Α΄ Λυκείου;	Between Groups	7,287	4	1,822	2,228	,065
	Within Groups	435,800	533	,818		
	Total	443,087	537			

8.5.2.2. Εξέταση των σχέσεων μεταξύ των μεταβλητών

Η εξέταση των συσχετίσεων μεταξύ των κύριων μεταβλητών του δείγματος αν και περιγράφεται από αδύναμες συσχετίσεις έδωσε κάποιες επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τα ερευνητικά ερωτήματα. Πιο συγκεκριμένα (Βλέπε Παράρτημα I, Μέρος δεύτερο)

- Οι λόγοι επιστροφής στην Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση σχετίζονται στατιστικά σημαντικά και αδύναμα θετικά με την πηγή ενημέρωσης για τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ ($\rho=0.094$, $\text{Sig.}= 0.030$), με την πρόθεση πρότασης σε φίλους της παρακολούθησης του συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ ($\rho=0.152$, $\text{Sig.}< 0.001$), των δυσκολιών που συνάντησαν κατά την διάρκεια της φοίτησης τους ($\rho=0.123$, $\text{Sig.}= 0.005$) και την επιθυμία επιλογής των ΕΠΑ.Σ. μετά την Α΄ Λυκείου ($\rho=0.098$, $\text{Sig.}= 0.023$).
- Η επιθυμία επιλογής των ΕΠΑ.Σ. μετά την Α΄ Λυκείου σχετίζεται στατιστικά σημαντικά και αδύναμα θετικά με την αξιολόγηση του συστήματος Μαθητείας ($\rho=0.187$, $\text{Sig.}< 0.001$), με την πρόθεση πρότασης σε φίλους της παρακολούθησης του συστήματος Μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ ($\rho=0.288$, $\text{Sig.}< 0.001$), των δυσκολιών που συνάντησαν κατά την διάρκεια της φοίτησης τους ($\rho=0.147$, $\text{Sig.}= 0.001$) και με την άποψη εάν στις δομές της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΕΠΑ.Λ., ΕΠΑ.Σ., ΙΕΚ, ΤΕΙ) πρέπει να εφαρμόζεται το Σύστημα Μαθητείας ($\rho=0.102$, $\text{Sig.}= 0.017$).

9. ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΑΝΟΙΧΤΩΝ ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ

Στα ερωτηματολόγια της παρούσας έρευνας υπάρχουν διχοτομικές και ανοιχτές ερωτήσεις που προσφέρονται για ποιοτική ανάλυση που θα βοηθήσουν και θα υποστηρίξουν την έρευνα ώστε να απαντηθούν πιο ολοκληρωμένα και εμπειριστατωμένα τα ερευνητικά ερωτήματα και ταυτόχρονα να θέσουν νέους προβληματισμούς για μελλοντική διερεύνηση.

Ανοιχτές απαντήσεις συναντάμε σ' όλα τα ερωτηματολόγια και ενδεικτικά επιλέγουμε κάποιες από αυτές που ξεχωρίζουν και βοηθούν στην περεταίρω επεξεργασία και ανάλυση των ευρημάτων της έρευνας.. Επειδή πρόκειται για νέους και νέες ηλικίας 18-20 ετών περίπου, οι απαντήσεις που παίρνουμε στις ανοιχτές ερωτήσεις ξεχωρίζουν για τον αυθορμητισμό τους, την αμεσότητα του λόγου τους και την αφοπλιστικότητα τους. Μπορεί οι λέξεις και οι εκφράσεις που χρησιμοποιούν οι μαθητευόμενοι να είναι απλές, εντούτοις είναι αληθινές και ουσιαστικές γιατί βασίζονται στην προσωπική τους εμπειρία. Δεν αντιγράφουν, δεν μιμούνται, δεν επιδιώκουν τον εντυπωσιασμό, αλλά εκφράζονται ελεύθερα και οι απαντήσεις τους αποτελούν καθαρή πηγή δεδομένων που βοηθούν τον ερευνητή να κατανοήσει πώς σκέφτονται οι μαθητές/τριες των επαγγελματικών σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Στην 1η ερώτηση, «Για ποιο λόγο επιλέξατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)»

Η συγκεκριμένη ερώτηση είναι πολύ σημαντική τόσο για τις Επαγγελματικές Σχολές του ΟΑΕΔ., αλλά και για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στο σύνολό της. Στις ανοιχτές απαντήσεις των μαθητών/τριών ανακαλύπτει κανείς, πέρα από τις γνωστές και στερεότυπες απαντήσεις, τις πραγματικές αιτίες που οδηγούν τους υποψήφιους να επιλέξουν την επαγγελματική εκπαίδευση που προσφέρουν οι σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ.

Στο ερωτηματολόγιο 35 ο μαθητής απαντάει: «Λόγω οικογενειακής επιχείρησης». Στον ΟΑΕΔ η ύπαρξη οικογενειακής επιχείρησης μοριοδοτείται και λαμβάνεται υπόψη για την εισαγωγή στη σχολή και τοποθέτηση των μαθητών/τριών στην πρακτική τους άσκηση. Παρατηρείται σε κάποιες ειδικότητες, όπως της Κομμωτικής Τέχνης ή των μηχανικών

αυτοκινήτων να συνεχίζεται η οικογενειακή επιχείρηση δύο ή και τρεις γενιές με αποφοίτους των Σχολών ΟΑΕΔ που επιλέγουν τον ΟΑΕΔ για τις σπουδές των παιδιών τους.

Στο ερωτηματολόγιο 194 η μαθήτρια απαντάει: «Συνδυασμός δύο πτυχίων για καλύτερη επαγγελματική αποκατάσταση». Πλέον πολλοί νέοι επιλέγουν και δεύτερη συναφή ειδικότητα για να υποστηρίξουν το βιογραφικό τους και να αυξήσουν την πιθανότητα εύρεσης εργασίας.

Στο ερωτηματολόγιο 433 η μαθήτρια απαντάει: «Μια δεύτερη ευκαιρία». Η μαθήτρια είναι απόφοιτη του Γενικού Λυκείου που μάλλον δεν την οδήγησε σε επόμενο στάδιο σπουδών ή εργασίας και επιλέγει τις σχολές του ΟΑΕΔ για να σπουδάσει ένα επάγγελμα. Το αδιέξοδο των αποφοίτων των Γενικών Λυκείων που δεν συνεχίζουν τις σπουδές τους στα ΑΕΙ-ΤΕΙ είναι μεγαλύτερο σε σχέση με τους απόφοιτους της επαγγελματικής εκπαίδευσης, οι οποίοι είναι τουλάχιστον προσανατολισμένοι επαγγελματικά, αναζητούν συγκεκριμένη εργασία και δεν θεωρούνται ανειδίκευτοι.

Στη 2η ερώτηση, «Από πού ενημερωθήκατε για τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)».

Η ερώτηση αυτή μπορεί να δώσει σημαντικές πληροφορίες για τον τρόπο και το είδος πληροφόρησης που υπάρχει στη χώρα μας σχετικά με τις επιλογές και τις δυνατότητες εκπαίδευσης που προσφέρονται στους νέους/ες. Δυστυχώς υπάρχει ανεπάρκεια στις δομές ενεργού επαγγελματικού προσανατολισμού και όσες φορές επιχειρήθηκε να λειτουργήσει ουσιαστικά σκόνταψε στην απροθυμία τόσο των εκπαιδευτικών, όσο και των ίδιων των μαθητών/τριών και των οικογενειών τους.

Στο ερωτηματολόγιο 37 ο μαθητής απαντάει: «Από μια εκπαιδευτική εκδρομή στο Γυμνάσιο». Εδώ βλέπουμε ότι στα πλαίσια του επαγγελματικού προσανατολισμού οι εκπαιδευτικές επισκέψεις και ενημερώσεις βοηθούν τους μαθητές/τριες να ανακαλύψουν, να συλλέξουν πληροφορίες και να επιλέξουν τον τύπο εκπαίδευσης που τους ταιριάζει.

Στο ερωτηματολόγιο 21 ο μαθητής απαντάει: «Μόνος μου». Η απάντηση παρουσιάζει ενδιαφέρον γιατί δείχνει την προσωπική αναζήτηση και ωριμότητα του μαθητή, την ανάγκη για αυτονομία και χάραξη της ατομικής πορείας. Επίσης φαίνεται ότι υπάρχει μια μερίδα μαθητών/τριών που προσπαθεί να προσανατολιστεί μόνη της, είτε από αντίδραση προς τους

γονείς, είτε γιατί δεν έχουν την κατάλληλη υποστήριξη από το οικογενειακό ή σχολικό περιβάλλον.

Στο ερωτηματολόγιο 192 η μαθήτρια απαντάει: «Το γνώριζα από μόνη μου». Η απάντηση δείχνει την επιθυμία της μαθήτριας να ενημερώνεται και να επιλέγει το είδος των σπουδών που επιθυμεί και μπορεί να ακολουθήσει. Θ μπορούσαμε να πούμε ότι οι μαθητές/τριες ανεξάρτητα από την κοινωνική τους θέση και τις όποιες επιδράσεις δέχονται από το οικογενειακό, σχολικό και φιλικό περιβάλλον τους, είναι αυτοί τελικά που θα αποφασίσουν για το είδος και τη μορφή εκπαίδευσης που επιθυμούν να ακολουθήσουν και να υποστηρίξουν.

Στο ερωτηματολόγιο 433 η μαθήτρια απαντάει: «Το ήξερα ήδη γιατί το είχα ήδη στο μυαλό μου ως 2^η επιλογή». Χρήζει πράγματι εξήγησης γιατί η μαθήτρια ενώ γνώριζε τις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ δεν τις επέλεξε μετά την Α΄ Λυκείου, αλλά ήταν η 2^η εναλλακτική της επιλογή. Την ανάλυση της απάντησης πρέπει να την αναζητήσει κανείς στη χαμηλή ελκυστικότητα που παρουσιάζει η επαγγελματική εκπαίδευση στη χώρα μας. Παρόλη την οικονομική κρίση των τελευταίων οχτώ χρόνων που μαστίζει την Ελλάδα και οδηγεί χιλιάδες νέους στην ανεργία και στη μετανάστευση, η ζήτηση για σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, παραμένει υψηλή.

Στην 3η ερώτηση, «Για ποιο λόγο επιλέξατε να επιστρέψετε στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση (εκτός των μαθητών/τριών που τέλειωσαν την Α΄ ή Β΄ Λυκείου); (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)».

Η συγκεκριμένη ερώτηση που απευθύνεται στους αποφοίτους των Γενικών ή Επαγγελματικών Λυκείων, των ΙΕΚ και των ΑΕΙ-ΤΕΙ, κρίνεται ως ιδιαίτερα κρίσιμη και σημαντική διότι δίνει στοιχεία για την αξιολόγηση του συνόλου της επαγγελματικής εκπαίδευσης στη χώρα μας. Δεδομένου ότι οι ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ απευθύνονται κυρίως στους μαθητές/τριες που έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία την Α΄ Λυκείου είναι απορίας άξιο να ερευνηθεί σε βάθος γιατί μόνο το 3% των σπουδαστών της δικής μας έρευνας προέρχονται από την Α΄ ή Β΄ Λυκείου; Ποιοι είναι λοιπόν οι λόγοι για τους οποίους το 97% των μαθητών/τριών του δείγματος (απόφοιτοι ΓΕΛ, ΕΠΑ.Λ., ΙΕΚ, ΑΕΙ-ΤΕΙ)

αποφάσισαν να επιστρέψουν σε μια δομή επαγγελματικής εκπαίδευσης που αφορά μικρότερους σε ηλικία μαθητές/τριες;

Στο ερωτηματολόγιο 28 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί η αρχική ειδικότητα που ήθελα δεν υπάρχει σε τριτοβάθμια εκπαίδευση». Είναι πολύ ενδιαφέρουσα η εξήγηση που δίνει ο μαθητής, δείχνει αποφασιστικότητα και εστίαση σε συγκεκριμένη επαγγελματική ειδικότητα. Παρόλο που μπορεί κάποιος να σπουδάσει ηλεκτρολόγος στα ΑΕΙ –ΤΕΙ, ο μαθητής επιλέγει να σπουδάσει στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ γιατί ενδιαφέρεται περισσότερο για τις εφαρμοσμένες/πρακτικές σπουδές.

Στο ερωτηματολόγιο 29 ο μαθητής απαντάει: «Δεν έμεινα ευχαριστημένος από τη σχολή που αποφοίτησα». Ο μαθητής έχει τελειώσει ΙΕΚ και επιλέγει να επιστρέψει στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ για να ικανοποιήσει το στόχο του. Παρατηρείται αρκετά συχνά να επιστρέφουν στον ΟΑΕΔ όχι μόνο οι απόφοιτοι ΓΕΛ ή ΕΠΑ.Λ., αλλά ακόμη και απόφοιτοι των ΙΕΚ που αποτελούν μεταδευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση με αυξημένα επαγγελματικά δικαιώματα.

Στο ερωτηματολόγιο 37 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί στο Λύκειο δεν ακολούθησα την ειδικότητα που ήθελα». Είναι πολύ συχνό φαινόμενο στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ να εισάγονται μαθητές/τριες που έχουν αποφοιτήσει από τα ΕΠΑ.Λ. και αναζητούν διαφορετική ειδικότητα και κάποιες φορές επιθυμούν να φοιτήσουν στην ίδια ειδικότητα για να ασκηθούν πρακτικά. Βέβαια οι απόφοιτοι των ΕΠΑ.Λ. δεν μπορούν να παρακολουθήσουν την ίδια ειδικότητα στον ΟΑΕΔ.

Στο ερωτηματολόγιο 92 ο μαθητής απαντάει: «Δεν πέρασα στις πανελλήνιες». Η συγκεκριμένη απάντηση ενισχύει ιδιαίτερα την σημαντικότητα της λειτουργία της επαγγελματικής εκπαίδευσης του ΟΑΕΔ γιατί δίνει διέξοδο και προσφέρει εναλλακτική πρόταση για συνέχιση των σπουδών για κάποιους μαθητές/τριες. Οι αποτυχόντες των πανελληνίων εξετάσεων χρειάζονται επαναπροσανατολισμό σχετικά με το εκπαιδευτικό και επαγγελματικό τους μέλλον. Είναι πολύ θετικό ότι κάποιοι από αυτούς βρίσκουν τις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ ως λύση για το επόμενο βήμα τους.

Στο ερωτηματολόγιο 130 η μαθήτρια απαντάει: «Ήθελα να φοιτήσω στην ειδικότητα αυτή χωρίς να περάσω τη διαδικασία των πανελλαδικών εξετάσεων ώστε να μπω στο ΤΕΙ, αλλά να μπω κατευθείαν στην ειδικότητα κάνοντας και πρακτική άσκηση του αντικειμένου».

Αρκετά ενδιαφέρουσα η απάντηση που δίνει η μαθήτρια της ειδικότητας "Βοηθών Γενικής βρεφονηπιοκομίας" διότι αναδεικνύει τον προβληματισμό κάποιων μαθητών/τριών σχετικά με τη σκοπιμότητα των σπουδών ενός επαγγέλματος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Υπάρχουν αντίστοιχες σπουδές στην επαγγελματική δευτεροβάθμια εκπαίδευση που παρέχουν παρόμοια αποτελέσματα και μάλιστα χωρίς το κόστος και την επίπονη προσπάθεια που απαιτεί η εισαγωγή στα ΑΕΙ-ΤΕΙ.

Στο ερωτηματολόγιο 184 η μαθήτρια απαντάει: «Απλά ήθελα να έχω ένα πτυχίο παραπάνω». Η συγκεκριμένη μαθήτρια, απόφοιτος ΕΠΑ.Λ. εκφράζει το αδιέξοδο πολλών νέων που καταφεύγουν να μεταπηδούν από ειδικότητα σε ειδικότητα, αντί να οδηγούνται στην αναζήτηση εργασίας. Αυτό μπορεί να συμβαίνει είτε αστοχίας της 1^{ης} επιλογής σπουδών, είτε αδυναμία εξεύρεσης θέσης απασχόλησης μετά την αποφοίτηση.

Στο ερωτηματολόγιο 192 η μαθήτρια απαντάει: «Δεν πέρασα Νοσηλευτική και είχα την ευκαιρία να τη σπουδάσω εδώ στη σχολή του ΟΑΕΔ». Η συγκεκριμένη απάντηση που την είδαμε και σε άλλα ερωτηματολόγια αποδεικνύει ότι η Μαθητεία του ΟΑΕΔ μπορεί να προσφέρει εναλλακτικά στους υποψήφιους τα εφόδια και τις επαγγελματικές δεξιότητες μιας ειδικότητας, παρόλο που υπάρχει η δυνατότητα συνέχισης των σπουδών της ειδικότητας στα ΙΕΚ που είναι ανώτερη βαθμίδα εκπαίδευσης και προσφέρει δικαιώματα επιπέδου 5 (κατόπιν πιστοποίησης).

Στο ερωτηματολόγιο 194 η μαθήτρια απαντάει: «Για τον συνδυασμό Νοσηλευτικής και Προσχολικής Αγωγής ΑΜΕΑ που είχα». Παρατηρούμε ότι η συγκεκριμένη μαθήτρια έχει ξεκάθαρο στόχο στην επιλογή των σπουδών της και το υποστηρίζει συνδυάζοντας δύο συναφείς ειδικότητες για να εμπλουτίσει τις γνώσεις και τις δεξιότητες της.

Στο ερωτηματολόγιο 225 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί η ειδικότητα που έχω επιλέξει μου αρέσει και θέλω να ασχοληθώ επαγγελματικά». Ο μαθητής επέλεξε τις σχολές του ΟΑΕΔ για να σπουδάσει την ειδικότητα Γραφικών Τεχνών – Ηλεκτρονική Σχεδίαση Εντύπου. Η συγκεκριμένη ειδικότητα παρουσιάζει καλά αποτελέσματα απασχόλησης, τόσο στο επίπεδο της πρακτικής άσκησης – Μαθητεία, όσο και στους αποφοίτους.

Στο ερωτηματολόγιο 227 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί πιστεύω θα είναι καλύτερα και θα είναι όλοι ευχαριστημένοι, μαθητές και εργοδότες». Σε μια εργασιακή σχέση πρέπει να είναι ικανοποιημένες και οι δύο πλευρές. Στη Μαθητεία ο μαθητευόμενος αποκτά τις

δεξιότητες που χρειάζεται να έχει ο εργαζόμενος για να ασκήσει το επάγγελμά του. Επιπλέον έχει την ωριμότητα να διαπιστώνει ότι σε μια επιτυχημένη εργασιακή σχέση θα πρέπει να είναι ικανοποιημένες και η πλευρά του εργαζόμενου, αλλά και η πλευρά του εργοδότη.

Στο ερωτηματολόγιο 238 ο μαθητής απαντάει: «Βλέπουμε καινούρια πράγματα και αποκτούμε εμπειρίες». Τα περισσότερα εργαστήρια στην επαγγελματική εκπαίδευση έχουν ξεπερασμένο τεχνολογικό εξοπλισμό και δεν μπορούν να ακολουθήσουν την εξέλιξη της τεχνολογίας. Τα «καινούρια πράγματα» που αναφέρει ο μαθητής τα συναντάει στην επιχείρηση όπου εργάζεται ως πρακτικά ασκούμενος.

Στο ερωτηματολόγιο 242 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί υπάρχει άμεση ανταπόκριση από τους καθηγητές για τα προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίσει στην εργασία». Η παρακολούθηση της πρακτικής άσκησης των μαθητών/τριών από τους υπεύθυνους εκπαιδευτικούς συντελεί στην ορθή τήρηση του κανονισμού του προγράμματος. Το πρόγραμμα της Μαθητείας είναι ένα βαρύ πρόγραμμα τόσο όσον αφορά την εύρεση κατάλληλης θέσης πρακτικής άσκησης, όσο και στη διατήρησή της. Επειδή πρόκειται για νέους μικρής ηλικίας, χωρίς προηγούμενη εργασιακή εμπειρία, η σωστή παρακολούθηση του προγράμματος από τους υπεύθυνους καθηγητές κρίνεται ως απαραίτητη και πολύ καθοριστική για την επιτυχία της πρακτικής άσκησης.

Στο ερωτηματολόγιο 243 ο μαθητής απαντάει: «Είναι πολύ σημαντικό να έχει μια προοπτική ο μαθητευόμενος για το πώς εφαρμόζεται αυτό το οποίο διδάσκεται και επίσης να το εφαρμόζει ο ίδιος, έχοντας άμεση εμπειρία σε αυτό που διδάσκεται». Ο μαθητής δίνει έμφαση στην ατομική προσπάθεια και στην εφαρμογή της θεωρίας και όχι απλά στην παρακολούθηση ενός εργαστηριακού μαθήματος.

Στο ερωτηματολόγιο 245 ο μαθητής απαντάει: «Για την καλύτερη εξειδίκευση των μαθητών πάνω στο αντικείμενο και καλύτερη εισαγωγή τους στη βιοπάλη». Ο μαθητής με γλαφυρό και συναισθηματικό τρόπο αναφέρει τη λέξη βιοπάλη, θέλοντας να δείξει ότι η αναζήτηση εργασίας και η επιβίωση απαιτεί αγώνα και προσπάθεια. Πιστεύει ότι η εξειδίκευση που αποκτά στην πρακτική άσκηση θα τον βοηθήσουν να ξεπεράσει τις δυσκολίες. Οι μαθητευόμενοι των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ προέρχονται από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα και έχουν μεγαλύτερη ανάγκη να εργαστούν τόσο στη διάρκεια των σπουδών τους, όσο και μετά την αποφοίτησή τους.

Στο ερωτηματολόγιο 246 ο μαθητής απαντάει: «Είναι μια γρήγορη λύση για αυτούς που θέλουν να δουλέψουν για ένα μικρό εισόδημα, αλλά μπορεί να καταστήσει δύσκολο για κάποιους που τους δίνεται η δυνατότητα να δουλέψουν κάπου μακριά, λόγω μεταφοράς». Ο μαθητής εστιάζει στα οικονομικά οφέλη της Μαθητείας και παράλληλα αναφέρει μια δυσκολία που σχετίζεται με τη μετακίνηση που πρέπει να κάνει καθημερινά για να προλάβει να είναι στην ώρα του στη σχολή και στην εργασία.

Στο ερωτηματολόγιο 266 η μαθήτρια απαντάει: «Ήταν όνειρο χρόνων να σπουδάσω κομμωτική και πήρα την απόφαση μετά το Λύκειο». Η μαθήτρια ήταν αποφασισμένη και επαγγελματικά προσανατολισμένη στη συγκεκριμένη ειδικότητα. Επέλεξε να σπουδάσει στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ μετά την αποφοίτησή της από το Γενικό Λύκειο, ενώ θα μπορούσε να το πραγματοποιήσει μετά την Α΄ Λυκείου. Τη συγκεκριμένη διαπίστωση τη συναντάμε και σε άλλα ερωτηματολόγια και μπορεί να εξηγηθεί με τη χαμηλή ελκυστικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και την έλλειψη ενημέρωσης τόσο των μαθητών/τριών, όσο και των οικογενειών τους.

Στο ερωτηματολόγιο 278 η μαθήτρια απαντάει: «Έχουμε δικά μας χρήματα και γιατί βλέπουμε περισσότερες περιπτώσεις στα κομμωτήρια». Εδώ βλέπουμε τη μαθήτρια να εστιάζει στην οικονομική ανεξαρτησία που της προσφέρει η πρακτική άσκηση, αλλά και στη συμπλήρωση της τεχνικής εκπαίδευσης της που επιτυγχάνεται στην επιχείρηση. Τα εργαστηριακά μαθήματα στο σχολείο δεν αρκούν για να αποκτηθούν οι κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες που απαιτεί ένα επάγγελμα. Στην επιχείρηση οι μαθητευόμενοι ασκούνται σε πραγματικές συνθήκες εργασίας και αντιμετωπίζουν διάφορες εξειδικευμένες περιπτώσεις που είναι επίκαιρες και τεχνολογικά ενημερωμένες.

Στο ερωτηματολόγιο 280 η μαθήτρια απαντάει: «Θεωρώ πως κάθε τομέας ή ειδικότητα χρειάζεται πρακτική άσκηση για την εξέλιξη των μαθητών. Χωρίς πρακτική κάθε ειδικευόμενος θα δυσκολευτεί στην αγορά εργασίας». Οι μαθητευόμενοι που ασκούνται πρακτικά σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα αντιλαμβάνονται έγκαιρα τις ανάγκες και της απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και αξιολογούν θετικά την απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας που του προσφέρει η Μαθητεία.

Στο ερωτηματολόγιο 281 η μαθήτρια απαντάει: «Ήθελα να σπουδάσω κομμωτική». Η συγκεκριμένη μαθήτρια είναι απόφοιτη ΕΠΑ.Λ. και δείχνει με την απάντησή της να έχει σαφή επαγγελματικό προσανατολισμό. Ο προβληματισμός που δημιουργείται είναι γιατί η

μαθήτρια δεν επέλεξε να σπουδάσει κομμωτική στον ΟΑΕΔ μετά την Α΄ Λυκείου. Η ίδια δίνει την απάντηση στην ίδια ερώτηση λέγοντας ότι δεν της άρεσε η πρώτη ειδικότητα και ήθελε κάτι άλλο. Δυστυχώς συναντάμε συχνά στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση μαθήτριες/τριες να επιλέγουν ειδικότητες χωρίς να το έχουν σκεφτεί καλά και στη συνέχεια να της εγκαταλείπουν ή να αποφοιτούν και στη συνέχεια να σπουδάζουν αυτό που πράγματι τους αρέσει και μπορούν να το υποστηρίξουν επαγγελματικά. Η εξήγηση της αστοχίας, όσον αφορά την επιλογή του χρόνου και του είδους των σπουδών, οφείλεται αφενός στην απουσία επαγγελματικού προσανατολισμού και αφετέρου στην έλλειψη σωστής ενημέρωσης από το σχολείο, τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς.

Στο ερωτηματολόγιο 314 η μαθήτρια απαντάει: «Ήθελα να σπουδάσω κομμωτική». Η ειδικότητα της Κομμωτικής, αλλά και της Αισθητικής Τέχνης είναι πολύ δημοφιλείς ειδικότητες κυρίως για τα κορίτσια. Γι' αυτό το λόγο συναντάμε απαντήσεις με ξεκάθαρο επαγγελματικό στόχο και αποφασιστικότητα.

Στο ερωτηματολόγιο 322 η μαθήτρια απαντάει: «Ήθελα από μικρή να σπουδάσω κομμωτική». Η συγκεκριμένη μαθήτρια απόφοιτη του Γενικού Λυκείου πραγματοποιεί το όνειρό της σχετικά με τις σπουδές και το επάγγελμα που την ενδιαφέρει. Η ειδικότητα της Κομμωτικής Τέχνης ανήκει στις παραδοσιακές ειδικότητες των Σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ με πολύ καλή φήμη στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας για την ποιότητα των σπουδών και την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων. Κάθε χρόνο η κομμωτική προσελκύει εκατοντάδες αιτήσεις υποψηφίων μαθητών/τριών που δυστυχώς δεν μπορούν να ικανοποιηθούν όλες, εξαιτίας του συγκεκριμένου αριθμού εισαγωγής σπουδαστών που καθορίζει κάθε σχολικό έτος η σχετική προκήρυξη.

Στο ερωτηματολόγιο 349 η μαθήτρια απαντάει: «Η θέληση μου να διαβάσω ώστε να έχω ένα χρήσιμο χαρτί όπου θα με βοηθήσει να βρω ίσως πιο εύκολα εργασία». Ακόμη και στις μέρες μας υπάρχουν νέοι που αποκαλούν το πτυχίο ως ένα χαρτί, όμως αυτό που επιζητούν είναι ένα χρήσιμο «χαρτί» με αντίκρισμα στην αγορά εργασίας. Η απαξίωση των τίτλων σπουδών που παρατηρείται οφείλεται κυρίως στην αδυναμία να εξασφαλίσουν επαγγελματική αποκατάσταση στους κατόχους τους.

Στο ερωτηματολόγιο 388 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί ήθελα να συνδυάσω πρακτική άσκηση και απόκτηση γνώσεων». Η συγκεκριμένη μαθήτρια, απόφοιτη του ΓΕΛ, φαίνεται από την απάντησή της αρκετά ενημερωμένη και αποφασισμένη για το είδος επαγγελματικής

εκπαίδευσης που επιθυμεί. Δείχνει ότι έχει καταλάβει το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η πρακτική άσκηση στις επαγγελματικές σπουδές.

Στο ερωτηματολόγιο 389 η μαθήτρια απαντάει: «Επιλογή δεύτερης ειδικότητας». Η μαθήτρια, απόφοιτη Επαγγελματικού Λυκείου, αποφασίζει να σπουδάσει μια δεύτερη ειδικότητα είτε γιατί δεν κατάφερε με την πρώτη της επιλογή να βρει εργασία, είτε γιατί απλά δεν της άρεσε η πρώτη ή δεν της ταίριαξε. Είναι απόλυτα θεμιτό και το υποστηρίζουν οι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού ότι είναι προτιμότερο κάποιος να αλλάξει επαγγελματική κατεύθυνση αν δεν του αρέσει η αρχική, παρά να παραμένει σε έναν κλάδο που δεν του ταιριάζει και δεν τον βοηθά να αναπτυχθεί επαγγελματικά.

Στο ερωτηματολόγιο 401 ο μαθητής απαντάει: «Ήθελα να καταρτιστώ σε ένα αντικείμενο που με ενδιαφέρει μέσω πρακτικής άσκησης». Ο μαθητής απόφοιτος ΙΕΚ δείχνει με την απάντησή τους ότι γνωρίζει τα οφέλη της επαγγελματικής εκπαίδευσης που βασίζεται στην πρακτική άσκηση. Είναι χαρακτηριστικό που αναφέρει τη λέξη κατάρτιση και όχι εκπαίδευση, ίσως γιατί τα ΙΕΚ ανήκουν στην κατάρτιση και όχι στην τυπική επαγγελματική εκπαίδευση.

Στο ερωτηματολόγιο 408 η μαθήτρια απαντάει: «Δεν βρήκα κάτι να κάνω πάνω στην ειδικότητα που σπούδασα στα ΕΠΑ.Λ.». Η μαθήτρια περιγράφει μια προβληματική κατάσταση των αποφοίτων των Επαγγελματικών Λυκείων που δεν συνεχίζουν τις σπουδές τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και επιθυμούν να εργαστούν στην ειδικότητα που σπούδασαν. Δυστυχώς δυσκολεύονται να βρουν εργασία, με αποτέλεσμα να υποαπασχολούνται ή να ετεροαπασχολούνται ή να αλλάζουν επαγγελματική κατεύθυνση. Δεν συμβαίνει το ίδιο με τους αποφοίτους των Επαγγελματικών Σχολών του ΟΑΕΔ, οι οποίοι σύμφωνα με την έρευνα της EEO GROUP απασχολούνται περίπου στο 50% (EEO GROUP - 2015. Η μαθητεία του Ο.Α.Ε.Δ.: τάσεις, 2015).

Στο ερωτηματολόγιο 440 ο μαθητής απαντάει: «Ένα παραπάνω χαρτί». Οι νέοι ζουν σε μια εποχή όπου για να σιγουρέψουν την πιθανότητα εύρεσης εργασίας επιδίδονται στο κυνήγι επιπλέον τίτλων σπουδών. Είναι χαρακτηριστικό και ταυτόχρονα σοκαριστικό που αποκαλεί ένα πτυχία ως «χαρτί». Η απαξίωση των τίτλων σπουδών που επικρατεί σαν άποψη στους νέους οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αδυναμία εύρεσης εργασίας και κατά δεύτερο στην αστοχία αρχικού επαγγελματικού προσανατολισμού.

Στο ερωτηματολόγιο 456 η μαθήτρια απαντάει: «Ήθελα να αποκτήσω και άλλες γνώσεις». Πολλοί νέοι αισθάνονται την ανάγκη να εξοπλιστούν με περισσότερα εφόδια για να ανταπεξέλθουν στο ανταγωνιστικό και απαιτητικό περιβάλλον της αγοράς εργασίας. Παρατηρείται ολοένα και αυξανόμενη ζήτηση για επιπλέον εκπαίδευση και κατάρτιση σε τέτοιο σημείο που αποπροσανατολίζει τους νέους από το πραγματικό ζητούμενο που είναι η εργασία.

Στο ερωτηματολόγιο 483 η μαθήτρια απαντάει: «Δεν πέρασα εκεί που ήθελα στις Πανελλήνιες» Η συγκεκριμένη απάντηση συναντάται και σε άλλα ερωτηματολόγια και αφορά μαθητές/τριες που επιλέγουν σαν εναλλακτική λύση μετά την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τις επαγγελματικές σχολές, ως μια δεύτερη ευκαιρία στις σπουδές τους. Επίσης η απάντηση δείχνει ότι υπάρχουν μαθητές/τριες που προτιμούν να σπουδάσουν αυτό που επιθυμούν σε χαμηλότερη εκπαιδευτική βαθμίδα, από το να σπουδάσουν στα ΑΕΙ-ΤΕΙ κάτι που δεν τους αρέσει και έτυχε να περάσουν σε κάποια σχολή.

Στο ερωτηματολόγιο 492 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί μου άρεσε το αντικείμενο και ήθελα να αποκτήσω γνώσεις». Η μαθήτρια απόφοιτη του Γενικού Λυκείου επέλεξε να σπουδάσει την ειδικότητα Ύφανση – Ένδυση στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ. Αξιίζει να σημειωθεί ότι η συγκεκριμένη ειδικότητα που δραστηριοποιείται στον παραγωγικό τομέα λειτουργεί μόνο σε ένα σχολείο του ΟΑΕΔ πανελλαδικά. Αυτό συμβαίνει διότι η ειδικότητα δεν είναι ελκυστική για τους υποψήφιους μαθητές/τριες τα τελευταία χρόνια, παρόλο που παλιότερα προσέλκυε εκατοντάδες σπουδαστές. Η Μαθητεία λειτουργεί και ως βαρόμετρο της αγοράς εργασίας, όταν ένας παραγωγικός κλάδος φθίνει, τότε και η αντίστοιχη ειδικότητα χάνει την ελκυστικότητά της. Αυτό συνέβη με τον κλάδο του ετοιμού ενδύματος όπου ανθούσε μέχρι και το 2000, κυρίως στη Βόρεια Ελλάδα και σιγά-σιγά άρχισε να φθίνει εξαιτίας των νέων αγορών εργασίας που δημιουργήθηκαν στις Βαλκανικές χώρες.

Στη 12η ερώτηση, «Αν ΝΑΙ μπορείτε να εξηγήσετε γιατί; (Οπωσδήποτε, Ναι, Ίσως)»

Σ' αυτήν την ερώτηση γίνεται προσπάθεια να διερευνηθούν οι λόγοι για τους οποίους πιστεύουν οι μαθητές ότι το σύστημα Μαθητείας πρέπει να εφαρμόζεται σ' όλες τις δομές της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΕΠΑ.Σ, ΕΠΑ.Λ, ΙΕΚ, ΤΕΙ). Το 90% των μαθητών/τριών του δείγματος της παρούσας έρευνας απάντησε ότι πρέπει να εφαρμόζεται το σύστημα

Μαθητείας (οπωσδήποτε, ναι, ίσως). Κάποιες ενδεικτικές και ενδιαφέρουσες απαντήσεις που εξηγούν και αναδεικνύουν αυτούς τους λόγους είναι οι ακόλουθες:

Στο ερωτηματολόγιο 1 ο μαθητής απαντάει: «Διότι από κάπου πρέπει να ξεκινήσουν τα νέα παιδιά και με αυτόν τον τρόπο αναπτύσσουν λίγες γνώσεις, αλλά καλές». Ο μαθητής συνδέει την είσοδο στην αγορά εργασίας με την απόκτηση της απόκτησης εργασιακής εμπειρίας που μπορεί να εξασφαλίσει το πρόγραμμα Μαθητείας. Η έκφραση «λίγες γνώσεις, αλλά καλές» είναι χαρακτηριστική για τους μαθητές/τριες της ΤΕΕ, που ενδιαφέρονται για την απόκτηση της ουσιαστικής, χρήσιμης και εφαρμόσιμης γνώσης για την ειδικότητά τους.

Στο ερωτηματολόγιο 4 ο μαθητής απαντάει: «Υπάρχουν οικονομικές απολαβές και γίνομαι οικονομικά ανεξάρτητος». Βασικό χαρακτηριστικό για πολλούς πρακτικά ασκούμενους μαθητές/τριες είναι η οικονομική αποζημίωση που προσφέρει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Μαθητείας. Είναι ένα προστατευμένο πρόγραμμα που προσφέρει πέρα από τις οικονομικές απολαβές (75% του κατώτατου ημερομίσθιου), πλήρη ιατροφαρμακευτική και ασφαλιστική κάλυψη.

Στο ερωτηματολόγιο 6 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί πιστεύω ότι χρειάζεσαι κάποιες βάσεις πριν ξεκινήσεις να εξασκείς το επάγγελμα το οποίο σπουδάζεις και η εκπαίδευση (επαγγελματική) στο προσφέρει αυτό». Ο μαθητής αναγνωρίζει την αναγκαιότητα επαγγελματικής εμπειρίας για την άσκηση του επαγγέλματος. Όλο και πιο πολλοί πλέον αναγνωρίζουν ότι ένα πτυχίο ή ένας τίτλος σπουδών δεν επαρκούν για την εύρεση εργασίας στη συγκεκριμένη ειδικότητα. Προτιμώνται οι εργαζόμενοι που κατέχουν προϋπηρεσία και επαγγελματική εμπειρία.

Στο ερωτηματολόγιο 8 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί εισχωρείς στον επαγγελματικό χώρο και έτσι υπάρχει περίπτωση να σε κρατήσουν μετά». Εδώ φαίνεται η αναγκαιότητα της εργασίας και η προοπτική που δίνει η Μαθητεία για μελλοντική εργασιακή αποκατάσταση. Επίσης φαίνεται και η αγωνία που έχουν οι νέοι να βρουν μια ευκαιρία για να ξεκινήσουν τον εργασιακό τους βίο.

Στο ερωτηματολόγιο 9 ο μαθητής απαντάει: «Είναι χρήσιμη η πρακτική σε συνδυασμό με τη θεωρία». Με απλά λόγια στην απάντηση περιγράφεται το βασικό συστατικό της επαγγελματικής εκπαίδευσης, που είναι η σύνδεση της θεωρίας με την πράξη.

Στο ερωτηματολόγιο 15 ο μαθητής απαντάει: «Ναι, για να ετοιμάζονται και να βγαίνουν έτοιμοι οι μαθητές στην εργασία». Ο μαθητής που σπουδάζει τεχνική ειδικότητα δίνει βαρύτητα στην επαγγελματική εμπειρία που βοηθάει τους νέους να αναζητήσουν πιο εύκολα εργασία.

Στο ερωτηματολόγιο 24 ο μαθητής απαντάει: «Ναι γιατί είναι πολύ σημαντικό για το μέλλον». Οι μαθητές /τριες ενδιαφέρονται να φοιτούν σε μια εκπαιδευτική δομή που θα τους ετοιμάζει να εισέρχονται μετά την αποφοίτηση τους με μεγαλύτερη σιγουριά στην αγορά εργασίας.

Στο ερωτηματολόγιο 29 ο μαθητής απαντάει: «Επειδή η επαγγελματική εκπαίδευση είναι αυτή που βγάζει πιο εργατικό κόσμο». Εδώ ο μαθητής συνδέει την εργατικότητα με την επαγγελματική εκπαίδευση, ίσως γιατί βλέπει τους αποφοίτους των θεωρητικών σχολών να παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά ανεργίας. Θεωρεί πιο εργατικούς τους νέους των επαγγελματικών σχολών γιατί απασχολούνται σε πιο πρακτικά και χειρωνακτικά επαγγέλματα.

Στο ερωτηματολόγιο 32 ο μαθητής απαντάει: «Πρέπει για να μαθαίνουμε πιο γρήγορα και πιο καλά». Εδώ ο μαθητής εστιάζει όχι μόνο στην αποτελεσματικότητα του συστήματος της μαθητείας, αλλά και στον χρόνο που απαιτείται για τις σπουδές, αφού οι σπουδές στις ΕΠΑ.Σ διαρκούν μόνο δύο χρόνια.

Στο ερωτηματολόγιο 36 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί ταυτόχρονα με τη θεωρία τα βλέπεις και στην πράξη, τα περισσότερα από αυτά που μαθαίνεις». Οι μαθητές καταλαβαίνουν πιο αποτελεσματικά τη θεωρητική εκπαίδευση όταν την βλέπουν να εφαρμόζεται στην πράξη.

Στο ερωτηματολόγιο 40 ο μαθητής απαντάει: «Για να υπάρχουν πολλά εκπαιδευτικά σχολεία». Ο μαθητής εκφράζει την ανάγκη για τη δυνατότητα επιλογών του τύπου σχολείου και εκπαίδευσης που μπορούν να ακολουθήσουν οι μαθητές/τριες, ανάλογα με το τι επιθυμούν.

Στο ερωτηματολόγιο 41 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί είναι πιο καλά, μαθαίνεις πιο καλά το αντικείμενό σου και τις ικανότητές σου». Ο μαθητής αντιλαμβάνεται ότι στην

πρακτική άσκηση μπορεί να αναπτύξει καλύτερα τις ικανότητες του. Αυτό αποτελεί μια σπουδαία ωφέλεια στην εκπαίδευση των πρακτικά ασκούμενων μαθητών/τριών.

Στο ερωτηματολόγιο 43 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί η δουλειά μας δεν είναι απλά χειρωνακτική, αλλά χρειάζονται και γνώσεις σχεδίου κ.λπ.». Με απλά λόγια ο μαθητής περιγράφει την ανάγκη της σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη. Διαπιστώνει ότι ακόμη και τα καθαρά χειρωνακτικά επαγγέλματα απαιτούν θεωρητικές γνώσεις που είναι απαραίτητες για την άσκηση του επαγγέλματος.

Στο ερωτηματολόγιο 48 ο μαθητής απαντάει: «Υπάρχει σίγουρα οικονομική βοήθεια και παράλληλα αποκτούμε χρήσιμες γνώσεις πρακτικής άσκησης σε συνδυασμό με τη σχολή». Εδώ ο μαθητής σχεδόν τα λέει όλα, συνδυασμός θεωρίας και πράξης και παράλληλα οικονομική αποζημίωση.

Στο ερωτηματολόγιο 52 ο μαθητής απαντάει: «Είναι πιο εύκολο να καταλαβαίνεις στην πράξη». Ο μαθητής εννοεί ότι πιο εύκολα κατανοείς τη θεωρία, όταν ασκείσαι και στην πράξη. Η δυσνόητη θεωρία για κάποιους μαθητές/τριες γίνεται πιο κατανοητή όταν την βλέπουν να εφαρμόζεται είτε στα εργαστήρια του σχολείου είτε, ακόμη καλύτερα στο πραγματικό εργασιακό περιβάλλον. Είναι σύνηθες φαινόμενο για τις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ να δέχεται μαθητές/τριες με χαμηλούς βαθμούς, χαμηλή αυτοπεποίθηση και απογοητευμένους από τη σχολική αποτυχία. Όμως αυτοί οι ίδιοι μαθητές/τριες μέσα σε λίγους μήνες «μεταμορφώνονται» σε νέους με όρεξη και ενδιαφέρον για την ειδικότητά τους, με όνειρα για το μέλλον τους και με βελτιωμένες τις ικανότητές τους. Αυτό που τους βοηθάει στην αλλαγή είναι η πρακτική άσκηση και η μείωση των ατέλειωτων διδακτικών ωρών των θεωρητικά μαθημάτων.

Στο ερωτηματολόγιο 53 ο μαθητής απαντάει: «Ναι γιατί μαθαίνεις την ειδικότητά σου και μαθαίνεις να ζεις με υποχρεώσεις και τα λοιπά». Η πρακτική άσκηση σε πραγματικό εργασιακό χώρο μαθαίνει τους τους μαθητές/τριες να είναι υπεύθυνοι και να αναλαμβάνουν υποχρεώσεις. Αυτή η κοινωνική δεξιότητα θα τους βοηθήσει αργότερα όταν θα αναζητήσουν εργασία ως απόφοιτοι.

Στο ερωτηματολόγιο 57 ο μαθητής απαντάει: «Για το λόγο ότι έχουμε δικά μας χρήματα και μαθαίνουμε και καλύτερα αυτά που μας λένε στο σχολείο». Εμπέδωση της θεωρίας και οικονομική ανεξαρτησία, δύο ωφέλειες της μαθητείας που επαναλαμβάνεται

αρκετές φορές στα ερωτηματολόγια και εξηγεί ότι πολλοί μαθητές/τριες της επαγγελματικής εκπαίδευσης προέρχονται από χαμηλά οικονομικά στρώματα.

Στο ερωτηματολόγιο 61 ο μαθητής απαντάει: «Ναι γιατί γίνομαι οικονομικά άνετος, έχω οικονομικές απολαβές». Ο συγκεκριμένος μαθητής εστιάζει ιδιαίτερα στην οικονομική ωφέλεια της Μαθητείας. Πολλοί μαθητές/τριες επιλέγουν τις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ για να αντιμετωπίσουν οικονομικά προβλήματα και να μπορέσουν να σπουδάσουν χωρίς την οικονομική επιβάρυνση της οικογένειας.

Στο ερωτηματολόγιο 65 ο μαθητής απαντάει: «Καλύτερη οικονομική κάλυψη. Εξάσκηση επαγγέλματος μέσω της πρακτικής άσκησης». Με σύντομες, αλλά πολύ ουσιαστικές λέξεις εκφράζει δύο βασικές ωφέλειες που προσφέρει το πρόγραμμα, δηλαδή απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας μέσα από ένα προστατευμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα παράλληλο με τις θεωρητικές σπουδές.

Στο ερωτηματολόγιο 69 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί στη δουλειά μαθαίνεις την πράξη, ενώ στην τάξη τη θεωρία». Πολύ απλά και κατανοητά ο μαθητής επισημαίνει ότι ο συνδυασμός της θεωρίας και της πράξης φέρνει το επιθυμητό αποτέλεσμα στην επαγγελματική εκπαίδευση.

Στο ερωτηματολόγιο 74 ο μαθητής απαντάει: «Η πρακτική άσκηση φέρνει την εμπειρία, χωρίς εμπειρία το πτυχίο είναι ένα απλό χαρτί». Ο μαθητής λέει αυτό που ισχύει στην αγορά εργασίας, δηλαδή ότι το πτυχίο από μόνο του δεν εξασφαλίζει επαγγελματική αποκατάσταση, αλλά απαιτούνται επαγγελματικές δεξιότητες.

Στο ερωτηματολόγιο 91 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί έτσι έχεις εμπειρία και μπορεί να σε κρατήσουν μετά». Ο μαθητής εστιάζει σε ακόμη μία ωφέλεια της Μαθητείας που αφορά την προοπτική διατήρησης της θέσης εργασίας μετά την αποφοίτηση. Η πρακτική άσκηση πράγματι δίνει τη δυνατότητα στον μαθητευόμενο να αποκτήσει τις κατάλληλες δεξιότητες που χρειάζεται μια επιχείρηση, με αποτέλεσμα ο εργοδότης να ωφελείται και να μη θέλει να χάσει έναν εκπαιδευμένο μελλοντικό εργαζόμενο.

Στο ερωτηματολόγιο 97 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί μαθαίνουμε περισσότερα πράγματα και παίρνουμε επαγγελματική εμπειρία και εξοικειωνόμαστε με τους χώρους εργασίας. Ωστόσο είναι μια οικονομική βοήθεια». Σ' αυτήν την απάντηση η μαθήτρια

περιγράφει με τον δικό της τρόπο όλες τις ωφέλειες της Μαθητείας. Είναι πολύ ενθαρρυντικό πόσο περιεκτικά και ουσιαστικά η μαθήτρια έχει κατανοήσει τα θετικά σημεία της προστατευόμενης πρακτικής άσκησης στους πραγματικούς χώρους εργασίας.

Στο ερωτηματολόγιο 104 η μαθήτρια απαντάει: «Για να μάθουν το επάγγελμα που διαλέγουν». Στις επαγγελματικές σχολές συναντάμε μαθητές/τριες προσανατολισμένους στο επάγγελμα που θα ασκήσουν. Η επαγγελματική εκπαίδευση δεν αποτελεί μεταβατικό στάδιο όπως συμβαίνει με τη φοίτηση στο Γενικό Λύκειο, αλλά είναι το τελικό στάδιο που οδηγεί στην αγορά εργασίας.

Στο ερωτηματολόγιο 105 η μαθήτρια απαντάει: «Ίσως, γιατί από τη μία θα ωφελήσει αυτούς που το θέλουν, ενώ θα δυσκολέψει αυτούς που δεν το θέλουν και επιθυμούν μόνο τη σχολική εκπαίδευση». Εδώ η μαθήτρια αναφέρει τη σημασία της προσωπικής επιλογής και θέλησης που επηρεάζει την επιτυχία ή όχι της παρακολούθησης και ολοκλήρωσης των σπουδών. Παραδέχεται ότι πρόκειται για δύσκολο και απαιτητικό πρόγραμμα σπουδών που απαιτεί ισχυρή θέληση και προσπάθεια. Σίγουρα είναι δύσκολο και αρκετά κουραστικό να παρακολουθεί κανείς την ίδια μέρα τόσο το σχολείο, όσο και να εργάζεται στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης σε πραγματικό χώρο εργασίας.

Στο ερωτηματολόγιο 113 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί είναι σχολές οι οποίες διδάσκουν συγκεκριμένες τέχνες και χρειάζεται περισσότερη εμπειρία». Εδώ η μαθήτρια επισημαίνει ότι στις εκπαιδευτικές δομές που παρέχεται επαγγελματική εκπαίδευση απαιτείται εμπειρία την οποία μπορεί να προσφέρει η πρακτική άσκηση. Η εργασιακή εμπειρία μπορεί να οδηγήσει πιο εύκολα τους απόφοιτους στην αγορά εργασίας.

Στο ερωτηματολόγιο 118 η μαθήτρια απαντάει: «Είναι ο μόνος τρόπος να έρθεις σε επαφή με τον πραγματικό χώρο εργασίας». Άλλη μια απάντηση που δείχνει την ανάγκη των σπουδαστών για πρακτική άσκηση σε πραγματικό χώρο απασχόλησης και όχι αποκλειστικά στα εργαστήρια του σχολείου.

Στο ερωτηματολόγιο 122 η μαθήτρια απαντάει: «Για να αποκτήσεις περισσότερη πείρα στον εργασιακό τομέα και επίσης προσγειώνεσαι στο να ανταπεξέλθεις στις δυσκολίες κάθε δουλειάς». Η πρακτική άσκηση προετοιμάζει τους μαθητές/τριες και τους δίνει εφόδια ώστε να μπορούν ως κανονικά απασχολούμενοι να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της άσκησης ενός επαγγέλματος.

Στο ερωτηματολόγιο 123 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί κάθε εργασιακό περιβάλλον εργασίας είναι το καλύτερο σχολείο!». Με μία φράση η μαθήτρια επισημαίνει το πόσο σημαντική είναι η πράξη στην επαγγελματική εκπαίδευση. Το ολοκληρωμένο επαγγελματικό σχολείο για να πετύχει το στόχο του πρέπει να ετοιμάσει τους μαθητές/τριες με τις κατάλληλες γνώσεις και επαγγελματικές/κοινωνικές δεξιότητες.

Στο ερωτηματολόγιο 125 η μαθήτρια απαντάει: «Ναι γιατί αν περίμεναν από τα εργαστήρια στη σχολή δε θα μάθαιναν τόσα πολλά. Επίσης γίνομαι οικονομικά ανεξάρτητη». Άλλη μια μαθήτρια που διαπιστώνει ότι στην επαγγελματική εκπαίδευση δεν επαρκούν τα εργαστήρια του σχολείου για την απόκτηση των επαγγελματικών δεξιοτήτων. Όσο καλύτερα κι αν εξοπλίζονται τα σχολικά εργαστήρια, πάλι δεν θα μπορούσαν να ακολουθήσουν την ανάπτυξη και τη χρήση της τεχνολογίας που υπάρχει και εφαρμόζεται στην αγορά εργασίας. Αυτή την απόσταση μεταξύ του σχολείου και της εργασίας καλείται να την καλύψει η Μαθητεία. Παράλληλα η Μαθητεία εξασφαλίζει στους πρακτικά ασκούμενους οικονομική ανεξαρτησία.

Στο ερωτηματολόγιο 138 η μαθήτρια απαντάει: «Όταν συνδυάζεται η πρακτική με τη θεωρία προκύπτει το καλύτερο αποτέλεσμα. Αν περιοριστούν οι ώρες διδασκαλίας ή εργασίας θα λειτουργεί καλύτερα το σύστημα και δεν θα κουράζονταν οι ασκούμενοι τόσο πολύ». Η μαθήτρια παρόλο που αναγνωρίζει τη σπουδαιότητα της σύνδεσης της θεωρίας με τη πράξη, επισημαίνει μια δυσκολία σχετικά με το κουραστικό πρόγραμμα σπουδών. Το διετές πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ είναι αρκετά κουραστικό και απαιτητικό, όμως προσφέρει στους σπουδαστές ένα αναγνωρισμένο πτυχίο με επαγγελματικά δικαιώματα επιπέδου 4, με αντίκρισμα και πολύ καλή φήμη στην αγορά εργασίας.

Στο ερωτηματολόγιο 140 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί μέσω της καθοδήγησης των καθηγητών είμαστε προετοιμασμένοι έως ότου ενός σημείου και μπορούμε να απευθυνθούμε για βοήθεια και στήριξη σ' αυτούς αν χρειαστεί». Στην απάντηση αυτή διακρίνουμε το σπουδαίο ρόλο του εκπαιδευτικού που είναι υπεύθυνος για την πρακτική άσκηση. Στο τρίπτυχο της Μαθητείας που είναι ο πρακτικά ασκούμενος, η επιχείρηση και ο εκπαιδευτικός – εκπαιδευτής, ο τελευταίος ίσως κρατάει στα χέρια του την επιτυχία του προγράμματος. Ο εκπαιδευτικός θα αναζητήσει την κατάλληλη θέση πρακτικής άσκησης, θα προσπαθήσει να φέρει σε επαφή τον εργοδότη με τον μαθητή/τρια, να διατηρήσει τη θέση μέχρι τη λήξη της,

να την μετατρέψει σε μελλοντική θέση απασχόλησης μετά την αποφοίτηση, να επιλύει τα τυχόν προβλήματα και διαφορές μεταξύ των δύο πλευρών.

Στο ερωτηματολόγιο 145 η μαθήτρια απαντάει: «Η σύνδεση θεωρίας και πράξης είναι πού σημαντική. Πολλές φορές στο εργασιακό περιβάλλον παρατηρούνται γεγονότα, καταστάσεις που δεν αναφέρονται στα βιβλία. Η εξάσκηση του επαγγέλματος είναι σημαντική, εφόσον μας δίνει εφόδια για το μέλλον». Εδώ αναδεικνύεται ένα σοβαρό πρόβλημα που έχουν τα σχολικά εγχειρίδια των επαγγελματικών σχολείων. Τα περισσότερα από αυτά είναι ξεπερασμένα, δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα και δεν βοηθούν τους μαθητές/τριες να συνδυάσουν τη θεωρία με την πράξη. Επίσης τα σχολικά εργαστήρια των επαγγελματικών σχολείων δεν έχουν τη δυνατότητα να ανανεώνονται συχνά και να παρακολουθούν την τεχνολογική εξέλιξη της κάθε επαγγελματικής ειδικότητας, όπως συμβαίνει στις επιχειρήσεις.

Στο ερωτηματολόγιο 148 η μαθήτρια απαντάει: «Διότι ο μαθητής αποκτά ολοκληρωμένη γνώση πάνω σε αυτό το οποίο έχει σπουδάσει, δηλαδή και πρακτική και θεωρητική γνώση και με αυτόν τον τρόπο διαμορφώνει συγκροτημένο χαρακτήρα». Η μαθήτρια αναγνωρίζει ότι η εργασία στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης βοηθά τους νέους να αναπτύξουν την προσωπικότητα τους και να διαμορφώσουν τον χαρακτήρα τους. Η εργασία τους βοηθάει να ωριμάσουν και να αντιμετωπίζουν με υπευθυνότητα τις προκλήσεις της ζωής.

Στο ερωτηματολόγιο 161 η μαθήτρια απαντάει: «Διότι η θεωρητική γνώση συμπληρώνεται και αυξάνεται από την πρακτική». Η μαθήτρια σημειώνει ότι με την παράλληλη πρακτική άσκηση η θεωρία όχι μόνο συμπληρώνεται, αλλά και αναπτύσσεται διότι λειτουργεί διαδραστικά. Οι πρακτικά ασκούμενοι όχι μόνο εφαρμόζουν τη θεωρία στην εργασία τους, αλλά παράλληλα μεταφέρουν στο σχολείο καινούριες γνώσεις και επαγγελματικές δεξιότητες σχετικές με την ειδικότητά τους. Με την εφαρμογή του συστήματος μαθητείας το σχολείο αλληλεπιδρά με την επιχείρηση στη μεταφορά τεχνογνωσίας, με αποτέλεσμα να ωφελούνται και οι δυο πλευρές και περισσότερο από όλους οι μαθητευόμενοι.

Στο ερωτηματολόγιο 167 η μαθήτρια απαντάει: «Είναι δύσκολο να συνεχίσεις και μετά το Λύκειο να ακολουθείς τους ίδιους ρυθμούς μαθήματος, αλλά ίσως αν εφαρμόζεται και στη συνέχεια των σπουδών, αυτό το σύστημα να έκανε τους μαθητές πιο συνεπείς στα

μαθήματά τους». Η μαθήτρια εκφράζει τον προβληματισμό της σχετικά με τη δυσκολία εφαρμογής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση εξαιτίας των απαιτητικών ρυθμών παρακολούθησης. Παρόλο αυτά αναγνωρίζει ότι οι πρακτικά ασκούμενοι ανταποκρίνονται πιο αποτελεσματικά στα θεωρητικά μαθήματα των σπουδών τους.

Στο ερωτηματολόγιο 172 η μαθήτρια απαντάει: «Ναι, γιατί υπάρχει επαγγελματική αποκατάσταση». Βασική ανάγκη και υποχρέωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι όχι μόνο η αποτελεσματική εκπαίδευση των σπουδαστών, αλλά και η επαγγελματική αποκατάσταση μετά την αποφοίτησή τους. Το ζητούμενο σε ένα επιτυχημένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα δεν είναι μόνο η ποιότητα της εκπαίδευσης, αλλά και οι προοπτικές απασχόλησης που υπάρχουν μετά την αποφοίτηση.

Στο ερωτηματολόγιο 173 η μαθήτρια απαντάει: «Ναι, γιατί βοηθάει στην εμπέδωση - στο κομμάτι της θεωρίας – προσφέρει συνεργασία με την ομαδικότητα και επίσης εξίσου σημαντικό στην εξειδίκευση του τομέα». Η μαθήτρια παρακολουθεί την ειδικότητα "Βοηθών Γενικής Νοσηλείας" και διαπιστώνει τα πολλαπλά οφέλη της πρακτικής άσκησης στον πραγματικό εργασιακό χώρο της ειδικότητας. Αναφέρει λέξεις κλειδιά της Μαθητείας που είναι η εμπέδωση, η συνεργασία, η ομαδικότητα και η εξειδίκευση.

Στο ερωτηματολόγιο 181 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί θεωρώ χρήσιμο να κατανοήσουμε από την αρχή πώς δουλεύουμε, πώς συμπεριφερόμαστε στο επάγγελμα που επιλέξαμε να σπουδάσουμε και επιπλέον μαθαίνουμε πιο γρήγορα και πιο πολλά πράγματα». Η μαθήτρια εντοπίζει ένα βασικό στοιχείο του δυικού συστήματος που είναι η θεωρητική εκπαίδευση στο σχολείο παράλληλα με την πρακτική άσκηση σε πραγματικό εργασιακό χώρο ανάλογα με την ειδικότητα και όχι μετά το τέλος των σπουδών.

Στο ερωτηματολόγιο 183 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί όσο και να λάβουμε γνώση γίνεται ακόμα πιο κατανοητό και τυπώνεται καλύτερα στο μυαλό η πρακτική. Επίσης μαθαίνεις στο περιβάλλον και είσαι πλέον σε μια εργασία. Για να οδηγήσεις αυτοκίνητο δεν αρκεί μόνο θεωρία, θέλεις και πρακτική για το δίπλωμα». Με ένα απλό παράδειγμα η μαθήτρια υποστηρίζει την άποψη της για τη σπουδαιότητα της εφαρμογής της πρακτικής άσκησης.

Στο ερωτηματολόγιο 194 η μαθήτρια απαντάει: «Ναι, διότι μέσα από την πράξη αποκτώνται δεξιότητες, συν του ότι δοκιμάζεις αν εντέλει αντέχεις να ανταπεξέλθεις στις

συνθήκες εργασίας. Μετά τη λήξη της Μαθητείας είσαι πιο έτοιμος ώστε να μπεις στην αγορά εργασίας». Πέρα από τα πολλαπλά οφέλη του εκπαιδευτικού προγράμματος της Μαθητείας, η μαθήτρια εντοπίζει ένα ακόμη βασικό στοιχείο που αφορά το δοκιμαστικό στάδιο κατά το οποίο ο νέος μπορεί να διαπιστώσει αν τελικά η συγκεκριμένη ειδικότητα που επέλεξε να σπουδάσει ανταποκρίνεται στις αρχικές τους προσδοκίες. Υπάρχουν πολλές περιπτώσεις νέων που απογοητεύονται από την επιλογή των σπουδών τους με αποτέλεσμα είτε να αλλάζουν σχολές, είτε να εγκλωβίζονται σε ένα επάγγελμα που δεν τους ταιριάζει.

Στο ερωτηματολόγιο 200 η μαθήτρια απαντάει: «Παρέχει πλήρη ασφαλιστική κάλυψη». Η Μαθητεία του ΟΑΕΔ είναι ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών που μεταξύ των πολλών ωφελειών που προσφέρει είναι και η πλήρης ιατροφαρμακευτική και ασφαλιστική κάλυψη που παρέχει στους πρακτικά ασκούμενους. Είναι κοινό μυστικό ότι πολλοί νέοι σπουδαστές διαφόρων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων εργάζονται περιστασιακά για να βοηθήσουν τις οικογένειές τους, χωρίς την παροχή ασφαλιστικής κάλυψης.

Στο ερωτηματολόγιο 211 η μαθήτρια απαντάει: «Με το σύστημα Μαθητείας βλέπει κάποιος πώς είναι να δουλεύει και να εξασκεί το επάγγελμα, αποκτά εμπειρίες και ξέρει να θέλει πραγματικά να το συνεχίσει στη ζωή του». Άλλη μια απάντηση που καταδεικνύει ότι η περίοδος της πρακτικής άσκησης βοηθά τους μαθητές/τριες να αποκτήσουν επαφή με τις πραγματικές συνθήκες άσκησης του επαγγέλματος που διάλεξαν και να αποφασίσουν αν τελικά ήταν αυτό που ήθελαν.

Στο ερωτηματολόγιο 218 η μαθήτρια απαντάει: «Διότι ο μαθητής αποκτά γνώσεις από τη σχολή και τις κάνει πράξη με αποτέλεσμα να αποκτά εμπειρία πάνω στο αντικείμενο το οποίο σπουδάζει και γίνεται πιο προσιτός στους εργοδότες». Το ζητούμενο Ο μαθητής αναφέρει ότι μέσα από τη Μαθητείας γίνεται πιο "προσιτός" στους εργοδότες. Αυτό που εννοεί είναι ότι με την πρακτική άσκηση οι ασκούμενοι εξειδικεύονται στις απαιτήσεις και στις ανάγκες των επιχειρήσεων που είναι και το ζητούμενο στην ελληνική πραγματικότητα. Δυστυχώς πολλοί τίτλοι σπουδών και πτυχίων δεν καλύπτουν τις ανάγκες των εργοδοτών. Είναι πράγματι παράδοξο από τη μια να υπάρχει τόσο υψηλό ποσοστό ανεργίας των νέων και από την άλλη να υπάρχουν επιχειρήσεις που δεν βρίσκουν το κατάλληλο εργατικό δυναμικό.

Στο ερωτηματολόγιο 257 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί απλά θα μπορούσαν από μικρή ηλικία να μάθουν να εργάζονται και να έχουν εμπειρίες στον έξω κόσμο». Ο μαθητής με την απάντησή του εστιάζει σε ένα θέμα της επαγγελματικής εκπαίδευσης που αφορά την ηλικία

των μαθητών/τριών που αποφασίζουν να ακολουθήσουν το σύστημα της Μαθητείας. Στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ γίνονται δεκτοί οι μαθητές/τριες από 16 έως 23 ετών και η φοίτηση τόσο στο σχολείο όσο και στην εργασία είναι παράλληλη, ενώ στα ΕΠΑ.Λ. το μεταλυκειακό έτος μαθητείας το ακολουθούν οι μαθητές/τριες από 18 έως 24 ετών και η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται μετά την αποφοίτηση. Ο συγκεκριμένος μαθητής υποστηρίζει ότι οι νέοι θα πρέπει από μικρή ηλικία να αποκτήσουν εμπειρίες στην πραγματική εργασία, ειδικά αυτοί που σκοπεύουν να ακολουθήσουν επαγγελματική εκπαίδευση.

Στο ερωτηματολόγιο 288 η μαθήτρια απαντάει: «Για να ακολουθούν τους νόμους». Η μαθήτρια θίγει ένα σοβαρό πρόβλημα της αδήλωτης εργασίας χωρίς κοινωνική ασφάλιση που συμβαίνει σε πολλούς νέους που εργάζονται παράλληλα με τις σπουδές τους για να βοηθήσουν οικονομικά τις οικογένειές τους. Τα προγράμματα της Μαθητείας, είτε προσφέρονται από τις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ είτε από τα ΕΠΑ.Λ., προσφέρουν πέρα από την αμοιβή στους μαθητευόμενους πλήρη ιατροφαρμακευτική και κοινωνική ασφάλιση.

Στο ερωτηματολόγιο 294 η μαθήτρια απαντάει: «Πρέπει για να μαθαίνουν τα παιδιά από νωρίς και να μην κάθονται και σπαταλάνε τα νιάτα τους». Η μαθήτρια επισημαίνει τις άστοχες σπουδές χωρίς κατεύθυνση και προοπτική που ακολουθούν πολλοί νέοι για διάφορους λόγους που αναφέρθηκαν και παραπάνω. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός και η έγκαιρη ενημέρωση προς τους μαθητές/τριες και τις οικογένειές τους μπορούν να αποτρέψουν ή να μειώσουν τη λανθασμένη επιλογή σποδών.

Στο ερωτηματολόγιο 303 η μαθήτρια απαντάει: «Διότι οι μαθητές – απόφοιτοι πρέπει να μαθαίνουν και να μένουν στην εργασία». Εδώ φαίνεται καθαρά η ανάγκη των νέων να σπουδάζουν και να αποφοιτούν με πτυχία που έχουν αντίκρισμα στην αγορά εργασίας. Επίσης αναδεικνύεται η ανάγκη των σπουδαστών/τριών για παραμονή στη θέση απασχόλησης μετά το τέλος της Μαθητείας που αποτελεί ένα από τα ζητούμενα της επιτυχίας της πρακτικής άσκησης σε πραγματικό χώρο απασχόλησης.

Στο ερωτηματολόγιο 306 η μαθήτρια απαντάει: «Διότι όταν εργάζεσαι μαθαίνεις καλύτερα το επάγγελμα. Παίρνεις τις γνώσεις από τη σχολή και κατευθείαν τα κάνεις πράξη». Με απλά λόγια η μαθήτρια περιέγραψε το βασικό μείγμα του δυικού συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης που λειτουργεί ως μεταφορά γνώσεων όχι μόνο από το σχολείο προς την εργασία, αλλά και από την εργασία προς το σχολείο.

Στο ερωτηματολόγιο 311 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί μαθαίνουμε να κινούμαστε στο χώρο που δουλεύουμε. Μαθαίνουμε τις τεχνικές (κούρεμα, χτένισμα, κλπ.)». Ο μαθητής εστιάζει στις τεχνικές δεξιότητες που αποκτώνται στον φυσικό εργασιακό χώρο της πρακτικής άσκησης, το οποίο διαφέρει από το σχολικό εργαστήριο.

Στο ερωτηματολόγιο 314 η μαθήτρια απαντάει: «Θεωρώ ότι θα πρέπει να υπάρχει Μαθητεία, διότι μέσα από αυτό μπορούμε να συνδυάσουμε και να μάθουμε πιο εύκολα, γρήγορα και κατανοητά και θεωρία, αλλά και πράξη. Και είναι καλό να αντιμετωπίζουμε το χώρο εργασίας από την αρχή». Μια πλήρης απάντηση που εξηγεί την ανάγκη σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη, αλλά και την ανάγκη να έρχονται σε επαφή οι σπουδαστές με το εργασιακό περιβάλλον από την αρχή των σπουδών τους.

Στο ερωτηματολόγιο 326 η μαθήτρια απαντάει: «Τα σύστημα Μαθητείας πρέπει να εφαρμόζεται για το λόγο ότι εξοικονομείς χρόνο με σπουδές και δουλειά μαζί». Η μαθήτρια εστιάζει σε μια άλλη διάσταση του δυικού συστήματος που αφορά την ταυτόχρονη θεωρητική και πρακτική άσκηση, που έχει σαν αποτέλεσμα την καλύτερη αξιοποίηση του συνολικού χρόνου σπουδών. Το πρόγραμμα Μαθητείας τους ΟΑΕΔ διαρκεί μόνο δύο χρόνια και παρέχει ένα αναγνωρισμένο δημόσιο επαγγελματικό πτυχίο.

Στο ερωτηματολόγιο 326 η μαθήτρια απαντάει: «Είναι πολύ θετική η επαγγελματική εκπαίδευση ώστε να υπάρχουν μεγαλύτερα κίνητρα για πολλά παιδιά που ίσως να μη συνέχιζαν τις σπουδές τους υπό άλλες συνθήκες». Η απογοήτευση από την μη εισαγωγή των υποψηφίων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή τη μη εισαγωγή σε σχολές της πρώτης επιλογής απογοητεύει τους μαθητές/τριες με κίνδυνο να εγκαταλείψουν την εκπαίδευση και να μείνουν ανειδίκευτοι αναζητώντας οποιαδήποτε εργασία. Η επαγγελματική εκπαίδευση μπορεί να ενεργοποιήσει αυτούς τους μαθητές/τριες, όπως αναφέρει η μαθήτρια, και να τους ανοίξει το δρόμο σε νέο πεδίο σπουδών και επαγγελματικών στόχων.

Στο ερωτηματολόγιο 331 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί όλοι έχουν δικαίωμα στην πρακτική άσκηση για μια επαγγελματική αποκατάσταση». Ο μαθητής αναφέρεται στο δικαίωμα όλων των νέων ανθρώπων για ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση και στην εργασία. Ακόμη και στις μέρες μας η αξιοκρατία και η πρόσβαση στην εργασία για όλους τους νέους παραμένει το ζητούμενο.

Στο ερωτηματολόγιο 342 η μαθήτρια απαντάει: «Έτσι είναι το σωστό για την ολοκληρωμένη εκπαίδευση». Η μαθήτρια είναι απόφοιτη του ΓΕΛ, μπορεί να μην μπορεί να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους πιστεύει ότι πρέπει να εφαρμόζεται η Μαθητεία, όμως αντιλαμβάνεται ότι η πρακτική άσκηση ολοκληρώνει την επαγγελματική εκπαίδευση.

Στο ερωτηματολόγιο 344 ο μαθητής απαντάει: «Ίσως γιατί έχει και θετικά και αρνητικά. Τα αρνητικά είναι ότι είναι πολύ κουραστικό το πρόγραμμα και πολλές οι ώρες, τα θετικά ότι έτσι αποκτάς γνώσεις λόγω της δουλειάς που κάνεις». Ο μαθητής με ωριμότητα και κριτική άποψη προσεγγίζει τον τρόπο λειτουργίας της μαθητείας και αναγνωρίζει με μεγάλη ευστοχία τα θετικά, αλλά και αρνητικά στοιχεία του προγράμματος για τους πρακτικά ασκούμενους.

Στο ερωτηματολόγιο 354 η μαθήτρια απαντάει: «Χωρίς την κατάλληλη μάθηση δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί σωστά η πρακτική άσκηση». Εδώ η μαθήτρια προτάσσει τη θεωρητική εκπαίδευση την οποία θεωρεί απαραίτητη για να έχει επιτυχία η πρακτική άσκηση. Βέβαια το πρόγραμμα Μαθητείας στοχεύει στο συνδυασμό της θεωρίας με την πράξη η οποία πραγματοποιείται τόσο με τα εργαστηριακά μαθήματα, όσο και στο χώρο απασχόλησης.

Στο ερωτηματολόγιο 361 η μαθήτρια απαντάει: «Είναι σημαντικό για οποιαδήποτε δουλειά να έχεις γνώσεις πάνω στο πρακτικό κομμάτι. Πιστεύω ότι είναι πολύ ενδιαφέρον να κάνεις πρακτική και να μαθαίνεις θεωρία ταυτόχρονα». Η μαθήτρια είναι απόφοιτη του ΙΕΚ και δείχνει με την απάντησή της να έχει κατανοήσει τα οφέλη του παράλληλου εκπαιδευτικού συστήματος, αφού το θεωρεί πολύ ενδιαφέρον. Στα ΙΕΚ η πρακτική άσκηση είναι εξάμηνη, πραγματοποιείται μετά την ολοκλήρωση των θεωρητικών σπουδών και δεν αμείβεται.

Στο ερωτηματολόγιο 371 η μαθήτρια απαντάει: «Είναι αρκετά χρήσιμο για τα παιδιά να αποκτήσουν επαγγελματική εμπειρία και να κάνουν γνωριμίες με αξιόλογα άτομα». Σ' αυτήν την απάντηση η μαθήτρια σημειώνει άλλη μια ωφέλεια της πρακτικής άσκησης που είναι το δίκτυο επαφών και οι γνωριμίες που αποκτούν οι μαθητευόμενοι. Αυτές τις γνωριμίες μπορούν να τις χρησιμοποιήσουν αργότερα όταν αναζητήσουν μια θέση απασχόλησης. Έχει καταγραφεί άλλωστε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό θέσεων απασχόλησης γίνεται μέσα από ένα δίκτυο επαφών και γνωριμιών των εργαζομένων και όχι μέσα από τις επίσημες πηγές αναζήτησης εργασίας, π.χ. ΚΠΑ του ΟΑΕΔ.

Στο ερωτηματολόγιο 379 η μαθήτρια απαντάει: «Θα πρέπει να εφαρμόζεται το συγκεκριμένο δυικό σύστημα διότι οι πραγματικές συνθήκες εργασίας σε συνδυασμό με τις γνώσεις που αποκτούμε φέρνουν ένα πολύ καλό αποτέλεσμα και βοηθάνε τα άτομα που βγαίνουν από τη σχολή να είναι έτοιμα από κάθε άποψη». Τόσο ξεκάθαρες απαντήσεις για τη χρησιμότητα της μαθητείας στην επαγγελματική εκπαίδευση μπορούμε να πάρουμε μόνο από τους πρακτικά ασκούμενους που είναι και οι ωφελούμενοι του προγράμματος.

Στο ερωτηματολόγιο 382 η μαθήτρια απαντάει: «Ίσως έτσι θα μπορούσαν να σπουδάζουν και οι μαθητές που δεν έχουν πολλά χρήματα, γιατί με τη Μαθητεία πληρώνεσαι». Πολλοί μαθητές/τριες επιλέγουν τις σχολές Μαθητείας για οικονομικούς λόγους ή σε συνδυασμό και με κάποιον άλλο λόγο. Εξάλλου αυτό αποδείχτηκε και στη συγκεκριμένη έρευνα στην 1^η ερώτηση που αναζητά τους λόγους για τους οποίους επέλεξαν οι μαθητές/τριες τις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ.

Στο ερωτηματολόγιο 385 η μαθήτρια απαντάει: «Ναι, διότι είναι πολύ σημαντική η πρακτική γιατί έτσι μαθαίνει κάποιος πιο εύκολα και πιο γρήγορα, έτσι ώστε να βελτιώνεται πιο σωστά». Εδώ η μαθήτρια εστιάζει τόσο στη διάρκεια σπουδών που απαιτείται για την εκμάθηση ενός επαγγέλματος, όσο και στην ποιοτική εκπαίδευση. Το πρόγραμμα της μαθητείας συντομεύει το χρόνο για την απόκτηση επαγγελματικών δεξιοτήτων και επιπλέον δίνει τη δυνατότητα στους μαθητευομένους για συνεχή βελτίωση της τεχνογνωσίας τους.

Στο ερωτηματολόγιο 394 η μαθήτρια απαντάει: «Πιστεύω ότι πρέπει να γίνονται κάποια μαθήματα, αλλά με λιγότερες ώρες». Υπάρχουν μαθητές/τριες που τα καταφέρνουν καλύτερα με την πρακτική άσκηση, παρά με τα θεωρητικά μαθήματα, γι' αυτό και δεν τους αρέσει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα με πολλές θεωρητικές ώρες. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν έχουν τις δυνατότητες να εκπαιδευτούν σωστά και να ασκήσουν με επιτυχία το επάγγελμα που σπούδασαν.

Στο ερωτηματολόγιο 395 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί παρέχει και την δυνατότητα εξάσκησης τους επαγγέλματος και την οικονομική υποστήριξη σε εποχές που είναι δύσκολο οι νέοι να βρουν δουλειά». Εδώ ο μαθητής προτάσσει την οικονομική βοήθεια, έστω και προσωρινά, που προσφέρει η αμειβόμενη Μαθητεία και συγχρόνως εκφράζει την αγωνία πολλών νέων που έρχονται αντιμέτωποι με την ανεργία.

Στο ερωτηματολόγιο 399 ο μαθητής απαντάει: «Είναι πολύ σημαντική η επαγγελματική αποκατάσταση που προσφέρει στα παιδιά, διευκολύνουν τις οικογένειες». Άλλος ένας μαθητής που εστιάζει στην επαγγελματική αποκατάσταση και στην αμειβόμενη πρακτική άσκηση που υποστηρίζει τις σπουδές των μαθητών/τριών και διευκολύνει οικονομικά τις οικογένειές τους.

Στο ερωτηματολόγιο 408 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί χωρίς πράξεις/πρακτική δεν εξειδικεύεται όπως πρέπει στην ειδικότητα της επιλογής μας, μόνο θεωρία ΔΕΝ φτάνει, δεν αρκεί». Η μαθήτρια απόφοιτη του ΕΠΑ.Λ. προέρχεται από διαφορετική ειδικότητα και επιλέγει να σπουδάσει στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ για να αποκατασταθεί επαγγελματικά. Είναι χαρακτηριστικό πόσο έντονα και απόλυτα περιγράφει στην απάντησή της τις ωφέλειες της πρακτικής άσκησης. Εστιάζει στην ανάγκη της εξειδίκευσης που επιτυγχάνεται μέσα από την πράξη.

Στο ερωτηματολόγιο 413 ο μαθητής απαντάει: «Για να συνδυάζεται σωστά η θεωρία με την πρακτική άσκηση, ώστε να επιτευχθεί μια ολοκληρωμένη εκπαίδευση πάνω στην εξειδίκευση του μαθητή». Αξίζει να σημειωθεί ότι οι μαθητές των επαγγελματικών σχολών που παρακολουθούν το πρόγραμμα της Μαθητείας καταλαβαίνουν ότι ολοκληρωμένη είναι η επαγγελματική εκπαίδευση που δε βασίζεται μόνο στη θεωρία, αλλά σου προσφέρει ταυτόχρονα και την πρακτική άσκηση.

Στο ερωτηματολόγιο 416 η μαθήτρια απαντάει: «Μερικές φορές χρειάζεται και το θεωρητικό μέρος για να μάθουμε περισσότερες λεπτομέρειες». Η μαθήτρια αντιλαμβάνεται ότι στην επαγγελματική εκπαίδευση δεν αρκεί μόνο η πρακτική άσκηση, αλλά εξίσου σημαντική και απαραίτητη είναι και η θεωρία που μπορεί να δώσει απαντήσεις και να εξηγήσει σε βάθος τα γνωστικά αντικείμενα της ειδικότητας.

Στο ερωτηματολόγιο 422 ο μαθητής απαντάει: «Μπαίνεις στο κλίμα το να ασκήσεις το επάγγελμα που θα κάνεις, αν κάνεις, γιατί αύριο θα είσαι εσύ ο υπεύθυνος και πρέπει να γνωρίζεις». Ο μαθητής απαντάει αφοπλιστικά, καταλαβαίνει ότι πρέπει να αποκτήσεις τις απαραίτητες επαγγελματικές δεξιότητες για να ασκήσει με υπευθυνότητα το επάγγελμα, αλλά ταυτόχρονα εκφράζει και την προσωπική του αγωνία μπροστά στο ενδεχόμενο της ανεργίας.

Στο ερωτηματολόγιο 428 ο μαθητής απαντάει: «Πρέπει να υπάρχει και η μαθητεία για να αποκτή και ο μαθητής εργασιακή εμπειρία και να μπει στο κλίμα της δουλειάς και να

συνηθίσει στις δυσκολίες». Οι ωφελούμενοι της Μαθητείας συνειδητοποιούν ότι στον πραγματικό χώρο εργασίας υπάρχουν δυσκολίες που πρέπει να γνωρίζουν για να μπορούν να τις αντιμετωπίσουν αργότερα όταν θα αναζητήσουν μόνοι τους εργασία. Το πρόγραμμα βοηθάει τους νέους να αποκτήσουν όχι μόνο επαγγελματική εμπειρία, αλλά επίσης ετοιμότητα και ανθεκτικότητα.

Στο ερωτηματολόγιο 433 η μαθήτρια απαντάει: «Ανάλογα την ειδικότητα. Αλλά σε γενικές γραμμές είναι καλό αυτό το σύστημα, διότι με το που τελειώνεις τη σχολή έχεις αυτόματα δύο χρόνια προϋπηρεσία κι επιπλέον Δουλεύεις! Άλλοι δεν έχουν ούτε αυτήν τη δυνατότητα, ενώ εμάς μας δίνεται η ευκαιρία και να μάθουμε καν να δουλέψουμε». Η μαθήτρια με πολύ αυθόρμητο και συγχρόνως απόλυτο τρόπο που δε χωράει αμφισβήτηση η γνώμη της, εστιάζει στην επαγγελματική προϋπηρεσία, αλλά κυρίως στην δυνατότητα της εργασίας. Οι νέοι έχουν ανάγκη να εργαστούν και θεωρούν τυχερό τον εαυτό τους που συνδυάζουν εργασία και σπουδές. Η εργασία που πρέπει να είναι αυτονόητο δικαίωμα για τους νέους και όχι μόνο, αντιμετωπίζεται ως τύχη εξαιτίας του πολύ υψηλού ποσοστού νεανικής ανεργίας στη χώρα μας.

Στο ερωτηματολόγιο 447 ο μαθητής απαντάει: «Το πιο σημαντικό είναι ότι έχεις κάτι σημαντικό να μάθεις στην πρακτική και είναι καλό για το βιογραφικό». Ο μαθητής αναφέρει ότι πέρα από τα οφέλη που έχουν οι μαθητευόμενοι κατά την πρακτική τους άσκηση, έχουν επιπλέον επαγγελματική προϋπηρεσία που ενισχύει το βιογραφικό τους σημείωμα.

Στο ερωτηματολόγιο 452 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί βάζει καλές βάσεις και βοηθάει στην εύρεση εργασίας λόγω εμπειρίας στον τομέα». Μια απάντηση που συναντάται αρκετά συχνά στην έρευνα και αναδεικνύει την επιθυμία, αλλά και την φυσιολογική ανάγκη των νέων να βρουν εργασία σχετική με την ειδικότητα που σπούδασαν.

Στο ερωτηματολόγιο 479 η μαθήτρια απαντάει: «Επαγγελματική εμπειρία, ένσημο και μισθός». Η μαθήτρια θεωρεί σημαντική τη Μαθητεία γιατί προσφέρει πέρα από την επαγγελματική εμπειρία, την οικονομική αποζημίωση και την κοινωνική και ιατροφαρμακευτική ασφάλιση. Αποδεικνύεται ότι η Μαθητεία προσφέρει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα επιδοτούμενης πρακτικής άσκησης.

Στο ερωτηματολόγιο 485 η μαθήτρια απαντάει: «Ναι, γιατί πρέπει να λαμβάνονται οι απαραίτητες γνώσεις που δεν έχει ο μαθητής ώστε να μπορεί να ανταπεξέλθει στις

απαιτήσεις του επαγγέλματος που έχει επιλέξει». Η μαθήτρια διαπιστώνει ότι μόνο με την κλασική εκπαίδευση που πραγματοποιείται αποκλειστικά στο σχολείο δεν οπλίζονται οι μαθητές/τριες με τα κατάλληλα εφόδια και δεξιότητες για να ασκήσουν αργότερα το επάγγελμά τους.

Στο ερωτηματολόγιο 497 η μαθήτρια απαντάει: «Εγώ προσωπικά στο φαρμακείο κατάλαβα την ειδικότητα μου, μόνο έτσι αποκτάς εμπειρία». Πολύ ειλικρινής και ξεκάθαρη η απάντηση της μαθήτριας, η οποία περιγράφει με ελάχιστες και ουσιαστικές λέξεις την εμπειρία της και αναδεικνύει τα σημαντικά οφέλη της Μαθητείας.

Στο ερωτηματολόγιο 507 η μαθήτρια απαντάει: «Θετικό: Άμεση επαφή με την αγορά εργασίας και απόκτηση γνώσεων για τον “πραγματικό κόσμο”. Αρνητικό: Γρήγορη αλλαγή από τα “ξέγνοιαστα” μαθητικά χρόνια». Η μαθήτρια ενώ εντοπίζει τα θετικά σημεία της πρακτικής άσκησης σε πραγματικό χώρο εργασίας, εντούτοις συνειδητοποιεί ότι αφήνει πίσω της τα ανέμελα χρόνια όπου δεν είχε έγνοιες και ευθύνες. Βρίσκεται στη μετάβαση προς την ενηλικίωση και την ωριμότητα.

Στο ερωτηματολόγιο 525 η μαθήτρια απαντάει: «Είναι χρήσιμο για άτομα που θέλουν μια πρακτική εργασία». Η μαθήτρια πιστεύει ότι για τα τεχνικά επαγγέλματα η πρακτική άσκηση στη διάρκεια των σπουδών είναι απαραίτητη για την απόκτηση των επαγγελματικών δεξιοτήτων. Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι η πρακτική άσκηση δεν είναι απαραίτητη για όλα τα επαγγέλματα, ακόμη και για αυτά που βασίζονται κυρίως σε θεωρητικές σπουδές.

Στο ερωτηματολόγιο 529 η μαθήτρια απαντάει: «Το θετικό είναι ότι μπορεί να σπουδάσει κι ένας φτωχός μαθητής και να βοηθήσει την οικογένειά του». Η επιδοτούμενη πρακτική άσκηση δίνει τη δυνατότητα στους μαθητευόμενους που προέρχονται από φτωχά οικονομικά στρώματα να σπουδάσουν την ειδικότητα που επιθυμούν. Είναι πράγματι σκληρό για ένα νέο παιδί να χρειάζεται τα χρήματα της πρακτικής άσκησης για να σπουδάσει, όμως από την άλλη είναι και ένα αντισταθμιστικό μέτρο για τις οικογένειες που δυσκολεύονται να στηρίξουν τις σπουδές των παιδιών τους.

Στο ερωτηματολόγιο 533 η μαθήτρια απαντάει: «Νομίζω ότι τα δύο χρόνια που είμαι στο φαρμακείο γνώρισα το επάγγελμά μου και απέκτησα εμπιστοσύνη στις γνώσεις μου». Στην πρακτική άσκηση οι μαθητές/τριες των επαγγελματικών σχολών γνωρίζουν τα

χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες της ειδικότητας που επέλεξαν και ταυτόχρονα αποκτούν επαγγελματικές δεξιότητες και αυτοπεποίθηση.

Στη 13η ερώτηση, «Αν ΟΧΙ μπορείτε να εξηγήσετε γιατί;»

Σ' αυτήν την ερώτηση γίνεται προσπάθεια να διερευνηθούν οι λόγοι για τους οποίους οι μαθητές πιστεύουν ότι το σύστημα μαθητείας δεν πρέπει να εφαρμόζεται σ' όλες τις δομές της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης οποιασδήποτε βαθμίδας. Στο σύνολο του δείγματος 1 στους 10 ερωτηθέντες (9,5%) απάντησαν αρνητικά στο ενδεχόμενο καθολικής εφαρμογής της μαθητείας. Κάποιες ενδεικτικές και ενδιαφέρουσες απαντήσεις είναι οι ακόλουθες:

Στο ερωτηματολόγιο 10 ο μαθητής απαντάει: «Να παραμείνει στις σχολές του ΟΑΕΔ που γνωρίζουν πολύ καλά τη Μαθητεία». Η επαγγελματική εκπαίδευση του ΟΑΕΔ έχει ταυτιστεί με το δυϊκό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και ο μαθητής εκφράζει ανησυχία για τη μελλοντική επιβίωση των σχολών.

Στο ερωτηματολόγιο 33 ο μαθητής απαντάει: «Διότι στις μέρες μας δεν ασχολούνται οι πιο πολλοί στην ειδικότητα τους. Απλά δουλεύεις χωρίς να παίρνεις γνώσεις για το επάγγελμά σου». Σ' αυτήν την απάντηση διακρίνουμε το πρόβλημα της ετεροαπασχόλησης και της μη σύνδεσης της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.

Στο ερωτηματολόγιο 77 ο μαθητής απαντάει: «Είναι πολύ κουραστικό». Ο μαθητής εντοπίζει μια από τις δυσκολίες του δυϊκού συστήματος, δηλαδή πρακτική άσκηση και εργασία την ίδια μέρα.

Στο ερωτηματολόγιο 81 ο μαθητής απαντάει: «Όχι, γιατί το κάθε κέντρο εκπαίδευσης πρέπει να λειτουργεί με τους δικούς του κανόνες και όρους». Ο μαθητής πιστεύει ότι το εκπαιδευτικό πρόγραμμα της μαθητείας δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε άλλες εκπαιδευτικές δομές, οι οποίες έχουν διαφορετικό κανονισμό λειτουργίας.

Στο ερωτηματολόγιο 136 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί η θεωρία δεν είναι και τόσο χρήσιμη ενώ η πρακτική είναι χρήσιμη». Η μαθήτρια προφανώς εννοεί ότι η καθολική εφαρμογή της Μαθητείας σε άλλες επαγγελματικές δομές θα γινόταν σε βάρος της πρακτικής άσκησης.

Στο ερωτηματολόγιο 159 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί το υπάρχον σύστημα είναι εντάξει όπως είναι». Η μαθήτρια δηλώνει ικανοποιημένη από την υπάρχουσα κατάσταση και δεν επιθυμεί να εφαρμοστεί καθολικά το σύστημα Μαθητείας σ' όλες τις δομές επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Στο ερωτηματολόγιο 261 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί είναι κουραστικό να κάνεις και τα δύο μαζί, είναι πολύ δύσκολο με τις απουσίες». Για κάποιους μαθητές/τριες το δυϊκό σύστημα της μαθητείας είναι δύσκολο και κουραστικό στην παρακολούθησή του, απαιτεί προσπάθεια και καλό συντονισμό χρόνου για να ανταποκρίνεται ο μαθητευόμενος στις υποχρεώσεις τόσο του σχολείου, όσο και της πρακτικής άσκησης.

Στο ερωτηματολόγιο 305 η μαθήτρια απαντάει: «Γιατί θεωρώ ότι πρέπει να υπάρχει περισσότερη αφοσίωση στο θεωρητικό κομμάτι κι έπειτα να γίνει η πρακτική άσκηση». Η μαθήτρια πιστεύει ότι δεν πρέπει να εφαρμόζεται η πρακτική άσκηση παράλληλα με τη φοίτηση στο σχολείο, αλλά να ακολουθεί μετά το πέρας της θεωρητικής εκπαίδευσης.

Στο ερωτηματολόγιο 335 η μαθήτρια απαντάει: «Προτείνω πρώτα να πάρεις την εκπαίδευση από το σχολείο και ύστερα να κάνεις την πρακτική σου, διότι είναι δύσκολο και να δουλεύεις και να πηγαίνεις στο σχολείο». Άλλη μια απάντηση που δείχνει ότι το παράλληλο εκπαιδευτικό σύστημα είναι κουραστικό και δεν μπορούν να ανταποκριθούν όλοι οι μαθητές/τριες με την ίδια ευκολία. Βέβαια σημαντικό ρόλο παίζει και η ειδικότητα, όπως είναι η ειδικότητα της Κομμωτικής Τέχνης που θεωρείται δύσκολη ειδικότητα, διότι απαιτεί ορθοστασία και εγρήγορση.

Στο ερωτηματολόγιο 424 ο μαθητής απαντάει: «Μαθητεία έχει μόνο στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ, στα ΙΕΚ έχουν μόνο πρακτική». Ο μαθητής ξεχωρίζει το δυϊκό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης που είναι η μαθητεία, από την πρακτική άσκηση των ΙΕΚ που είναι μη αμειβόμενη, χωρίς κοινωνική ασφάλιση (καλύπτει μόνο την ασφάλιση εργατικού ατυχήματος), συμβαίνει στο τέλος των σπουδών και διαρκεί μόνο ένα εξάμηνο.

Στο ερωτηματολόγιο 434 ο μαθητής απαντάει: «Γιατί αν τους βάζουμε στο δημόσιο σε θέσεις που δεν έχουν να κάνουν με την ειδικότητα δεν έχει ουσία. Αν γίνεται να μπουν στον ιδιωτικό τομέα ή δημόσιο σε θέσεις που έχουν σχέση με την ειδικότητα, τότε ναι». Ο μαθητής περιγράφει ένα πρόβλημα που παρατηρείται κυρίως όταν η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται στο δημόσιο τομέα σε θέση που δεν είναι σχετική με το αντικείμενο

σποδών των μαθητευομένων. Οι σπουδαστές γνωρίζουν τις διαφορές του δημόσιου τομέα από τον ιδιωτικό και επιζητούν κατάλληλες θέσεις με την ειδικότητά τους. Έχουν ήδη την εμπειρία από την προηγούμενη τους εκπαιδευτική πορεία και δεν θέλουν να χάσουν άλλο πολύτιμο χρόνο από άστοχες σπουδές.

Στο ερωτηματολόγιο 516 η μαθήτρια απαντάει: «Όχι, διότι δεν είναι το ίδιο, το σχολείο και ο ΟΑΕΔ είναι δύο διαφορετικά πράγματα. Στον ΟΑΕΔ θα έπρεπε να διαβάζουμε λιγότερο». Στερεότυπη αντίληψη που συναντάται σχεδόν σε όλες τις δομές της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση έχει συνδεθεί με την άποψη ότι την επιλέγουν μαθητές/τριες με χαμηλές δυνατότητες μάθησης που δεν ενδιαφέρονται για την απόκτηση υψηλής βαθμολογίας, που δεν χρειάζεται να διαβάσουν πολύ και αρκεί να ασκούνται πρακτικά στα εργαστηριακά μαθήματα του σχολείου και στην εργασία. Δυστυχώς πολλοί μαθητές/τριες, οικογένειες, αλλά και μεγάλο μέρος της εκπαιδευτικής κοινότητας παραβλέπουν το γεγονός ότι η απόκτηση επαγγελματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων είναι σημαντική και απαιτητική διαδικασία που προϋποθέτει σοβαρή προσπάθεια και μελέτη. Όσο μεγάλη είναι η ευθύνη του Γενικού Λυκείου να εκπαιδεύσει και να προετοιμάσει τους μαθητές/τριες για την συνέχιση των σπουδών τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, εξίσου μεγάλη είναι και η ευθύνη ενός επαγγελματικού σχολείου που πρέπει να εκπαιδεύσει και να προετοιμάσει τους μαθητές/τριες με επάρκεια, ώστε να μπορέσουν να ανταπεξέλθουν με επιτυχία στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

10. ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

10.1. Συζήτηση

Δείγμα

Το δείγμα είναι περιεκτικό, απέδωσε σημαντική πληροφορία από κάθε μεταβλητή, περιέχει γεωγραφικό εύρος άντλησης της πληροφορίας ενώ οι ελάχιστες απουσίες τιμές δεν δημιουργούν πρόβλημα στην ακρίβεια των μετρήσεων. Το μέγεθος του δείγματος είναι ικανοποιητικό και μεγαλύτερο του 30 ενώ όπως είπαμε και πιο πριν οι απουσίες τιμές δεν επηρεάζουν το δείγμα μας. Η χρήση του Κ.Ο.Θ. για την κανονικότητα εφαρμόστηκε στην περίπτωση της σύγκρισης των μέσων με την παραδοχή της κανονικότητας των μετρήσεων των μεταβλητών αν και τα τεστ των Kolmogorov – Smirnov και Shapiro – Wilk έδειξαν (Βλέπε Παράρτημα I, Μέρος τρίτο) ότι οι εξεταζόμενες μεταβλητές δεν ακολουθούν την κανονική κατανομή. Στην περίπτωση των συσχετίσεων χρησιμοποιήθηκε η μη παραμετρική διαδικασία εξέτασης συσχετίσεων με την βοήθεια του συντελεστή του Spearman.

Εργαλείο

Ο διαχωρισμός του ερωτηματολογίου σε δύο μέρη ήταν καθαρά για περιγραφικούς λόγους χωρίς να υπονοεί ή να προτρέπει σε ανάλυση ανά μέρη (συγκρίσεις, εξαγωγή αθροίσματος κλπ.). Η αξιοπιστία του ερωτηματολογίου είναι χαμηλή αλλά ο κύριος λόγος για αυτό το αποτέλεσμα είναι το μεγάλο εύρος των κλιμάκων αξιολόγησης. Οι κλίμακες αυτές μειώνουν την συνδιακύμανση μεταξύ των κατηγοριών με αποτέλεσμα να εξάγονται χαμηλές τιμές του συντελεστή alpha του Cronbach.

Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

Η χαμηλή αξιοπιστία του ερωτηματολογίου μας προτρέπει στην μελλοντική αλλαγή της κωδικοποίησης ή της απαγόρευσης συμπλήρωση περισσότερων από μια απάντηση. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι μόνο σε δύο περιπτώσεις οι συνδυασμοί απαντήσεων έδωσαν ποσοστά μεγαλύτερα των μεμονωμένων (ερωτήσεις 10.1 και 10.2). Μια ακόμη πιθανή βελτίωση του θα ήταν η αφαίρεση των ερωτήσεων ανοικτού τύπου και η αντικατάστασή τους με απαντήσεις της κλίμακας Likert στις πιο σημαντικές από αυτές (αυτές που αποδίδουν την μεγαλύτερη πληροφορία) όπως και κάποιες επιπλέον δημογραφικές ερωτήσεις που μας ενημερώνουν έμμεσα και για τις δυσκολίες που μπορεί να αντιμετωπίζει ο μαθητής (π.χ. τόπος κατοικίας, οικογενειακή κατάσταση, αριθμός μελών οικογένειας, μορφωτικό επίπεδο

των γονιών, εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων για τα αγόρια) με σκοπό την εξέταση περισσότερων παραγόντων που μπορεί να επηρεάζουν τα ερευνητικά ερωτήματα.

Η παρούσα εργασία τόσο με το θεωρητικό, όσο και με το ερευνητικό μέρος θα μπορούσε να αποτελέσει έναυσμα για νέες μελέτες και έρευνες για την καλύτερη προσέγγιση, περιγραφή, ανάλυση και αξιολόγηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που συνδέεται παράλληλα με το πρόγραμμα Μαθητείας, είτε κατά τη διάρκεια των σπουδών (ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ), είτε μετά την αποφοίτηση (ΕΠΑ.Λ.). Η Μαθητεία βασίζεται σε ένα τρίπτυχο που είναι ο μαθητευόμενος, ο εργοδότης και ο εκπαιδευτικός – εκπαιδευτής. Η συγκεκριμένη έρευνα μελέτησε μόνο την πλευρά των μαθητευομένων, γι' αυτό κρίνεται σκόπιμο να συνεχισθεί τόσο σε επίπεδο εργοδοσίας, όσο και σε επίπεδο εκπαιδευτικών. Θα μπορούσε να υλοποιηθεί έρευνα για να εξετάσει την πλευρά των εργοδοτικών φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που συμμετέχουν σε προγράμματα Μαθητείας. Ποιες είναι οι ωφέλειες που αποκομίζουν οι εργοδότες από την απασχόληση των μαθητευομένων και ποιες δυσκολίες συναντούν κατά την εφαρμογή του προγράμματος. Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους απασχολούν τους πρακτικά ασκούμενους οι εργοδότες; Αποσκοπούν στη φθηνή προσφορά εργασίας ή προετοιμάζουν τους μελλοντικούς εργαζομένους της επιχείρησής τους, εκπαιδεύοντας τους σε συγκεκριμένες επαγγελματικές δεξιότητες;

Επίσης σκόπιμο είναι να ερευνηθεί ο ρόλος του εκπαιδευτικού των σχολών μαθητείας και του εκπαιδευτή στην επιχείρηση. Οι υποχρεώσεις και τα καθήκοντα αυτών των εκπαιδευτικών είναι ίδια με των συναδέλφων τους σε άλλα σχολεία ή παρουσιάζουν διαφορές και ιδιαιτερότητες. Ποια η διαφορά του εκπαιδευτικού στην τάξη και στο σχολικό εργαστήριο, από τον εκπαιδευτικό – υπεύθυνο της πρακτικής άσκησης, που παράλληλα με τα εκπαιδευτικά του καθήκοντα παρακολουθεί την πρακτική άσκηση με ελέγχους που πραγματοποιεί στους χώρους απασχόλησης και μεριμνά για τη σωστή εφαρμογή των προγραμμάτων πρακτικής άσκησης ανάλογα με την ειδικότητα και το κυριότερο συνεργάζεται με τον εκπαιδευτή (trainer) που ορίζει ως υπεύθυνο η επιχείρηση. Ποιος είναι ο ρόλος – κλειδί του εκπαιδευτικού που είναι υπεύθυνος για την πρακτική άσκηση στη σύνδεση του μαθητευομένου και του εργοδότη;

Άλλη μια έρευνα που θα μπορούσε να υλοποιηθεί αφορά τις οικογένειες των μαθητευομένων. Αξίζει να ερευνηθεί πώς προσεγγίζουν οι γονείς τις σχολές μαθητείας ΟΑΕΔ και γενικότερα τι πιστεύουν για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Αποτελούσε αρχική τους επιθυμία τα παιδιά τους να παρακολουθήσουν την ΤΕΕ ή προέκυψε

εξαιτίας της μη εισαγωγής τους στα ΑΕΙ-ΤΕΙ; Είναι ευχαριστημένοι από την εξέλιξη και την πρόοδο των παιδιών τους ή βλέπουν ότι τα παιδιά τους δεν θα μπορέσουν τελικά να αποκατασταθούν επαγγελματικά. Επηρέασαν τα παιδιά τους για τον τύπο εκπαίδευσης που θα ακολουθούσαν ή τους άφησαν να διαλέξουν μόνα τους. Βρίσκονται σε συνεργασία με το σχολείο και με τον εργοδότη ή πιστεύουν ότι αυτό αφορά υποχρέωση μόνο του σχολείου και της επιχείρησης. Το μορφωτικό επίπεδο των γονιών, καθώς και η οικονομική και κοινωνική κατάσταση τους επηρέασε την επιλογή των παιδιών τους στο να ακολουθήσουν επαγγελματική εκπαίδευση με πρόγραμμα μαθητείας. Αν δεν υπήρχε η οικονομική αποζημίωση της μαθητείας θα μπορούσαν οι γονείς να σπουδάσουν τα παιδιά τους ή θα έπρεπε να σταματήσουν τις σπουδές και να αναζητήσουν εργασία;

Τέλος, μια εξίσου σημαντική έρευνα θα μπορούσε να διεξαχθεί με τους αποφοίτους των σχολών μαθητείας του ΟΑΕΔ . Πόσοι από αυτούς απασχολούνται μετά την αποφοίτησή τους και πόσοι παραμένουν άνεργοι; Οι απασχολούμενοι εργάζονται στην ειδικότητά τους, ετεροαπασχολούνται ή συνέχισαν τις σπουδές τους σε άλλη ειδικότητα και γιατί; Παραμένουν στη χώρα ή έχουν μεταναστεύσει; Έχουν μετανιώσει για το είδος σπουδών τους στην ΤΕΕ ή θα προτιμούσαν να είχαν συνεχίσει στα ΑΕΙ-ΤΕΙ ή κάπου αλλού; Θα ενθαρρύναν τα δικά τους παιδιά να ακολουθήσουν την ΤΕΕ ή όχι; Οι απασχολούμενοι είναι όλοι μισθωτοί ή κάποιοι από αυτούς άνοιξαν τη δική τους επιχείρηση; Ως ελεύθεροι επαγγελματίες θα απασχολούσαν κι αυτοί με τη σειρά τους μαθητευόμενους; Σκόπιμο επίσης κρίνεται να ερευνηθεί η επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων των ΕΠΑ.Λ. (με ή χωρίς την τάξη Μαθητείας) και των αποφοίτων των ΙΕΚ.

Ο τομέας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με προγράμματα μαθητείας ή όχι αποτελεί έναν σημαντικό τομέα προς διερεύνηση, συνεχή παρακολούθηση και αξιολόγηση. Η συνεχής ανάπτυξη της τεχνολογίας, η ψηφιοποίηση, η ρομποτική και η ολοένα μεγαλύτερη ζήτηση για ανώτατη εκπαίδευση από πλευράς των μαθητών και των οικογενειών τους έχει προκαλέσει και θα συνεχίσει να προκαλεί τεράστιο πρόβλημα που αφορά την έλλειψη της προσφοράς εργατικών χεριών σε τεχνικές ειδικότητες. Οι έρευνες και οι μελέτες θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως εργαλεία για τη λήψη αποφάσεων σε θέματα στρατηγικής της εκπαιδευτικής πολιτικής. Η ελκυστικότητα της ΤΕΕ αποτελεί μεγάλη πρόκληση, συνδέεται με την αντιμετώπιση της νεανικής ανεργίας και η αντιμετώπισή της απαιτεί σοβαρότητα και συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.

10.2. Συμπεράσματα

Από τα εισαγωγικά αποτελέσματα διαπιστώσαμε την σημαντικότητα των δημογραφικών παραγόντων της ηλικίας και του φύλου με την διαπίστωση ότι η επιλογή ειδικότητας επηρεάζεται άμεσα από την ηλικία και το φύλο του ατόμου. Η συνέχεια των αναλύσεων έδωσε τα παρακάτω αποτελέσματα:

- Το δείγμα απάντησε ότι το σύστημα της μαθητείας είναι χρήσιμο και ότι θα πρέπει να εφαρμόζεται στην επαγγελματική εκπαίδευση αν και το ένα τέταρτο του δείγματος το χαρακτήρισε μέτριο ενώ το 45% του δείγματος θα το σύστηνε σε φίλους τους.
- Η επαγγελματική εξειδίκευση και η απόκτηση γνώσεων αποτελεί τον κυριότερο λόγο για την επιλογή των ΕΠΑ.Σ. μαθητείας του ΟΑΕΔ. Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος ενημερώθηκε για αυτή την δραστηριότητα από το φιλικό ή/και το οικογενειακό περιβάλλον ενώ το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος απάντησε ότι ο συνδυασμός θεωρητικής και πρακτικής άσκησης βοηθά στην αποτελεσματικότερη απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων. Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος εργάζεται στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης είτε στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα, ενώ οι κύριοι λόγοι για τους μαθητές/τριες που δεν εργάζονται είναι η έλλειψη εύρεσης κατάλληλης θέσης πρακτικής ή η οικειοθελής αποχώρηση για διάφορους λόγους. Τα παραπάνω έρχονται εν μέρη σε αντίθεση με τις απαντήσεις του λόγου επιστροφής στην δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση όπου το ένα τρίτο του δείγματος απάντησε ότι το έκανε διότι δεν είχε κάτι καλύτερο να κάνει. Αυτό το εύρημα αν και φαίνεται εκ πρώτης όψεως αρνητικό για τη Μαθητεία, εντούτοις με μια δεύτερη ανάγνωση μπορούμε να εξάγουμε πολύ σημαντικά συμπεράσματα. Σ' αυτό το δείγμα πιθανόν ανήκουν οι νέοι και οι νέες που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης και κατάρτισης (NEETs). Οι νέοι/ες αυτής της νέας ομάδας αποτελούν ένα νέο κοινωνικό φαινόμενο που απασχολεί όλες τις ευρωπαϊκές χώρες και τείνει να έχει πολύ αρνητικές επιπτώσεις στο μέλλον. Στην Ελλάδα αυτή η ομάδα δεν είναι εύκολα ανιχνεύσιμη διότι η οικογένεια τους υποστηρίζει και καλύπτει τις βασικές τους ανάγκες. Είναι οι νέοι και οι νέες που «κρύβονται» στα παιδικά τους δωμάτια και διστάζουν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της ανεργίας ή της απραξίας.

Το γεγονός ότι κάποιος από αυτούς βρίσκει διέξοδο στη Μαθητεία του ΟΑΕΔ είναι πολύ ελπιδοφόρο τόσο για τους ίδιους, όσο και για το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον τους.

Σε σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα

- Ποιοι είναι οι λόγοι για τους οποίους οι απόφοιτοι ΕΠΑ.Λ. ή ΓΕ.Λ. επιστρέφουν στις ΕΠΑ.Σ. Ο.Α.Ε.Δ. αντί να οδηγούνται στην αγορά εργασίας;

Σύμφωνα με τις απαντήσεις του δείγματος οι κύριοι λόγοι επιστροφής είναι η έλλειψη απασχόλησης και η αναβάθμιση των γνώσεων της τρέχουσας ή νέας ειδικότητας. Κύριος παράγοντας που επηρεάζει την αιτία επιστροφής είναι η ειδικότητα του ερωτηθέντα ενώ οι μαθητές που επέστρεψαν επειδή δεν είχαν κάτι άλλο να κάνουν αναμένονται να έχουν ενημερωθεί για τις δραστηριότητες της μαθητείας από το στενό οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον, δεν θα προτείνουν σε φίλους τους να ακολουθήσουν το σύστημα μαθητείας και αναφέρουν ως κύρια δυσκολία που συνάντησαν κατά την διάρκεια της φοίτησης τους την παρακολούθηση της πρακτικής άσκησης από το Α΄ Εξάμηνο Σπουδών.

- Γιατί δεν επιλέγουν τις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ μετά την Α΄ Λυκείου;

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οι λόγοι που επηρεάζουν την επιλογή για την μαθητεία μετά την Α΄ Λυκείου είναι το φύλο και η ειδικότητα του ατόμου. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι πιο αρνητικές απόψεις συναντήθηκαν από τις γυναίκες και τις ειδικότητες αισθητικής τέχνης, οικονομικών καθηκόντων και γραφικών τεχνών. Επιπλέον η εξέταση των συσχετίσεων έδειξε ότι όσο πιο χαμηλή είναι η αξιολόγηση της μαθητείας τόσο πιο αρνητικές αναμένουμε να είναι οι απαντήσεις στην επιλογή ΕΠΑ.Σ. μετά την Α΄ Λυκείου. Επίσης τα άτομα που απάντησαν αρνητικά σε αυτή την επιλογή αναμένεται ότι δεν θα προτείνουν σε φίλους τους να ακολουθήσουν το σύστημα μαθητείας, αναφέρουν ως κύρια δυσκολία που συνάντησαν κατά την διάρκεια της φοίτησης την πρακτική άσκηση από το Α΄ Εξάμηνο σπουδών και δεν πιστεύουν ότι στην Επαγγελματική Εκπαίδευση πρέπει να εφαρμόζεται το Σύστημα Μαθητείας.

Οι παρόμοιες απαντήσεις σε κάποια ερωτήματα δεν πρέπει να προκαλούν εντύπωση αφού οι δύο μεταβλητές των ερευνητικών ερωτημάτων συσχετίζονται αδύναμα και ισχύει ότι τις περισσότερες θετικές απαντήσεις στην επιλογή ΕΠΑ.Σ. μετά την Α΄ Λυκείου τις έδωσαν

οι ερωτηθέντες που απάντησαν ότι επέλεξαν να επιστρέψουν για την αναβάθμιση των γνώσεων τους και για να βρουν εργασία.

- Δικαιώνονται οι μαθητές/τριες από την επιλογή της επιστροφής τους στην δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση των Σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ;

Στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι μαθητές/τριες που επιλέγουν να φοιτήσουν στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ δικαιώνονται για την επιλογή τους. Αυτή η διαπίστωση αποδεικνύεται σχεδόν σε όλες τις απαντήσεις των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου.

Στην ερώτηση 4, «Από πού κατά τη γνώμη σας αποκτούνται πιο αποτελεσματικά οι γνώσεις – δεξιότητες μιας επαγγελματικής ειδικότητας;», περίπου το 46,1% των μαθητών/τριών απάντησε ότι η πιο αποτελεσματική απόκτηση γνώσεων γίνεται και από την πρακτική άσκηση και από το σχολείο ενώ το 46,1% απάντησε μόνο από την πρακτική άσκηση. Μόνο το 2,8% του δείγματος απάντησε ότι πιο αποτελεσματικά αποκτούνται οι γνώσεις – δεξιότητες στο Σχολείο, με τα θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα.

Στην ερώτηση 5, «Εργάζεστε στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης;», βλέπουμε ότι 9 στους 10 ερωτηθέντες απάντησαν ότι εργάζονται στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης, δηλαδή το 90,3 απάντησε ότι εργάζεται, ενώ μόνο το 9,7 απάντησε αρνητικά για διάφορους λόγους. Επίσης στην ερώτηση 6, «αν ναι πού;», πολύ σημαντικό εύρημα είναι ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των πρακτικά απασχολούμενων μαθητών/τριών εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα (51,8), έναντι του δημοσίου τομέα (48,2). Η πρακτική άσκηση στον ιδιωτικό τομέα θεωρείται πιο επιτυχημένη γιατί οι μαθητές/τριες τοποθετούνται σε πιο εξειδικευμένες θέσεις σχετικές με την ειδικότητά τους και επιπλέον υπάρχουν προοπτικές να παραμείνουν στην εργασία τους μετά την αποφοίτηση, ως κανονικά απασχολούμενοι.

Στην ερώτηση 8, «Πώς αξιολογείτε το σύστημα Μαθητείας για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων μιας επαγγελματικής ειδικότητας;», το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, περίπου 7 στους 10, απάντησαν ότι το σύστημα Μαθητείας για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων είναι είτε Πολύ χρήσιμο είτε Χρήσιμο. Μόνο το 5% των μαθητών/τριών απάντησαν ότι αξιολογούν το σύστημα μαθητείας ως αδιάφορο.

Στην ερώτηση 9, «θα συστήνατε σε φίλους/φίλες σας να ακολουθήσουν το σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ;», μόνο το 8,6% του δείγματος απάντησε αρνητικά, ενώ το 58% των ερωτηθέντων απάντησε είτε Οπωσδήποτε, είτε Ναι και το 33,5 απάντησε Ίσως. Βλέπουμε δηλαδή ότι περίπου 9 στους 10 βλέπουν θετικά το ενδεχόμενο να σύστηναν στους φίλους τους το σύστημα Μαθητείας.

Συγκρίνοντας τις απαντήσεις στην ερώτηση 9, όπου μόνο το 8,6% δεν θα πρότεινε στους φίλους του να ακολουθήσουν το σύστημα Μαθητείας και στην ερώτηση 11, όπου μόνο το 9,5% πιστεύει ότι το σύστημα Μαθητείας δεν πρέπει να εφαρμόζεται στις δομές της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΕΠΑ.Λ, ΕΠΑ.Σ., ΙΕΚ, ΤΕΙ) με τις απαντήσεις στην τελευταία ερώτηση (14), όπου ένας στους δύο περίπου δεν θα επέλεγε τις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ μετά την Α' Λυκείου διαπιστώνουμε έναν γενικότερο προβληματισμό που αφορά το σύνολο της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στη χώρα μας. Πρόκειται για μια μεγάλη αντίφαση που προκύπτει και προσφέρεται για περαιτέρω μελλοντική διερεύνηση, ώστε να αναζητηθούν τα πραγματικά αίτια αυτού του προβληματισμού. Γιατί ενώ στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι μαθητές/τριες μένουν ικανοποιημένοι και δικαιώνονται από την επιλογή της επιστροφής στη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση (Μαθητεία), εντούτοις δεν θα την επέλεγαν μετά την Α' Λυκείου; Ποιοι είναι οι πραγματικοί λόγοι που τους κρατούν σε ένα συγκεκριμένο μονόδρομο εκπαίδευσης που αφορά τη διαδρομή Γυμνάσιο – Λύκειο – Πανεπιστήμιο; Γιατί παραμένουν εγκλωβισμένοι και αβοήθητοι σ' ένα εκπαιδευτικό σύστημα που δεν μπορούν να υποστηρίξουν, είτε γιατί δεν τους αρέσει είτε γιατί δεν μπορούν, ενώ θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν καλύτερα τις ικανότητες τους και να τις μετατρέψουν σε δεξιότητες επιλέγοντας την επαγγελματική εκπαίδευση;

Κάποιες απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα σχετίζονται με:

- Χαμηλή ελκυστικότητα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στη χώρα μας, ακόμη και στα τελευταία χρόνια της οικονομικής κρίσης και της ραγδαίας αύξησης της ανεργίας των νέων. Η Δρ. Παϊδούση ξεχωρίζει ως κύρια καθοριστική αιτία αυτού του διαχρονικού προβλήματος τα κοινωνικά στερεότυπα που έχουν παγιωθεί στην αντίληψη της ελληνικής κοινωνίας. Αναφέρει συγκεκριμένα, «Σημαντικό ρόλο για αυτό παίζουν αντιλήψεις που «χτίζουν» εδώ και χρόνια μια αρνητική προσλαμβάνουσα για την ΕΕΚ και οι οποίες δεν σχετίζονται άμεσα ούτε με την ποιότητα της παρεχόμενης

εκπαίδευσης, ούτε με την αποτελεσματικότητά της, αλλά με συγκεκριμένα κοινωνικά χαρακτηριστικά που την διατρέχουν» (Παϊδούση, Χρύσα Δρ., 2016).

- Ελλιπής ενημέρωση των μαθητών/τριών και των οικογενειών τους σχετικά με τις δυνατότητες και προοπτικές των σπουδών τους και της μετέπειτα επαγγελματικής αποκατάστασής τους. Έλλειψη επαρκών υποστηρικτών δομών του ενεργού επαγγελματικού προσανατολισμού κυρίως στο Γυμνάσιο. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός που εφαρμόζεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΣΕΠ, ΚΕΣΥΠ) περιορίζεται σε μια απλή ενημέρωση των μαθητών/τριών σχετικά με τις εκπαιδευτικές κατευθύνσεις που μπορούν να ακολουθήσουν και δεν προχωρά σε μια εξατομικευμένη εμβάθυνση και αναζήτηση των προσωπικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων των ενδιαφερόμενων. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο διδακτορικής διατριβής του Παύλου Χρήστου, με θέμα: «Οι μαθητές της Δευτεροβάθμιας Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και η σχολική γνώση: Η σκοπιά των μαθητών», οι ερωτώμενοι μαθητές επεσήμαναν ότι δυστυχώς δεν βοηθήθηκαν από επίσημους θεσμούς, ώστε να επιλέξουν τον προσανατολισμό τους (Παύλου, 2016).
- Συμφέροντα επαγγελματικών συντεχνιών της εκπαιδευτικής κοινότητας, που στο βωμό των διορισμών και της επαγγελματικής αποκατάστασης, εγκλωβίζουν και αποπροσανατολίζουν τους μαθητές/τριες σε εκπαιδευτικές δομές που τελικά ούτε τους ταιριάζουν, αλλά και ούτε μπορούν να τις υποστηρίξουν. Δεν είναι τυχαίο που η χώρα μας κατατάσσεται στις τελευταίες χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης σε σχέση με το χαμηλό ποσοστό των μαθητών/τριών που ακολουθούν επαγγελματική εκπαίδευση μετά το Γυμνάσιο (Επιτροπή, Ευρωπαϊκή, 2017).
- Διαρκείς αλλαγές των εκπαιδευτικών συστημάτων, τόσο της γενικής όσο και της επαγγελματικής εκπαίδευσης, οι οποίες αποπροσανατολίζουν όλη την εκπαιδευτική κοινότητα (μαθητές/τριες, γονείς, εκπαιδευτικούς), δημιουργούν κλίμα ασάφειας και ανασφάλειας και το κυριότερο κλονίζουν την εμπιστοσύνη μεταξύ των πολιτών και της πολιτείας.
- Σύγχυση μεταξύ των επαγγελματικών δικαιωμάτων που απορρέουν από τους τίτλους σπουδών των διαφόρων εκπαιδευτικών δομών της ΤΕΕ. Ένα ξεκάθαρο και διασφαλισμένο τοπίο των επαγγελματικών δικαιωμάτων και προσόντων

είναι άκρως απαραίτητο για την άσκηση ενός επαγγέλματος αλλά και για την επιλογή του τύπου εκπαίδευσης των ενδιαφερομένων. Η θέσπιση ενός πλαισίου επαγγελματικών προσόντων δεν αφορά μόνο τη χώρα μας, αλλά αποτελεί βασικό προσανατολισμό της ευρωπαϊκής ένωσης (Ρουσσάκης, 2008).

Η παρούσα μελέτη επιλέγει για επίλογο να θέσει δύο βασικά ζητήματα που σχετίζονται με:

- Ποιοι και με ποια κριτήρια και προϋποθέσεις θα αποφασίζουν πόσοι και ποιοι μαθητές /τριες θα ακολουθήσουν την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, τη στιγμή που σημειώνεται σταθερά μεγάλη ζήτηση για ανώτερη/ανώτατη εκπαίδευση; Αρκεί η βαθμολογία να αποτελεί το βασικό κριτήριο διαχωρισμού των μαθητών/τριών που θα επιλέξουν δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση ή ανώτατη τεχνολογική εκπαίδευση; Είναι δίκαιο ο φόβος της ανεργίας ή της μετανάστευσης για εύρεση εργασίας να υποχρεώνει τους νέους και τις νέες, που προέρχονται από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα, να θυσιάζουν τα όνειρά τους και την επιθυμία τους για ανώτερη εκπαίδευση, χωρίς να τους δίνεται η δυνατότητα της δεύτερης ευκαιρίας ή μιας άλλης εναλλακτικής λύσης; Σίγουρα αυτοί οι προβληματισμοί δεν επιτρέπονται σε μια επιστημονική έρευνα χωρίς τις σχετικές βιβλιογραφικές αναφορές, όμως δεν παύουν να είναι πραγματικοί και επίκαιροι και να συνδέονται με τις εκπαιδευτικές ανισότητες και την κοινωνική διαστρωμάτωση. Η επίπλαστη παραδοχή ότι έχουν ίσες ευκαιρίες στην εκπαίδευση και στην επιλογή επαγγέλματος όλοι οι πολίτες, κλονίζεται και αμφισβητείται στο βιβλίο του Χ. Κάτσικα και Γ. Κ. Καββαδία, «Η ανισότητα στην ελληνική εκπαίδευση – Η εξέλιξη των ευκαιριών πρόσβασης στην ελληνική εκπαίδευση 1960-2000». Οι συγγραφείς επιχειρούν να καταγράψουν και να αναλύσουν την υφιστάμενη κατάσταση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων που φαινομενικά εξηγούνται ότι συνδέονται με τη σχολική επίδοση, την τύχη και τον προσανατολισμό σε διαφορετικά επαγγέλματα με βάση τις φυσικές κλίσεις των ανθρώπων (Καββαδίας, 2000).
- Πόσο θα επηρεάσει την εισαγωγή των μαθητών/τριών στην ΕΕΚ η αυξανόμενη γήρανση του ελληνικού πληθυσμού, η υπογεννητικότητα και η συρρίκνωση του μαθητικού πληθυσμού; Σύμφωνα με την Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2017 στην Ελλάδα, έως το 2050 ο πληθυσμός στη χώρα θα μειωθεί κατά 14,5% σε σύγκριση με σήμερα. Σε 10 έτη από σήμερα ο αριθμός των παιδιών

ηλικίας 5 ετών αναμένεται να μειωθεί κατά 27%, ενώ ο αριθμός των μαθητών ηλικίας 7 έως 14 ετών θα μειωθεί κατά ποσοστό άνω του 27%. Ίσως τελικά αυτές οι δημογραφικές αλλαγές να αποτελέσουν το σημαντικότερο πρόβλημα στην Ελλάδα, με άμεσες και ραγδαίες επιπτώσεις σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης. Απαιτείται λοιπόν έγκαιρος εξορθολογισμός και προσαρμογή στα νέα δεδομένα, με αναβαθμισμένο το ρόλο της ΕΕΚ και της δια βίου μάθησης (Επιτροπή, Ευρωπαϊκή, 2017).

Ξεκινώντας το σχεδιασμό της παρούσας έρευνας καθορίσαμε ως βασικό σκοπό τη μελέτη του Δύϊκού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης – Μαθητεία, που εφαρμόζεται στις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.) του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ). Η κύρια αιτία που επηρέασε την απόφαση για την συγκεκριμένη μελέτη ήταν ο εξαιρετικά μεγάλος αριθμός αποφοίτων Γενικού και Επαγγελματικού Λυκείου που φοιτούν στις Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ, παρόλο που το πρόγραμμα σπουδών των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ απευθύνεται κυρίως σε υποψήφιους που έχουν ολοκληρώσει την Α΄ Λυκείου του ΓΕΛ ή του ΕΠΑ.Λ.

Τα τρία ερευνητικά ερωτήματα που έθεσε η έρευνα απαντήθηκαν τόσο στο θεωρητικό, αλλά κυρίως στο ερευνητικό μέρος. Οι ερωτηθέντες με τις κλειστού τύπου απαντήσεις, αλλά και με τις ανοιχτού τύπου έδωσαν πλούσιο υλικό που εξηγεί τα αδιέξοδα στα οποία έχει περιέλθει η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στη χώρα μας. Επίσης οι απαντήσεις πρόβαλλαν με τον πιο αποκαλυπτικό τρόπο ότι οι μαθητές/τριες μπορεί στην πρώτη τους επιλογή να μην πετυχαίνουν πάντα το στόχο τους εξαιτίας του θολού τοπίου που επικρατεί στην εκπαίδευση, όμως στην πορεία επιλέγουν με βάση τα δικά τους κριτήρια, τις δικές τους ανάγκες και επιθυμίες.

Οι ερωτηθέντες δηλώνουν σε μεγάλο ποσοστό ότι είναι ικανοποιημένοι από την επιλογή τους να επιστρέψουν στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση, αναγνωρίζουν τα οφέλη της Μαθητείας που συνδυάζει τη θεωρία και την πράξη ταυτόχρονα, στέκονται κριτικά απέναντι στις δυσκολίες του εντατικού αυτού προγράμματος και πιστεύουν ότι πρέπει να εφαρμοστεί και σε άλλες δομές και βαθμίδες της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. Επίσης οι μαθητές/τριες της έρευνας σε μεγάλο ποσοστό επιλέγουν τη Μαθητεία ΟΑΕΔ όχι μόνο για την εξειδίκευση και κατάρτιση, αλλά και για την προοπτική μελλοντικής αποκατάστασης, μετατρέποντας τη θέση πρακτικής άσκησης σε κανονική θέση απασχόλησης.

Η έρευνα επιβεβαίωσε ένα ακόμη σοβαρό ζήτημα που αφορά την κοινωνική προέλευση των μαθητών/τριών της ΕΕΚ. Πολλοί ερωτώμενοι απάντησαν ότι επέλεξαν τις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ για την οικονομική αποζημίωση που προσφέρει το πρόγραμμα Μαθητείας, αλλά και για την πλήρη ασφαλιστική και ιατροφαρμακευτική κάλυψη. Πολλοί από αυτούς δεν θα μπορούσαν να συνεχίσουν τις σπουδές τους εξαιτίας της οικονομικής στενότητας των οικογενειών τους, με αποτέλεσμα να έμεναν ανειδίκευτοι, υποαπασχολούμενοι ή ετεροαπασχολούμενοι. Είναι συγκλονιστικό να απαντούν οι μαθητές/τριες ότι: «δουλεύεις και παίρνεις ένσημα» ή «για να ακολουθούν τους νόμους». Αποδεικνύει όχι μόνο την οικονομική ανάγκη που έχουν για να σπουδάσουν, αλλά και τις πιθανές εμπειρίες που είχαν, ως εργαζόμενοι σε καθεστώς αδήλωτης εργασίας από πλευράς του εργοδότη. Εξίσου ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι μαθητές/τριες που επιλέγουν να σπουδάσουν στις σχολές ΟΑΕΔ την ίδια ή συναφή ειδικότητα που είχαν επιλέξει, επειδή δεν κατάφεραν να περάσουν στα ΑΕΙ-ΤΕΙ λόγω αποτυχίας τους στις πανελλήνιες εξετάσεις.

Τέλος, πρέπει να τονιστεί και να αξιολογηθεί ο ρόλος και η συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων δημόσιων φορέων που έχουν επωμιστεί το καθήκον της καθοδήγησης και της ενημέρωσης των νέων, αλλά και των οικογενειών τους, σχετικά με τον εκπαιδευτικό και επαγγελματικό προσανατολισμό τους. Δεν είναι δυνατόν ακόμη και σήμερα να δηλώνουν οι 8 στους 10 μαθητές/τριες ότι ενημερώνονται από το οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον τους και μόνο οι 3 στους 100 να ενημερώνονται από τους εκπαιδευτικούς τους (2^η ερώτηση της έρευνας). Οι όποιες αλλαγές, τροποποιήσεις ή μεταρρυθμίσεις γίνουν από εδώ και πέρα θα πρέπει να προσεγγίζουν το πρόβλημα της ΕΕΚ ολιστικά, με γνώμονα τις ανάγκες των νέων και της αγοράς εργασίας, λαμβάνοντας υπόψη ότι η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση μπορεί να αποτελέσει κεντρικό πυλώνα της αναπτυξιακής και παραγωγικής πορείας της χώρας. Οι όποιες παρατηρήσεις και προτάσεις αναφέρθηκαν στην εργασία έγιναν με θετική διάθεση και με πρόθεση να συμβάλλουν σ' έναν εποικοδομητικό προβληματισμό και διάλογο για το σχεδιασμό και την υλοποίηση της εκπαιδευτικής πολιτικής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- alles.gr. (2017, Ιανουάριος 20). Retrieved from <http://www.allesgr.de/immigrants/tips/66324/germania-sxolio-ekpaideysi.html>
- BMBF- Bundesministerium für Bildung und Forschung. (2014). *Attraktivität des dualen Ausbildungssystems aus Sicht von Jugendlichen Band 17 der Reihe Berufsbildungsforschung*. Bonn: Publikationsversand der Bundesregierung.
- Cedefop. (2014). ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. Retrieved 12 10, 2016, from http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4130_el.pdf
- cedefop.europa.eu/files/. (2017, Ιανουάριος 25). Retrieved from www.cedefop.europa.eu/files/9088_el.pdf
- el.wikipedia.org. (2017, Ιανουάριος 20). Retrieved from https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%95%CE%A0%CE%91%CE%A3_%CE%9F%CE%91%CE%95%CE%94
- EMPLOYMENT, S. A. (2017, 11 5). European Commission: European Alliance for Apprenticeships. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1147>.
- EUROPEAN VOCATIONAL SKILLS WEEK 2017. (2017, 11 24). https://ec.europa.eu/social/vocational-skills-week/awards-vet-excellence-winners_en. BRUSSELS, BELGIUM. Retrieved 12 10, 2017, from https://ec.europa.eu/social/vocational-skills-week/awards-vet-excellence-winners_en
- Field, A. (2013). *Discovering Statistics using SPSS* (4 ed.). London: Sage.
- Gilbert, N. (1993). Research, theory and method. In G. N. Gilbert (Ed.). *Researching social life*.
- Landau, S., & Everitt, B. (2004). *A handbook of Statistical Analysis using SPSS*. New York: Chapman & Hall.
- Nunnally, J. C. (1970). *Introduction to psychological measurement*. New York: McGraw-Hill.
- oaed.gr/eidikotetes-epas? (2017, Ιανουάριος 22). Retrieved from <http://www.oaed.gr/eidikotetes-epas?>
- oaed.gr/giati-mathiteia. (2017, Ιανουάριος 22). Retrieved from <http://www.oaed.gr/giati-mathiteia>
- Polit, D., & Hungler, B. (1999). *Nursing research: Principles and methods*. 6th ed. (6 εκδ.). New York: Lippincott Williams & Wilkins.
- Wisconsin Apprenticeship Advisory Council. (2006). *Apprenticeship: it Makes Good Business Sense*.
- Αδριανουπολίτης, Κ. (2016, Ιανουάριος). *Η μαθητεία και ο μύθος της "τζάμπα εργασίας"*. Ανάκτηση από <http://www.alfavita.gr/arthron/i-mathiteia-kai-o-mythos-tis-tzampa-ergasias-toy-konstantinoy-adrianoypoliti>
- EEO GROUP - 2015. *Η μαθητεία του Ο.Α.Ε.Δ.: τάσεις, ε. π.* (2015).
- ΕΠΑ.Σ Μαθητείας ΟΑΕΔ. (2016). Ανάκτηση 12 10, 2016, από ΟΑΕΔ: <http://www.oaed.gr/epas>
- Επιτροπή, Ευρωπαϊκή. (2017, Σεπτέμβριος). *Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2017-Ελλάδα*. Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και

Πολιτισμού ΕΛ. Ανάκτηση Ιανουάριος 2018, από
https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/monitor2017-el_el.pdf

Ιωαννίδου, Αλεξάνδρα Δρ. (2013). *Προκλήσεις και προοπτικές για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα*.

Καβαβιάδης, Χ. Κ.-Γ. (2000, Ιανουάριος). Η ανισότητα στην ελληνική εκπαίδευση - Η εξέλιξη των ευκαιριών πρόσβασης στην ελληνική εκπαίδευση 1960-2000. Αθήνα: Gutenberg.

Καρατζογιάννης, Σ., & Πανταζή, Σ. (2014). *Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα. Αδυναμίες, δυνατότητες και προοπτικές*. Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Κουνιάς, Σ., Κολουβά – Μαχαίρα, Φ., Μπαγιάτης, Κ., & Μπόρα – Σέντα, Ε. (1985). *Εισαγωγή στη Στατιστική. Θεσσαλονίκη: Χριστοδουλίδης. Χριστοδουλίδης*.

Λακασάς, Α. (2012, 7 14). *Ενας στους 4 επιλέγει τα ΕΠΑΛ-ΕΠΑΣ*. Ανάκτηση 12 10, 2016, από Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ: <http://www.kathimerini.gr/462874/article/epikairothta/ellada/enas-stoys-4-epilegei-ta-epal-epas>

Μπογδάνου, Δ. (2014, 3 18). *10ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο ΟΛΜΕ*. Ανάκτηση 12 10, 2016, από Η ΤΕΕ στην Ελλάδα της: <https://10synedrio.wordpress.com/2014/03/18/%CE%B7-%CF%84%CE%B5%CE%B5-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B4%CF%8C%CE%BC%CE%BD%CE%B1%CF%82-%CE%BC%CF%80%CE%BF%CE%B3%CE%B4%CE%AC%CE%BD%CE%BF%CF%85/>

ΟΑΕΔ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ_1. (2014). Ο ρόλος όλων των εμπλεκόμενων φορέων (κρατικών φορέων, κοινωνικών εταιρών, εργοδοτών, επιμελητηρίων κ.λπ.) στην υλοποίηση προγραμμάτων Μαθητείας. *Ημερίδα του ΟΑΕΔ για τη Μαθητεία*. ΑΘΗΝΑ: ΟΑΕΔ.

Παϊδούση, Χρύσα Δρ. (2014). *Δυσικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης: Η γερμανική «αφήγηση» για τη σύνδεση εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας* (Τόμ. 10/2014). Αθήνα: ΕΘΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ & ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ.

Παϊδούση, Χρύσα Δρ. (2016). Ελκυστικότητα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης : κοινωνικές και έμφυλες διαστάσεις. Στο *Άρθρα και Μελέτες* (Τόμ. 11/2016). Αθήνα: ΕΙΕΑΔ.

Πανόπουλος, Θ. (2010). *180 χρόνια ιστορίας της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα*. Ανάκτηση 12 10, 2016, από ΚΕ.ΠΛΗ.ΝΕ.Τ ΗΛΕΙΑΣ: <http://dide.ilei.sch.gr/keplinet/articles/tee-history.php>

Παύλου, Χ. (2016). Οι μαθητές της Δευτεροβάθμιας Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και η σχολική γνώση: Η σκοπιά των μαθητών. *Διδακτορική Διατριβή*. Κόρινθος: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.

ΠΟΥΛΑΚΟΣ, Ν., & ΚΟΛΟΡΙΖΑ, Ι. (2013). ΟΑΕΔ. Ανάκτηση 12 10, 2016, από ΑΠΟΡΡΟΦΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΑ.Σ. ΜΟΣΧΑΤΟΥ, ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟΥ, ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ.

Ρουσσάκης, Χ. Γ.-Ι. (2008). Ευρωπαϊκή Ένωση: Πολιτικές στην εκπαίδευση. *ΕΠΕΑΕΚ*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Σαχίνη-Καρδάση, Α. (1997). *Μεθοδολογία έρευνας. Εφαρμογές στο χώρο της υγείας*. Αθήνα: Βήτα.

Σταμούλος Κώστας. (2017, Ιανουάριος 25). <http://www.efsyn.gr/arthro/i-mathiteia-toy-oaed-einai-anantikatastati>. Ανάκτηση από <http://www.efsyn.gr/arthro/i-mathiteia-toy-oaed-einai-anantikatastati>

Τριανταφυλλίδου, Π., & Μαυρομάτη, Α. (2016). Δυικό σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης. *ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ Της 2ης ΕΠΑ.Σ. ΜΑΘΗΤΕΙΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ – ΟΑΕΔ*. Θεσσαλονίκη.

ΥΠ.Π.Ε.Θ. (2016). Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και τη Μαθητεία. Αθήνα: ΥΠ.Π.Ε.Θ.

Φαρμάκης, Ν. (2001). *Στατιστική. Περληπητική θεωρία – Ασκήσεις*. Θεσσαλονίκη: Χριστοδουλίδης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Μέρος πρώτο – Πίνακας συσχετίσεων του Spearman μεταξύ των δημογραφικών μεταβλητών του δείγματος

		Correlations					Προηγούμενοι τίτλοι σπουδών
			Φύλο	Ηλικία	Ειδικότητα	Τάξη	
Spearman's rho	Φύλο	Correlation Coefficient	1,000	,247**	,462**	-,032	,010
		Sig. (2-tailed)	.	,000	,000	,464	,817
		N	538	538	538	538	538
Ηλικία		Correlation Coefficient	,247**	1,000	,476**	,156**	,089*
		Sig. (2-tailed)	,000	.	,000	,000	,040
		N	538	538	538	538	538
Ειδικότητα		Correlation Coefficient	,462**	,476**	1,000	-,040	-,036
		Sig. (2-tailed)	,000	,000	.	,355	,404
		N	538	538	538	538	538
Τάξη		Correlation Coefficient	-,032	,156**	-,040	1,000	-,036
		Sig. (2-tailed)	,464	,000	,355	.	,404
		N	538	538	538	538	538
Προηγούμενοι τίτλοι σπουδών		Correlation Coefficient	,010	,089*	-,036	-,036	1,000
		Sig. (2-tailed)	,817	,040	,404	,404	.
		N	538	538	538	538	538

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Μέρος δεύτερο – Πίνακας συσχετίσεων του Spearman μεταξύ των κύριων μεταβλητών του δείγματος

	Spearman's rho					
	Για ποιο λόγο επιλέξατε να επιστρέψετε στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση;			Εάν γνωρίζατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας – ΟΑΕΔ θα τις επιλέγατε μετά την Α΄ Λυκείου;		
	rho	Sig	N	rho	Sig	N
Για ποιο λόγο επιλέξατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ;	,053	,219	536	-,008	,857	538
Από πού ενημερωθήκατε για τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ;	,094	,030	536	-,038	,384	538
Για ποιο λόγο επιλέξατε να επιστρέψετε στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση (εκτός των μαθητών/τριων που τέλειωσαν την Α΄ ή Β΄ Λυκείου);	1,000	.	536	,098	,023	536
Από πού κατά τη γνώμη σας αποκτούνται πιο αποτελεσματικά οι γνώσεις – δεξιότητες μιας επαγγελματικής ειδικότητας;	,084	,053	536	,017	,696	538
Εργάζεστε στο πλαίσιο της Πρακτικής σας Άσκησης;	,016	,710	536	,081	,060	538
Αν ΝΑΙ πού;	-,066	,148	486	,055	,226	488
Αν ΟΧΙ ποιος ήταν ο λόγος;	-,046	,751	51	,132	,357	51
Πώς αξιολογείτε το σύστημα Μαθητείας για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων μιας επαγγελματικής ειδικότητας;	,112	,009	536	,187	,000	538
Θα συστήνατε σε φίλους/φίλες σας να ακολουθήσουν το σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ;	,152	,000	536	,288	,000	538
Επιλέξτε ποιες ωφέλειες συναντήσατε κατά τη διάρκεια της φοίτησής σας στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης.	,063	,144	532	,051	,236	534
Επιλέξτε ποιες δυσκολίες συναντήσατε κατά τη διάρκεια της φοίτησής σας στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης.	,123	,005	515	,147	,001	517
Πιστεύετε ότι στην Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΕΠΑ.Λ., ΕΠΑ.Σ., ΙΕΚ, ΤΕΙ) πρέπει να εφαρμόζεται το Σύστημα Μαθητείας;	-,034	,427	536	,102	,017	538
Αν Ναι μπορείτε να εξηγήσετε γιατί; (Οπωσδήποτε, Ναι, Ίσως)	,079	,080	486	-,004	,937	488
Αν Όχι μπορείτε να εξηγήσετε γιατί;	-,051	,725	50	,015	,917	50
Εάν γνωρίζατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας – ΟΑΕΔ θα τις επιλέγατε μετά την Α΄ Λυκείου;	,098	,023	536	1,000	.	538

Μέρος τρίτο – Εξέταση κανονικότητας των κύριων μεταβλητών του δείγματος

Tests of Normality						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Για ποιο λόγο επιλέξατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ;	,243	538	,000	,770	538	,000
Εάν γνωρίζατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας – ΟΑΕΔ θα τις επιλέγατε μετά την Α΄ Λυκείου;	,306	538	,000	,766	538	,000

a. Lilliefors Significance Correction

Μέρος τέταρτο – Πίνακες συσχετίσεων του Spearman μεταξύ των μεταβλητών της ερώτησης 8 και της ερώτησης 9 του δείγματος

		Θα συστήνατε σε φίλους/φίλες σας να ακολουθήσουν το σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ;			
		Οπωσδήποτε	Ναι	Ίσως	Όχι
		Count	Count	Count	Count
Πώς αξιολογείτε το σύστημα Μαθητείας για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων μιας επαγγελματικής ειδικότητας;	Πολύ Χρήσιμο	44	72	17	5
	Χρήσιμο	20	132	72	10
	Μέτριο	3	37	78	18
	Αδιάφορο	0	1	13	13
	Άλλο	0	3	0	0

Correlations				
		Πώς αξιολογείτε το σύστημα Μαθητείας για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων μιας επαγγελματικής ειδικότητας;		
		Θα συστήνατε σε φίλους/φίλες σας να ακολουθήσουν το σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ;		
Spearman's rho	Πώς αξιολογείτε το σύστημα Μαθητείας για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων μιας επαγγελματικής ειδικότητας;	Correlation Coefficient	1,000	,496**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	538	538
	Θα συστήνατε σε φίλους/φίλες σας να ακολουθήσουν το σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ;	Correlation Coefficient	,496**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	538	538

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

- Η αξιολόγηση του συστήματος μαθητείας σχετίζεται μέτρια θετικά με την πρόθεση σύστασης του συστήματος της μαθητείας των ΕΠΑΣ ($\rho=0.496$, $\text{Sig.} < 0.001$) και φανερώνει ότι όσο πιο καλή είναι η άποψη (αξιολόγηση) του μαθητή ή της μαθήτριας του συστήματος μαθητείας τόσο πιο πιθανό είναι να το συστήσει σε κάποιον φίλο ή φίλη για να ακολουθήσει το συγκεκριμένο πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΘΕΜΑ: " Μαθητεία – Δυϊκό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στις ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ"

ΜΕΡΟΣ 1^ο

ΦΥΛΛΟ : Θ : Α: ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

ΗΛΙΚΙΑ: 16-18 19-21 22-23

ΣΧ. ΕΤΟΣ 2016-2017 ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΤΑΞΗ:

ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΙ ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ:

Α' ή Β' ΛΥΚΕΙΟΥ ΓΕΛ ΕΠΑ.Λ. ΙΕΚ ΑΕΙ-ΤΕΙ

ΜΕΡΟΣ 2^ο

1. Για ποιο λόγο επιλέξατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

- α) Για την Πρακτική Άσκηση
- β) Για οικονομικούς λόγους (επιδότηση πρακτικής άσκησης/επίδομα σίτισης - στέγασης)
- γ) Επαγγελματική εξειδίκευση – απόκτηση γνώσεων
- δ) Δεν είχα άλλη εκπαιδευτική ή επαγγελματική διεξοδο
- ε) Άλλο _____

2. Από πού ενημερωθήκατε για τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας του ΟΑΕΔ; (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

- α) Από φίλους, φίλες, οικογένεια, γνωστούς
- β) Από τα Μ.Μ.Ε. - Διαδίκτυο
- γ) Από καθηγητές-τριες του προηγούμενου σχολείου μου
- δ) Από γνωστούς/φίλους απόφοιτους των ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας
- ε) Άλλο _____

3. Για ποιο λόγο επιλέξατε να επιστρέψετε στη Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση (εκτός των μαθητών/τριων που τέλειωσαν την Α' ή Β' Λυκείου); (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

- α) Το Απολυτήριο/Πτυχίο που απέκτησα δε με βοήθησε να βρω εργασία
- β) Δεν είχα αποκτήσει επαρκείς γνώσεις/δεξιότητες για να ασκήσω την ειδικότητά μου
- γ) Δεν μου άρεσε η ειδικότητα που είχα διαλέξει και ήθελα να σπουδάσω άλλη ειδικότητα
- δ) Δεν είχα κάτι άλλο να κάνω (εκπαίδευση, κατάρτιση ή εργασία)
- ε) Άλλο _____

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

4. Από πού κατά τη γνώμη σας αποκτούνται πιο αποτελεσματικά οι γνώσεις – δεξιότητες μιας επαγγελματικής ειδικότητας;

α) Από το Σχολείο (θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα)

β) Από την Πρακτική Άσκηση

γ) Και από τα δύο

δ) Άλλο _____

5. Εργάζεστε στο πλαίσιο της Πρακτικής σας Άσκησης;

α) ΝΑΙ

β) ΟΧΙ

6. Αν ΝΑΙ πού;

α) Στο Δημόσιο Τομέα

β) Στον Ιδιωτικό τομέα

7. Αν ΟΧΙ ποιος ήταν ο λόγος;

α) Δε βρέθηκε κατάλληλη θέση Πρακτικής Άσκησης για την ειδικότητα μου

β) Είχα θέση Πρακτικής Άσκησης, αλλά αποχώρησα οικειοθελώς

γ) Είχα θέση Πρακτικής Άσκησης, αλλά τη διέκοψε ο εργοδότης

δ) Άλλο _____

8. Πώς αξιολογείτε το σύστημα Μαθητείας για την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων μιας επαγγελματικής ειδικότητας;

α) Πολύ χρήσιμο

β) Χρήσιμο

γ) Μέτριο

δ) Αδιάφορο

ε) Άλλο _____

9. Θα συστήνατε σε φίλους/φίλες σας να ακολουθήσουν το σύστημα Μαθητείας των ΕΠΑ.Σ. ΟΑΕΔ;

α) Οπωσδήποτε

β) Ναι

γ) Ίσως

δ) Όχι

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

10. Επιλέξτε ποιες ωφέλειες/δυσκολίες συναντήσατε κατά τη διάρκεια της φοίτησής σας στο πλαίσιο της Πρακτικής Άσκησης. (Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία απαντήσεις)

ΩΦΕΛΕΙΕΣ	ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ
1. Απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας	1. Την ίδια μέρα σχολείο και εργασία
2. Σύνδεση θεωρίας και πράξης	2. Πρακτική άσκηση από το Α' Εξάμηνο σπουδών
3. Οικονομικές απολαβές	3. Κουραστικό πρόγραμμα σπουδών
4. Πλήρης ασφαλιστική κάλυψη	4. Το περιβάλλον εργασίας δεν ανταποκρίνεται στην ειδικότητα του/της μαθητή/τριας
5. Άλλο	5. Άλλο

11. Πιστεύετε ότι στην Επαγγελματική Εκπαίδευση (ΕΠΑ.Λ., ΕΠΑ.Σ., ΙΕΚ, ΤΕΙ) πρέπει να εφαρμόζεται το Σύστημα Μαθητείας;

- α) Οπωσδήποτε
- β) Ναι
- γ) Ίσως
- δ) Όχι

12. Αν Ναι μπορείτε να εξηγήσετε γιατί; (Οπωσδήποτε, Ναι, Ίσως)

13. Αν Όχι μπορείτε να εξηγήσετε γιατί;

14. Εάν γνωρίζατε τις ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας – ΟΑΕΔ θα τις επιλέγατε μετά την Α' Λυκείου;

- α) Σίγουρα
- β) Ναι
- γ) Ίσως
- δ) Όχι